

Kálag e Mbɛltéd níme bembapɛɛ bé nlómag Ndibned ní kálag

Mod awe atelé kálag e Lukase mó atelé-’ε kálag e Mbɛltéd. Mekan níme enén kálag mékoo’é alúmed áte médíi áláa bad ngáne Edædæŋ éche Esáá énwōngēnnē bad ábe behídé’áá Yesue ákal nkalanj ní bwâm tñgene Yesue á Jerusalem, á mbwóg é Judeya ne Samaria ne á mesóg mé nkōjsé. Elúmte ngáne adúbe á bad bé Krīsto ábédé álóned chōm éche bad bé Israel béndübēē. Enén kálag elúmte ngáne adúbe á bad bé Krīsto ábóótédé á Jerusalem ámbíd e mpume níme Krīstæ ne ngáne ákíi mebwóg mémpēē. Atón áde ádé etógnén áde enén kálag élúmteé ámpē ádíi nsón níme Edædæŋ éche Esáá ébeléé. Empě ne ngíne ámīn e bad ábe bédúbpé á mbwε ní Pentekōs.

Nkabtéd ní kálag

Abonŋsen bad ábe békale nkalanj ní bwâm 1.1-26

a. Póle e asóg eche Yesue ne ábē Bembapɛɛ 1.1-14

b. Mod awě atédé Judase échē etál nñgáne mbapɛɛ 1.15-26

Nkalanj níme Yesue níkálté á Jerusalem 2.1-8.3

Nkalanj níme Yesue níkálté á Judeya ne á Samaria 8.4-12.25

Nsón níme Paale 13.1-28.31

a. Eke é’só áke dé abel nsón 13.1-14.28

b. Mbom níme bembapɛɛ bé nlómag ne belyáged bé mwembé á Jerusalem 15.1-35

- c. Meke níme melónténé mébe áke dé abel nsón 15.36-18.22
- d. Meke níme melónténé meláán áke dé abel nsón 18.23-21.6
- e. Paale adé á mbwog á Jerusalem, á Kaisaria ne á Roma 21.17-28.31

*Titée Dyöbe aá móōlōm
Edāōdāη éche Esáá*

¹ A-Tiofilos, mod a edúbé, á kálag echē nísébpé atel, mentēl mekan ásē níme Yesue ámbenlé ne níme áyágté'áá bad. Ambēl nímén mekan bootya á pónde echē ámbootédte níme nsón, ² káōηne, á pónde eche Dyöb dēmbenlé boη ápūmē. Byánán āpumé, ambenléd ngine e Edāōdāη éche Esáá, áláa bad ábe āmpwēdtē nēngáne ábē bembapεε bé nlomag mekan níme bétāηgéné abel. ³ Bootya áde Yesue áwédé, āpe móom mé e'pun méniin, anlúmed ábē bembapεε bé nlomag yāl ngen ne ngen, álúmed nēn aá ne mbále móde á alongé. Bényinnáá mó dīd ákanlé-'ε bó tāηgεne nkamlēn ní Dyöb. ⁴ Pónde póg áde bóōbōō bēdyágkē ndyééd, ansím bó etúu áte aláá bó aá, “Nyéēhīdtē á dyad á Jerusalem. Nyésine' ndε echē Titée awēm álāngé nyé aá móhōbē aá móōbē nyé. Ene ndε chōō ménlāā'ε nyé. ⁵ Jōne adūsánnáá bad ne mendib, boη ámbīd e nguse e e'pun bōōb, bēdusén nyé ne Edāōdāη éche Esáá.”

*Yesue apūmmé
(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)*

⁶ Pónde póg bembapεε bé nlomag bóōbe Yesue bēnladén hōm ahóg. Héε bésēdtéé mó bánken, “A-Sāη, láá sé. Mmén mesú dōō wēbenlé boη bad bé

Israel béwón ngíne ámpē ákamlen echab yǎl-ε?”
 7 Hée Yesue átimtanné bó aá, “Titée mó abenlad eche ngíne átti póndé ne mekag míme kéchéé ébenlédté. Nyéewóó’é kunze ábii póndé eche mímén mekan mébenlédté. 8 Bonj áde Edáádəŋ éche Esáá épií’é nyé nyééküď ngíne, hé-’aá nyékanléé bad mekan míme nyényíné t̄ŋgene me á dyad á Jerusalem, á mbwóg é Judeya, ne e Samaria ésyāā́ káŋ nyépē á metónge mé nkõŋsé mésyāā́.” 9 Yesue amaá-’aá bó aláa nê, dõ Dyõb ábélé bonj ápũmē ámĩn. Ade bédii bēnõnéé mó nê, mbag énkũtēn mó, bēnkēnyĩn-naá mó ámpē. 10 Bembapεε bémbē bētānē mĩd áte bēnõné’ ngáne Yesue ákagké ámĩn, dõ bad bébe ábe bēhédé mbóté éche épũbe’ bēbídé tǎléd, bētyéém bó á nkæg. 11 Hée ábē bad bébe bēsēdtéé bó bánken “A-bad bé Galilia, cheé nyétyéémé hén, nyénõnéé ámĩn? Anén Yesue awē Dyõb ábélé bonj áhídē áttintē echēn, ápũmē ámĩn, áttim ámbid melemlem ngáne nyényíné akag ámĩn.”

Matiasε atédé etǎ́l éche Judasε

12 Hée bembapεε bé nlomag bēhídté á Ekone é Menzab, bétim ámbid á Jerusalem. Echē eke ébédé dyam eped é Máyl ehóg. 13 Ade bésólé á dyad-tē, bēnkē bésól á tonj eche bēdyéé’áá áte. Ene tonj ebédé á esónj é ndáb éche édé ámĩn. Abē bembapεε bé nlomag bēbédéε Petro, Jõne, Jemse ne Andreyā, Filibε ne Tõmasε, Batolomyo ne Matyo, Jemse, mwǎn awe Alfõse ne Simõne awē anwónj kán e alonj, ne Judasε mwǎn awē Jemse. 14 Abén bembapεε bēyógké’áá aladen áte hõm ahóg ákáne

nchoo ne bebaád, Maria, Yesue nyaa, ne Yesue baányan.

¹⁵ Mmê mesú mën, bad ábe béndübē Yesue bēnladén áte. Bébédé dyam mbwókel ne móom mé bad mébe. Héε Petro átyéémé ámín átíntē echâb bonj áhōbē aá, ¹⁶ “A-baányan, mekan míme méténlédé á kálag e Dyōb métánjéné alón. Edáádān éche Esáá énhōb á’sō é póndé á nsal míme Dabidε tánjεne Judasε awě antómén bad ábe bēnkě Yesue akób. ¹⁷ Judasε abédé nhóg átíntē e syánē. Yesue ampwěd mó ábel nímén nsón melemlem nēnjáne ámpwēdté syánē. ¹⁸ (Mōné míme ânkuđté áyāle ebébtéd éche ámbenlé, anchanén mó etúú. A etúú-te wê dēn-naá ánsongé dúu, awé-’ε, abum ákán mó, mmii mbíd-te mó áwed. ¹⁹ Bad bésyāāl á Jerusalem bēnwōg ádén akan, né-ōó bēnchǎg ádē hōm áwab ehób-te bán Akeldama, nédē, ‘Ndaab e mekií.’) ” ²⁰ Petro ambád ahób aá, “Nén ábénlédé ngáne éténlédé a kálag e ngāse é Dyōb nén bán, ‘Ade hōm átim e’bwógen modmod eeló’ áhed.’ Éténlédé-’ε nén bán, ‘Mod ampée átēd eche etál é nsón.’

²¹ “Né-ōó, éhedne’ nén bán dépwēd mod nhóg. Ane mod atánjéné abé mod awě abágáá ne syánē póndé esyāāl eche echēd Sánj Yesue ne syánē dékágé’áá mebwóg ne mebwóg, ²² bootyaa á póndé echě Jōne ádúsánnáá bad ápe á póndé echě Dyōb dēmbenlé bonj Yesue ápūmē. Mómpē atánjéné abé mod awě ambé mbónj áde Yesue ámpuú’é.”

²³ Hē dōo bēpwédé bad bébe, Josebe awě bēpwánjtánnáá bán Basabasε (béchágé’áá mómpē

bán Justuse) bó Matiasε. ²⁴ Dóo békânneé bán, “A-Sán ebíí mod asyæál nlém áte. Lúméd sé mod awě épwédé átíntê e ábén bad béβε, ²⁵ átéd etál née mod a nlómag, éche Judase átédte bon mwën átimé’ éche επεδ éche ébonédé mó.” ²⁶ Né-óó, bēnsid mbambú álúmed bó mod awě épwédte. Dóo mbambú élúmté bó ápwεδ Matiasε. Né-óó, bémbād Matiasε á mesonǵé mé bembapεε bé nlómag ábíníí dyôm ne nhóg.

2

Epe éche Edáádǵh éche Esáá

¹ Áde ngande e Pentekās épédé, bad ábe bédúbpé Krístæ bésyæál bēnladén áte hóm ahóg.

* ² Abwōg-ábwōg esaád émbíd ámín. Ebédé née ekukud é ngíne éche étóme’. Echê esaád énlōn ene ndáb esyæál áte echě ábê bad ábe bédúbpé bémbēē áte. ³ Hê dóo bényíné bwēm nēǵáne muú mímě nwáǵné née e’chém ntyéémé mod-téé á nló-mín. ⁴ Edáádǵh éche Esáá êmpií bó moosyæál, mod-téé ábootéd mehób mé bad bémpēe ahób mímě béesebpεé ayáǵe. Edáádǵh chóo élyáǵté’áá bó áhób kéchéé éche béhóbé’áá.

⁵ Enén pónde bad bé Israel ábe békánnáá Dyōb bébédé á Jerusalem. Abén bad bémbíd mebwóg ne mebwóg á nkōǵsé. ⁶ Awóg áde bēwógé échén esaád, ndun e mod enladén áte wéε ábê bad ábe bédúbpé bébédé. Yǵl enkóm bó áte bwámbwam áyāle ngáne bad ábe bédúbpé béhóbé’áá ábíníí

---

* **2:1** Nzé móom mé e’pun métáan méntōm ámbíd e ngande e Nnyíme-ámín dóo enén ngande ébágáá. Echê epun chóo bad bé Israel bédyáǵé’áá ngande e mpád ní bwēm.

bad bó mod-téé ácheme' échē ehób. ⁷ Ne nkômten ní yǎl áte, bēnsédéd bán, “Kíné saá á mbwóg e Galilia ábén bad bésyāāl bēbídé-yε? ⁸ Chán-nō ébénlédé bon syāā mod-té áwōgē' ngáne bēhóbεé éche ehób. ⁹ Atíntê e syánē, baahóg bēbídé á melonj mé Patia, Mēdia ne Elam; melonj mé Mesopotemia, Judeya ne Kapadosia; melonj mé Ponto ne mé Esia, ¹⁰ melonj mé Frigia ne Pamfilia, alonj á Egipto ne mebwóg mé alonj á Libia, benben ne Sirine syánē bad behóg debídé á dyad á Roma. ¹¹ Atíntê e ábén bad bésyāāl donje achyáádté ne bad bé Israel, ábíní-ε bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēhíde' adúbe á bad bé Israel. Syánē bad behóg debídé á alonj á Kret ne á alonj dé Arebia bonj kénê, syánē mod téé awóge ngáne bēhóbεé áwe ehób-te ndale é mekan éche Dyōb ábélé.” ¹² Yǎl enkóm bó áte bényāg-ke bwámbwam, bésēdté nhóg ne aníní bánken, “Chán nén ádíí-yē?” ¹³ Kénê, donje á bad bēwélé'áá bad ábe bédúbpé, bēhōbē bán bémáá mīm amwé.

Póle eche Petro

¹⁴ Héε Petro átyéémé ámín atíntê e ábíní bembapεε bé nlomag dyôm ne nhóg, áchāgtē ehób, álāngē ndun e mod echē embé áhed aá, “A-baányanj bé Israel ne nyé baásyāāl ábe nyédyεε á Jerusalem, nyélám metúu nílaa nyé ngáne nén ádíí. ¹⁵ Abén bad béemwédeé mīm ngáne nyéwēmtanné. Bín é'díí bōob ngāη abog é mbwεmbwε ngên. ¹⁶ Bonj nén ábénlédé ntíined ne e'yale ábe nkal é edáédəη Joel ánhōbpē aá, ¹⁷ Dyōb áhóbé nén aá, 'A e'pun bé asóg, mēlōm échēm Edáédəη éche Esáá épī moosyāál.

Abén bãn bé bebaád ne bé baachóm béhōbē mam
míme mébenléd á'sō é pón dé.

Echén kódébad ényīnē ndóg éche éhúú ne me,
ábēn bechun bé bad-te bénangé nló.

¹⁸ Nê dēn-εé mébenlé.

Mēlōm échēm Edāádāḡ nímē mesú, épíí ké ábēm
bembāledε, bebaád ne baachóm,
boḡ béhōbē mam míme níhúú ne me, míme
mébenléd á'sō é' pón dé.

¹⁹ Mēlūmēd menyáké ádyōb
nlúmed-te e'chemléd á nkōḡsé.

Mekíí mésyógé, muú níchodεn, mwēntud-te níbide'.

²⁰ Etondεε ākwε ehíntén,
ngōn-ne éyāg nēε mekíí.

Mmén mekan mébenléd epun embáá é ehúmé é
Sāḡgú édēhób bán épag.

²¹ Ene pón dé kenzéé awē akwēténé aá Yesuε adé
mó Sāḡgwéé ākūd e'soóson.' ”

²² Petro ambád ámpē aá, “A-bad bé Israel,
nyélám metúu nyéwōglεn chōm éche níhεdεé ahób.
Dyōb dēmbēl Yesuε mod a Nazaret ábēl ndāle é
mekan mé menyáké ne e'chemléd álúmed nyé nén
aá mó mwēn-neé mólōmē mó. Nyébēn nyébíí nē
bwām áyāle nén átíntē echēn dōó nē dēmbenlédte.

²³ Dyōb dēmmad abíí, ámād-te atíí nén aá nyéēwūū
Yesuε abε áde nyēmbε mó á mekáá mé bad bé
ekōyí, boḡ bēbōmē-ε mó á awōg. ²⁴ Boḡ kénē,
Dyōb dēmpuúd mó, ahúd mó á metuné mé kwééd,
áyāle kwééd eéhele'aá-se éhan mó. ²⁵ Dabidε anhób
tāḡgεne mó aá,

'Nnyíné'aá Sāḡgwéé áwēm á'sō-te pón dé ésyāāl.

Adé mé á ekáá émbáá, né-ōó, meétāgēē áte.

²⁶ Nê ábélé nlóné ne menyīḡge

nkale-’ε póle ne menyinje méšyāāl.
Echem yāl-le ámpē ēwālē e’lyág bé nlém abé áde
ńdíí á alongé.

27 Ayāle wéemwaá-sε edāádəŋ échēm émāānēd á
mbwóg e kwééd,
wéemwaá-’ε wě ndim míme awōŋ mbəlede mbəə á
soŋ-tê.

28 Elúmté me menzii míme nṛεεne’ alongé, abé áde
wébēē-’ε me á akéb mēbē menyinje.’ ”

29 Petro ambád ámpē aá, “A-baányəŋ, nlānge
nyé ne aláa dēn nén meé Dabide awesyānē sáá
ambáá, anwé. Bénlīmē mós, echē soŋ edé-’ε hén
káəŋne chii. 30 Dabide abédéε nkal é’dəádəŋ, ambíí-
’ε chōm éche Dyōb dénhōbpē aá mósbe mós. Dyōb
démnwē melě nén aá móstéd mwān á mbyaa
míme Dabide móbel mós kəŋ melemlem nēŋgāne
Dabide ámbē kəŋ. 31 Dabide ammād anyín á’sō é’
póndé, dyam áde Dyōb débēnlé, né-əó, anhób mam
təŋεne mpuu míme Ane-awě-Béwógte. Anhób aá,
‘Dyōb dénkēmmwaá aá ámaaned á mbwóg e
kwééd,

ndim ménkēmbəə-áá mós á soŋ-tê.’

32 Ane Yesue mós-’aá Dyōb ápuúdté, sé moosyāál
sédé-’ε mbōŋ bán apuúdé. 33 Dyōb ábágé mós atíi
dé edúbé áwe ekáá émbáá. Abagé-’ε mós Edāádəŋ
éche Esáá éche ánhōbpē aá mósbe mós. Yesue mós-’ε
ábágé sé échē Edāádəŋ, chós-’aá ékásəŋ nyényīnē’,
nyéwōgē-’ε kéchéé échē ébenlad chii. 34 Debíi nén
bán Dabide enkēmpuméé, boŋ kénê anhób aá,
‘Səŋ Dyōbe anláá awem Səŋgwéé aá,
Dyεé áwēm ekáá émbáá,

35 káəŋne á póndé echē mébenlé boŋ ékəgtéd ábōŋ
bad bé ekəyí ámīn ne mekuu.’ ”

36 Petro ambád ahób aá, “Né-ṓṓ, nyé bad bé Israel bésyāḷ nyékoṅ abíi nén bán anén Yesue awě nyébómmé á awṓg mwěn-naá Dyṓb dēmbenlé ábē Sāṅgwéé mó-’aá adé Ane-awě-Béwógté.”

37 Awóg áde ábē bad béwógé pále eche Petro, entagéd bó á mewēmtēn-tē bwāmbwam. Héε bésēdtéé Petro ne abíníi bembapεε bé nlómag bánken, “A-baányan, cheé-ṓ sētāṅgéné abel?”

38 Petro antimén bó aá, “Nyémod-téé nyétimēn Dyṓb, nyétēde alongé dé mbéb boṅ nyékud edusen á dīn áde Yesu Krīstəə, ábel nén Dyṓb álagsen nyé mbéb Dyṓb débǔ-’ε nyé echē ndε, Edəádəṅ éche Esáá. 39 Nyébíi nén bán chōm eche Dyṓb áhóbé aá móṓbε nyé édíi áyāḷ echēn ne áben bán ébē-’ε ké áyāḷ e bad ábe bédé nchabnede. Edé ne moosyāḷ awě Sāṅgwéé ádəd Dyṓb, áchénlé ábē ne mó.”

40 Petro anléb bó, aláá-’ε bó mekan mémpēe híin. Ansím bó etúu áte ahób aá, “Mod-téé ásoṅ áde alongé, ésebé nē, né Dyṓb dékōgsēn nyé melemlem ngáne ákōgsēnnē enén nyoṅgel e ebébtēd.” 41 Bad híin béndūbē dyaṃ áde Petro ánhōbpē bédusēn-ε bó. Mmē mbwε mesoṅgé mé bad míme mémbad ámīn e bad ábe béndūbē, mébédé dyaṃ e’kálé é’láán. 42 Bēmbané nlém áyáge mekan míme bembapεε bé nlómag béyágté’áá bó, bébē-’ε nlatén ne bad ábe bédúbpé Krīstəə. Bóṓbṓṓ békānnē’, bédyāg-ke ndyééd hōm ahóg.

Nlatén mí bad ábe bédúbpé

43 Bembapεε bé nlómag bébélé’áá menyáké, bélūmtē-’ε e’chemléd híin. Kénzéé awě annyín antágé nsəl áte. 44 Bad bésyāḷ ábe béndūbē Yesue bémbē békεεne’ nlatén á’sō. Chōm-té-’ε éche mod

ánwōṅgē ébéde é moosyā́l. ⁴⁵ Bésómáá-’áá bwēm, békāb ne mod-té ngáne ántōgnēnē. ⁴⁶ Báyógk’é’áá aladēn hōm ahóg epun-té á Ndáb-e-Dyōb ákáne. Bedyágé’áá ndyééd hōm ahóg áwāb mendáb ne nlém nhóg ne menyīnge mésyā́l. ⁴⁷ Békéné’áá Dyōb, bad bésyā́l bégóón-ne bó nlém ní bwām. Epun-té-’ε Dyōb ábádáá bad ábe békúde e’sooson ámín e mesōngé mé bad ábe bédúbpé.

3

Petro achōṅté mod awē awéde eped

¹ Mbwe nhóg Petro bó Jōn békágé’áá á Ndáb-e-Dyōb. Nén ábéde á ngāṅ éláán é mūte, pónde echē bad báyógk’é’áá akε á mekáne. ² Mod nhóg mós-’ε ambé á mmwe mé eyáde é Ndáb-e-Dyōb. Béchágé’áá nímē mmwe bán, Mmwe níme Mbóó. Ane mod anwé eped se áde béchyáá mós. Epun-té bépémé’áá mós, bēbānē mós á mmwe hē, áchōmē mōné wēe bad ábe békágé’áá á Ndáb-e-Dyōb. ³ Anyín áde ányíné Petro bó Jōn bésóle’ á Ndáb-e-Dyōb-te, anchóm bó ndε. ⁴ Dóo bēnōnéé mós chósōṅ, boṅ Petro áhōbē aá, “Nōné’ sé!” ⁵ Héε ane mod ánóné bó ne mewēmtēn nēn aá móokūd chōm áwāb. ⁶ Dóo Petro áhóbεé aá, “Meewóó’ε mōné ké nhóg boṅ chōm éche níwóó chósó mébεé wε. A dīn áde Yesu Krīstə a Nazaret, hidé ásē, ékag!” ⁷ Dóo Petro áchāngé ane mod ekáá émbáá, boṅ áwōṅgān mós átyéem ámín. Abwōg-ábwōg mekuu ne mekóge nímē ane mod ménwēdned. ⁸ Anhēb, atyéem ámín, ábootéd-te akε. Ansól á Ndáb-e-Dyōb ne Petro bó Jōn, ákag, áhebé’ ámín, ábagé-’ε Dyōb mekenag. ⁹ Bad bésyā́l ábe bébéde áhed

bényĩn nées ákagké ákēmtē-’ε Dyöb. ¹⁰ Bēnchem mó bán mó abédé mod awě adyεé’áá á Mmwe míme Mbóó ní Ndáb-e-Dyöb áchōmē bwēm. Yǎl enkóm bó áte, bēbé-’ε menyáké ne dyam áde ábēnlédé ne mó.

*Póle eche Petro áhábé
á Ndáb-e-Dyöb*

¹¹ Yǎl enkóm bad bésyāal áte ábe bēmbē á Ndáb-e-Dyöb. Né-óó bēnnyāgéd béke bétán Petro bó Jōn á abebpé á Ndáb-e-Dyöb áde bēchágé’áá bán Abebpé áde Solomonε. Ene pōndé ane mod awě Petro bó Jōn bēnchoódté, ambé áhídé bó. ¹² Ade Petro ányíné ábē bad, anláá bó áá, “A-bānned bé Israel, cheé ékáká boŋ nēn ákōmtē’ nyé yǎl áte? Chán-nō nyénōnéé sé nē? Nyēwēmtan nēn bán échēd ngīne chēn, ké’ε asáŋ ádě sésáá á’sō é’ Dyöb dōó ákáká boŋ sébel anēn mod ábootéd ake-yε? ¹³ Dyöb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakōbe bēbenléé, nédē Dyöb ádé ábēd betaa, álúmté ehúmé éche awe mbaledε Yesue. Nyēmbε mó á mekáá mé benkamlεε, nyēbán-’ε mó áyāl á’sō wée Payledε. Ké áde Payledε ánwēmtēnnē mó atεde, nyēmbé nyēbán mó áyāl. ¹⁴ Abédé mod awě asáá, abé-’ε ane awě abele mekan míme métāŋgéné, boŋ nyēmbán mó áyāl. Nyētīm nyéchāā’ Payledε bán áchenned nyé mod awě awúε’ bad. ¹⁵ Né-óó nyēnkāŋ bēwúú mod awě apiinad bad alōŋgé á mbále, boŋ Dyöb dēmpuúú mó. Sébēn sēnyínné mímē mekan dīd. ¹⁶ Anēn mod awě nyényínéé nēn, awě nyébíí-’ε bwām, ngīne echē dīn áde Yesue áwóó ne adúbe áde áwóó ne adúbe áde áwánlé áyāle ádě dīn, dōó ábágé anēn mod awě anwé epεd ngīne, ádíid-tε mó bwām. Nyé bēn nyēnyíné-’ε.

17 “Bɔɔb-pɔɔ, a-baányan mbíí nén mɛé, kéchéé éche nyáābe áben belyáged nyém̄benlé Yesue, nyém̄bɛl chó áyāle nyénk̄embíí’é chóm̄ éche nyébelé. 18 Kénéé ébénlédé-’aá nê, Dyöb dën dɔɔ álónté ábē e’yale se’ bɔɔd áde ánlāā’é bekal bé’dáádəŋ bésyāāl aá béh̄b bán Ane-awě-Béwógte ákūd metake. 19 Né-ɔɔ, nyéte de áden abé dé mbéb, nyétim̄en Dyöb ábel bon̄ ábóded nyé mbéb. 20 Nzé nyébelé nê, né pónde épě echē Sán̄gwéé áhóódté nyé nlém. Ene pónde-’aá álóm̄ē nyé Ane-awě-Béwógte, nédē Yesue, awě ápwédte nyé. 21 Yesue atán̄gené asébe dé adyēē ádyöb káán̄ pónde épe echē Dyöb déh̄an̄lenné mekan mésyāāl bon̄ métim̄ ekóólé. Nén dɔɔ Dyöb dēm̄benlé se’ bɔɔd aá bekal bé’dáádəŋ ábe bésáá béléaa bad. 22 Mosēē mwēn anhób aá, ‘Sán̄gwéé awě adé áden Dyöb ápwédte nyé nkal é’dáádəŋ átínté e ábēn bad melem̄lem̄ nēē mē. Nyébel chóm̄ ésyāāl éche álán̄gé nyé aá nyébel. 23 Kénzēé awě eewógne ane nkal é’dáádəŋ, Dyöb déh̄ūd mó átínté e bad bé Dyöb abódéd-te mó.’ 24 Bekal bé’dáádəŋ ábíníí ámpē bootya Samwēē ne ábe bēmpě ámbíd echē, bó moosyāál bēnwālē nlébtéd, béh̄ób-pe mekan nímē mébenléd ním̄én mesú. 25 Dyam̄ áde Dyöb dénh̄ōbpē mbwiined ne bekal bé’dáádəŋ ábédéē áyāl echēn, nyémpē nyéwóó-’ε akab áyāle melě nímē Dyöb démmwēē ne ábēn betaa. Dyöb dénlāā Abrahamē aá, ‘M̄enaméd moonyon̄ asyāāl á nkōŋsé mbwiined ne ním̄ōŋ nchyáátén.’ 26 Né-ɔɔ, Dyöb dēmpwéd awě mbələde. Ade ápwédte mó, áwēn dɔɔ ánsēbēē mó álóm̄ ánamed nyé ábel áde ábenlé bon̄ nyéte dē ním̄ēn mbeltéd mé mbéb.”

4

Kóte ekáádté Petro b́ Jɔn

¹ Petro b́ Jɔn bédii békánlé'áá bad mekan, dóo nguse é beprise ne mod ambáá a plúse a Ndáb-e-Dyǒb, ne nguse e Besadusia bépédé wée bém̄bē.

² Bēnlī ǎyāle ǎbē bembapεε bé nlómag bébe b́yágté'áá bad bán Yesue apuúdé, éche élúmte nén bán bad ábe b́wédé b́bē á alongé ǎmpē.

³ Bénkōb Petro b́ Jɔne b́hé b́ á mbwǒg. Ngáne b́n b́mmadté ahín, b́mbē áhed kááɲ ne mbwεmbwε.

⁴ Kénéε b́nkōbpē Petro b́ Jɔne, ndun e mod eche enwǒg mam ńme békánlé'áá b́, endúbe. Mesonǵé mé bad ábe b́dúbpé ḿenchāgē ḿpē dyam e'kálé é' bad é'táan.

⁵ Néε b́n é'sǎnǵé, benkamlenε bé Israel, bad b́mbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé b́nladén áte á Jerusalem. ⁶ Anase awě abédé prise ambáámbáa ambé áhed, ne Kaifase, Jɔne, Alesandaa ne bad b́mpēe ábe b́dé á túmbé echě prise Ambáámbáa.

⁷ B́ntfi Petro b́ Jɔne áwab e'só-te, boɲ b́sɛdté b́ bánken “Chán nyémwédé anén mod awě anwé eped bwám adid? Ngine ne d́n áde nzéé nyébénlédé?”

⁸ Héε Edǎádəɲ éche Esáá epíídé Petro, élón-ne mó áte. Dóo áhóbéé aá, “A-benkamlεne ne bad b́mbáá bé dyad,

⁹ nyéchagé sé hén chii ákáad sé ǎyāle mboɲ ńme sébénlé anén mod awě anwé eped ne ngáne ámwédé bwám adyεε.

¹⁰ Nyé bad bé Israel nyébii-ǒó nén bán anén mod awě atyéémé nyé á'sō-te adyéé bwám á ngine e d́n áde Yesu Krístəə,

mod a Nazaret. Nyêmbomé mó á awǒg boɲ Dyǒb

dɛmpuúd mɔ. ¹¹ Mɔ adé ane awě éténlédé á kálag e Dyɔb áyāl eché nén bán,
 ‘Aláá áde belón bé ndáb bɛnchenéé
 dɔ́o átímé aláá dé etógnén.’

¹² “E’soósonj béesaá ne mod ampée éetóméé Yesue, áyāle dɛn dɛmpée déesaá á nkɔ́jsé-te wén áde Dyɔb ábágé moonyonj áde átánjéné syánē asonj.”

¹³ Bɔɔb-pɔ́o, yǎl enkóm bad bé kóte áte ányín nén bán Petro bó Jɔne béhóbé ésebán mbwóg ké nhóg rídé bó áte. Bénsɔ́ɔtɛn-ne nén bán bédii bad bé ngɛn ábe béeyágké kálag embáá. Dɔ́o béchémé nén bán bóo bébágé’áá pón dé ésyāal ne Yesue. ¹⁴ Bɔ́onj ngáne bényínnē née mod awě Petro bó Jɔne bɛnchoódté átyéémé áhed ne bó, dyam dénkɛmbonjé bó ahób. ¹⁵ Né-ɔ́o, bɛnlāá bó bán bébíd á ndáb e kóte. Bébídé-’aá bó, bɛn ne bɛn bébootéd akal, ¹⁶ bésɛdté bánken, “Chán débɛnlé ábén bad? Moosyāal á Jerusalem abíi aá bóo bébélé enén ndale e menyáké. Deéhǎlǎl-sɛ dehób bán béebɛléé. ¹⁷ Bɔ́onj detánjéné ábén bad etúu asím áte nén bán bésóg bad akale tɛngene Yesue, ábel bɔ́onj nímén nkalanj méekanlád se nkag á’sɔ́.” ¹⁸ Dɔ́o béchénlé bó ámbíd ámpɛ bɔ́onj bésímé bó etúu áte bán béehɛdéé awóg ámpɛ mbéd née béhóbéé ké’ɛ béyágtéé á dɛn áde Yesue. ¹⁹ Bɔ́onj Petro bó Jɔn bɛntimtén bó bán, “Nyé bɛn nyéhób chóm-éé étánjéné á’sɔ́ é’ Dyɔb. Awógen nyé káa áwógen Dyɔb? ²⁰ Ayāle sé pɛn sééhǎlǎl-sɛ sédib nsal bán séekanlé mam míme sé bɛn sényínné díd séwógɛn-ne etúu.” ²¹ Bad bé kóte bɛnlyǎg bésím bó etúu áte ngíne ngíne. Ámbíd enê bɛnchené bó, áyāle bɛnkényínné nzii eché béhɛle békógsén bó áyāle

bad bésyāāl békémté'áá Dyöb tâḡene dyam áde ábénlédé. ²² Mod awě menyáké mēmbēnlédté áyāl boḡ ádyēē bwām antóm móom mé mwě méniin.

*Bad ábe bédúbpé békānne bán
Dyöb ábe bó e'wéd bé nlém*

²³ Ade bad bé kóte bétédte Petro bó Jōne, bēnkě echoḡ é bad bé Krīsto atán, bēláá bó mam míme beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé kóte bēláḡgé bó. ²⁴ Ade ábē bad bé Krīsto bēwóge nê, bēnlād nsəl ákáne. Bēnlāā Dyöb bán, “Titéε, wε awě ehəgé nkoḡ ní mín ne í sé, edīb é nkwě ne bwēm é'syāāl ábe é'dé bó áte, ²⁵ wenlóm Edəádəḡ éche Esáá wéε echəd sáḡ ambáá Dabide, awōḡ mbəlede wεé ébel áhōb ábén e'yale nén aá,

‘Cheé ékáá boḡ bad ábe béesě bad bé Israel béliε’
bwāmbwam?

Cheé ékáá-’ε boḡ bad bébelé e'həké ngēn?

²⁶ Kāḡ é nkōḡsé élade yāl,

benkamlεε-’ε ámpē békóbe mbom

átāḡen Sáḡ Dyöbe ne Ane-awě-Awógté.’

²⁷ Ebénlédé nê dēn. Herəde bó Pontus Paylede bēnkōb mbom á dyad-té hén ne bad ábe béesě bad bé Israel ne belyáged bé bad bé Israel. Bēmbel nê áhəge Yesue awōḡ mbəlede awě Asáá awě Ewógté. ²⁸ Bēnkōb mbom ábel mam míme mmōḡ wēmmadté atii ne echoḡ ngīne á'sō é' pónde mēbēnléd. ²⁹ A-Sáḡ, bəəb-póó, mmōn énan akím áde békíméé, ébe sé ábōḡ bembəlede nlém ákal échōḡ eyale ésebán sēwóge mbwóg. ³⁰ Lúmed echoḡ ngīne édide bad bwām. Ebel-le séhel e'chemléd ne menyáké ábel á dīn áde Yesue, awōḡ mbəlede awě asáá.” ³¹ Bémáá-'aá akáne, hōm áde

bēnladénné áte ánaḡned. Bó moosyāál bēnlōn ne Edáádəḡ éche Esáá bébootéd-te eyale é Dyōb akal ésebán mbwóg rídé bó áte.

Bad ábe bédúbpé bébele mekan née mod nhóg

³² Bad bésyāāl ábe bédúbpé bēnwōḡ nlém nhóg ne mewēmtēn mehóg. Modmod eehóbe'áá áá mós mówōō échén ké'ε échíníí boḡ bwēm é'syāāl bémbē bó ntéd. ³³ Bembapεε bé nlómag bémbē békalé' ne ngíne esyāál nēn bán bédé mbóḡ nēn bán Dyōb ápúúdté Sāḡgú Yesue. Dyōb-pe démbād bó nsimé abε ámīn e nsimé. ³⁴ Modmod eetóge'áá chōm áfíntē echáb. Póndé ne póndé té bad ábē bēnwōḡ e'túú ké'ε ndáb bésómé'áá chó, bépēēn nímē mōné, ³⁵ bébē bembapεε bé nlómag, bó-ε bétédé'áá békāb ne mod-téé ngáne ántōgnēnnē. ³⁶ Nē dós Josebe, mod a túmbé e Levi awē béchyáá á alon á Sayprus ámbenlé. Bembapεε bé nlómag béchágé'áá mós bán Banabase, (nédē mod awē awéde bad nlém á abum.) ³⁷ Ansóm etúú, atéd nímē mōné, abε wéε bembapεε bé nlómag.

5

Ananiasε ne Safiraa

¹ Mod nhóg abédé bán Ananiasε, mwaád-te bán Safiraa. Bómpē bēnsōm donḡe á bwēm ádāb. ² Boḡ ankoó donḡe á mōné ámbíd, mwaád-te ámpē ambíi. Ananiasε ampēēn mōné níme mēnlyǎḡ ásē wéε bembapεε bé nlómag. ³ Héε Petro álāḡgéé mós nēn áá, “Á-Ananias, cheé ékós boḡ ehé Satane etál wéé ásol wε á nlém-té. Bōb-pós, abelé wε ekānlé Edáádəḡ éche Esáá metóm akoo áde ékóngé eped é mōné níme ésómné bwēm. ⁴ Edēhób wē mósōme'

etúú ébedéε échon, áde émáá-'ε chó asóm ámpē, mōné nímed mbédéε nímōη. Cheé ékáá boη etíí áwōη nlém-tê wéé móbél enén ndín e akan? Saké moonyoη ékánlé metóm boη Dyōb dōó ékánlé metóm!" ⁵ Awóg áde Ananiasε áwógé nén, anhún ásē, awé-'ε. Mbwóg ní ngíne ménkōb bad bésyāāl ábe bēnwōg ádén dyam. ⁶ Kódébad êmpě áhed, bétéd mó ndim, békanj mó béke béfime.

⁷ Dyam háwa éláán ámbíd enê, Ananiasε mwaád ampě, enkēmbíí'ε pēn dyam áde ábēnlédé. ⁸ Petro ansédéd mó aá, "Láá me, mōné nisyāāl mén níme nyékúdé áyāl e etúú éche nyé awoη nchóm nyénsōmmē-yε?" Safiraa ankwentén mó aá, "Eε, nisyāāl mē." ⁹ Dōó Petro álāηgέé mó aá, "Cheé ékáá boη nyékəgέ' Edəádəη éche Sāηgwéé? Nōnέ', bad ábe bélímmé awoη nchóm bōó bédé á mmwε níníí, bétéd-te wémpē ndim hē bōob." ¹⁰ Abwōg-ábwōg ane mmwaád anhún ásē á'sō-te wéε Petro, awé-'ε. Echê kódébad énsōl á ndáb-te bényín bán amaá awé. Dōó bēbídne mó ndim á ebwōg béke bélímé á nkəg ní soη wéε nchóm. ¹¹ Mbwóg ní ngíne ménkōb mwembé nisyāāl ne bad bésyāāl ábe bēnwōg ádén dyam.

Bad bé nlomag bēbélé menyáké hīn

¹² Bembapεε bé nlomag bēbélé'áá e'chemléd ne menyáké hīn átíntē e bad. Bad ábe bédúbpé-'ε bēyōgké'áá abom néε mod nhóg á Abepé á Solomonε á Ndáb-e-Dyōb. ¹³ Kénεε bad béchágé'áá bó đīn á bwām, bédíi bēbáá'áá bó alatēn. ¹⁴ Boη kénê, ekud é bebaád ne baachóm ábe bédúbpé Sāηgú Yesuε, bésólé'áá áwāb nlatén, mesoηgé mé

bad ábe bédúbpé ríchágke'. ¹⁵ Mekan míme bem-bapεε bé nlomag bébélé'áá mênkǎŋ bad bépēmē bad bé nkole bébanné' bó á nkæg ní nzii á menǎŋ ne á e'búm mín. Bébélé'áá nê ne mewêmtεn nén bán, nzé Petro atóme' ké tómmén échē edǎǎdǎŋ éhūn bó á yǎl bédyēē bwám. ¹⁶ Ekud é bad émbíd kǎǎŋne á myad míme médé benben ne dyad á Jerusalem. Bénwālē ábāb bad bé nkole áyǎl ne bad ábe e'dǎǎdǎŋ bé mbéb é'tágté'áá. Bem-bapεε bé nlomag bēndíd moosyǎǎl bwám.

Béhédé bembapεε bé nlomag á mbwǎg

¹⁷ Ene pónde-'ǎǎ prisε ambáámbáa ne échē echon é bad nédē, bad bé epepé é Besadusia bémbē kónjí bwámbwam ne bembapεε bé nlomag. ¹⁸ Bénkōb bembapεε bé nlomag, béhé bó á ndáb e mbwǎg míme rídé á dyad tē. ¹⁹ Bonj mímē nkuu, ángel e Sǎngú enhyě ekob é mbwǎg adibe ebíded-te bó. Enlǎá bó áá, ²⁰ “Nyékag á ndáb e Dyǎb, nyélǎnge' bad mam mésyǎǎl tǎŋgεne ádén alonǎgé dékǎǎlē.” ²¹ Bem-bapεε bé nlomag bénwōgēn ene ángel. Bín é'sǎngé-'áá, béke bésól á Ndáb-e-Dyǎb, bébootéd bad ayǎged.

Ene pónde-'áá prisε ambáámbáa ne échē echon é bad, bēnchēlē mbom ní mbwǎg míme ménlǎd belyǎged bé Israel bésyǎǎl. A mbom hē dǎǎ bélómé nlébtéd á mbwǎg nén bán bépεεn bembapεε bé nlomag áwāb. ²² Bonj áde sǎnze épédé á ndáb e mbwǎg, bēnkéntánné bembapεε bé nlomag áwēd-te. Né-ǎǎ bēntīm ámbíd, béke béléáá ábē bad á mbom bán, ²³ “Sēpedé á ndáb e mbwǎg, sētáné ngáne bépéné chí hǎm ásyǎǎl. Bad ábe bēnǎne' mbwǎg-ke bó moosyǎǎl bédé wēε mod-té áǎǎné

mmwε mé e'ké. Boη ádě sédíbpé ekob, séetánéé mod ké nhóg áwēd-te.” ²⁴ Ade mod ambáá a plūse é ndáb e Dyöb ne beprise bémbáá béwógé nê, bényāg, bánken “Chán nén ádíí?” ²⁵ Hê dōo mod nhóg ápédé áhed boη álāngē bó aá, “Nyébii nén bán bad ábe nyénhēē á mbwōg, bédé á Ndáb-e-Dyöb béyágte' bad.” ²⁶ Dōo mod ambáá a plūse é Ndáb-e-Dyöb ábíde ne ábē bad, boη béke békōbē' bembapεε bé nlómag, bεpεεn' bó. Boη pεn bénkēnkóbénné bó ewan̄ge áyāle bébáá'áá bán bad ábe bém̄bē áhed bēlūm bó meláá.

²⁷ Bénsōlēn bó á ndáb-te, bétíí bó á'sō é' mbwōg. Hê dōo prise ambáámbáa ábóótédé bó akáad, álāngé bó nén aá, ²⁸ “Sēnsím nyé etúu áte nén bán nyéēkεεn' ayáge áde anén mod á'sō ámpē. Bōōb-pōó, Nyénōne' chōm-ēε nyébélé. Nyēbélé moosyāál á Jerusalem awógé ádén ayáge. Nyēhede-'ε kwééd echē abán áwēd nló.” ²⁹ Hēε Petro ne ábíníí bembapεε bé nlómag bétimtanné bó bán “Dyöb dōo sétāngéné awōgen, saké baányoη. ³⁰ Ade nyémáá Yesue abome á awōg, nyēwúú-'ε mó, Dyöb áde ábēd betaa, dēmpuúid mó. ³¹ Dyöb dēnchāgēd mó, ábānē-'ε mó á ekáá é mbáá nēε Nlyāged ne Nsoode. Ambēl nē ábel boη álúmed bad bé Israel nzii eche béchenéé ádab abé dé mbéb boη Dyöb álagsén bó. ³² Sébēn sēnyínné mímén mekan dīd. Edāódaη éche Esáá chómpē ébíde' mbóη. Chó-'áá édé ndε echē Dyöb ábageé bad ábe béwógne mó.”

Elébé eche Gamaliεε

³³ Ade mbwōg eche endyεé ásē éwógé nê, bēnliη bwāmbwam kóōη béhede-'ε bán béwúu bembapεε bé nlómag. ³⁴ Boη mod a mbwōg nhóg átíntē echáb, awē béchágé'áá bán Gamaliεε antyéém

ámīn. Anén mod abédée Farisia, abé-'ε meléede a mbéndé awě bad bésyāāl bébágé'áá edúbé bwāmbwam. Anhób aá bésébe bébídεn ábê bembapεε bé nlomag á ebwóg. ³⁵ Dóo álângeé bad bé mbwóg aá, "A-baányanη bé Israel, nyétéd pónde ne chōm-ée nyéhεdeé ábén bad abel. ³⁶ Eēchābεε áte áde mod awě béchágé'áá bán Tiodase ábídáá dúu, ákumé' ekáá á tâl aá módē mod. Bad ábe bēnhíd mó ámbíd bēbédé dyam mbwókεl éniin. Boη kááη ne á asóg bēnwū mó, ábê bad-te bépántéd áte, échē epepé chό-'ε ébóo. ³⁷ Ámbíd e pónde, mod awe béchágé'áá bán Judase mod a Galilia mómpē ámbíd á pónde e tónge. Ámbēl ndun e mod enhíd mómpē boη kááη ne á asóg bēnwū mó, ábē bad-te bépántéd áte. ³⁸ Bóob-póo, áyāle ádén dyam, nlange nyé nén mεé nyéte de ábén bad békag, nyéēbēlē bó dyam. Áyāle nzé édé nén bán mímén ntíi ké'ε ádén dyam áhúú ne moonyon, né dēn dékwě. ³⁹ Boη nzé édé bán áhúú ne Dyōb, né nyéehεnlé bó dyam abel, né kááη ne á asóg nyéenyín bán Dyōb dóo nyétānganné."

Bad bé mbwóg bēnkōb elébé éche Gamalielε ⁴⁰ Héε béchénlé bembapεε bé nlomag bán bésōl á ndáb. Bēnkūdē bó, bésím-mε bó etúu áte bán béehεdeé awóg ámpē néε bétúbεé đīn áde Yesuε. Dóo bétédté bó bán békag. ⁴¹ Bembapεε bé nlomag bēnysāá á'sō é' mbwóg. Bēmbē menyīnge ányín nén Dyōb ányíné aá bēkwógnédé ákud akwáké á đīn áde Yesuε. ⁴² Epun ne epun-té békágé'áá á ndáb e Dyōb ne á ndáb é bad, bēyāgtē bad, békale-'ε nkalanη míme Yesuε, Ane-awě-Béwógté.

Mwembé mépwéde bad saámbé áwóngen

¹ Βααβ-ρζό, ngáne mesongé mé bad ábe bédúbpé méchágké'áá acháge ne acháge, nswanτηεν mémβíd átíntê e bad bé Israel ábe béhóbé'áá ehób é Grikia ne ábe béhóbé'áá ehób é dyad. Bad ábe béhóbé'áá ehób é Grikia béhóbé'áá bán ábāb bekúd béekudéé akab á məné áde békábpáá bekúd epun-téé. ² Hέε bembapεε bé nlomag dyóm ne béβε βéladεé bad ábe bédúbpé bésyāāl áte boη βélan̄gē bó bán, “Eeboo'έ nέν bán sétεde akal dé eyale é Dyōb ábel boη séhíde nkabted mí mənέ ámbíd. ³ Né-ζό, a-baányan nyépwed bad saámbé átíntê echên, ábe béwóó edúbé, ábe Edáádəη éche Esáá élyāgtéé, bébii-’ε akan, ábel nέν sébane nímén ntii áwab mekáá. ⁴ Ene pónde séēbē eched yāl esyāál ákáne ne ákal nkalan̄ mí bwām.” ⁵ Moosyāál anwóg menyinge ne dyam áde bembapεε bé nlomag bénhōbpē. Né-ζό, bēmpwēd Stefanuse. Abédéε mod awē andúbé bwāmbwam. Edáádəη éche Esáá-’ε élyāgtē mó. Bēmpwēd káəηne Filibe, Proko-rose, Nikanozo, Timōne, Pamenase ne Nikolause. Nikolause abédéε mod awē ambíd á dyad á Antyog, eebédeé mod a Israel boη antimén adúbe á bad bé Israel. ⁶ Bēmpéén ábén bad á'sō wéε bembapεε bé nlomag. Bembapεε bé nlomag bénkännēd bó bébán-ne bó mekáá á nló. ⁷ Né-ζό, eyale e Dyōb émbē ékanlád mbwóg áte esyāál ékäg á'sō. Mesongé mé bad ábe béndübē á Jerusalem méchágké'áá acháge ne acháge. Ekud é beprise chōmpē émbootéd nkalan̄ mí bwām ahíd.

Békóbe Stefanuse

⁸ Βααβ-ρζό Stefanuse abédé-εé mod awē ádē alongé álúmté'áá nsimé ní Dyōb bwāmbwam.

Awón ngíne âbel ndale é mekan é menyáké áfintê e bad. ⁹ Bon baahóg bêmbootéd mó apentên. Abê bad bébédée bad ábe bémbíd á echoŋ é bad éche êmmen̄tên akε á ndáb e mekáne eche béchágé'áá bán ndáb e mekáne e betâŋ ábe bénkêmbé betâŋ ámpē. Abê bad bébédé bad bé Israel ábe bémbíd á myad mé Sirine ne Alesandria. Bóobe bad bé Israel bémpēe ábe bémbíd á mbwóg e Silisia ne e Esia, bêmbootéd aswan̄tên ne Stefanuse. ¹⁰ Bon Edáédâŋ éche Esáá êmbě mó nyaa e debyéé eche nzé anhób dyam, béehēle'áá dó apele. ¹¹ Né-óó bénsāl baahóg áte bán béhâb nén bán “Sêwógé née Stefanuse ásyáá'é Mosεε, ásyāā-'ε Dyöb.” ¹² Né-'áá bêmbeñlé bon békón bad bé dyad, békón bad bémbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé. Héε békóbé Stefanuse bon békεεné mó á'sō é' bad bé mbwóg. ¹³ Hé-'áá bépééné bad âbíd mó mbóŋ é metóm. Abê bad bēnhōb nén bán, “Anén mod ahóbe' mekan mé mbéb pón dé ésyāāl t̄ŋgene Ndáb-e-Dyöb echě esáá ne t̄ŋgene mbéndé eche Dyöb ábágé syánē. ¹⁴ Sêwógé née áhóbéé áá ane Yesue, mod a Nazaret, äpāŋ Ndáb-e-Dyöb áh̄ŋlén-ne e'lem ábe Mosεε ályágnédé syánē.” ¹⁵ Bad bésyāāl ábê bébédé á ndáb e mbom bénsūm m̄id wéε Stefanuse. Bénnyín née e'só é'penéé mó née e'só é' ángel.

7

Stfanuse abēñléde myangó mí bad bé Israel ákda

¹ Prise ambáámbáa ansedéd Stefanuse aáken, “Mmén mekan mésyāāl míme ábén bad béhóbé wε áyāl, méde mbále-yε?” ² Dóó Stefanuse ábóótédé

bad bé káánsel póle akale. Anhób aá, “A-baányan ne besáá ábêm, nyélâm metúu. Dyöb dé ehúmé dêmpií eched sán Abrahamε áde ábédé á mbwóg e Mesopotemia, adêhób aá mókag adyεε á dyad á Haran. ³ Dyöb dénlāā mós aá ‘Tεδé echoη túmbé, étεde-’ε ádōη alon ηkag á ndöob eche mēlūmēdtē wε.’ ⁴ Né-öó, Abrahamε antεδé ndöob e Kaldeya áhye ádyē á dyad á Haran. Ámbid e kwééd eche Abrahamε sáá, Dyöb dêmbël Abrahamε áke ádyē á ndöob eche nyédíí áhed nén böob. ⁵ Ene póndé Dyöb dénkēmbaá Abrahamε ké abên á ndöob eche ándāāsēnnē mós. Bon ηen Dyöb dēnhób nén aá ene ndöob ēsuunéd bó níme mbyaa. Póndé eche Dyöb dénlāá-’é Abrahamε nê, eenkēnwáléé mwän ké nhóg. ⁶ Dyöb dénlāā mós nén aá, ‘Mmōη mbyaa mébē beken á alon á bad bémpēe. Áwed-taá bēbēē betāη, békūd-τε metuné etūn é póndé éche édé dyam mbwókel é mwě éniin. ⁷ Bon mēkōgsēn ádé alon á bad áde bēbenléé néε betāη. Ámbid enê, nímmōη mbyaa mébīd á alon-tê wê, bétīm áyāl e ádén abwóg á hōm, békānnē á đīn ádēm áhed.’ ⁸ Héε Dyöb ábélé bon Abrahamε ápē á nchemtēn ne mós tēηgene ngáne bēyagεé bad, nēηgáne e’chemléd bé melē níme Dyöb ámwédé ne ábē bad. Né-öó, Abrahamε an’yāg awe mwän Aisigε ámbīd e e’pun saámbé áde béchyáá mós. Aisigε mós-’ε an’yāg awe mwän Jakōbe, Jakōbe mós-’ε áyāg ábe bān dyōm ne bēbe ábe bédé ábēd betaa.

⁹ “Ábē betaa bēnwōōn mwānyan nhóg, Josεbe kónjí á nlém-tê. Né-öó, bénsōm mós nēηgáne ntāη. Bad ábe bénsōmmē mós áwāb, bēnkεén mós á alon á Egipto. Bon Dyöb démbē mós ámbīd, ¹⁰ ábēl-lε atóm metake mésyāāl áte. Dyöb dêmbël Farao kēη

e Egipto anwógén Joseβε menyinje ábē-’ε Joseβε debyéé, áde ápédé áwe á’sō. Nén dēmbēl Farao ambě Joseβε atii á ngómenaa ámīn e alon ne ámīn e ábē bwēm é’syāāl. ¹¹ Ambid enê, nzaa e ngíne empě á alon á Egipto ne á alon á Kanahan. Ene nzaa empéén metake mé ngíne, ábēd betaa bēnkēnwōn-’aa ndyééd eche bēdyágkē. ¹² Né-óó, áde Jakōβε áwógé bán ndyééd edé á Egipto, anlóm ábe bán áwed. Nédē ábēd betaa. Nê dōó ábédé bó ngen e’só áke áwed. ¹³ Ade bán ábe Jakōβε békíí á Egipto ngen éche élónténé éβε, Joseβε ampalé yǎl áte wée baányan. Hê dōó Farao ásónténé tēngene túmbé echě Joseβε. ¹⁴ Né-óó, Joseβε anlyágtén baányan aá béláa sáá Jakōβε, áhyag ne eche túmbé esyāál á Egipto. Bó moosyāál bēbédé móom mé mod saámbe ne bétáan. ¹⁵ Dōó Jakōβε bó moosyāál békíí á Egipto. Áwed-taá mó ne ábe bán, betaa ábe syánē bēndyε’ε káōη bēwε-’ε. ¹⁶ Ambid e nê, bēntēd bó ndim bēsūen ámbid á dyad á Shekem, bélímé mó áwed á ndōob echě Abrahamε áchanénné mōné wée bán bé túmbé e Hamō.

¹⁷ “Ade pónde ékwógé ape echě Dyōb délōnēdtē dyam áde ánlā’ε Abrahamε aá móōbēl, mesonjé níme ábēd bad ábe bēbédé á Egipto mēmmád acháge bwāmbwam. ¹⁸ Káōηne á asóg, kēη empée echě enkēmbíí myanóg níme Joseβε, empě á nkamlēn. ¹⁹ Anwōη akwāb tēngene ábēd betaa átagtē-’ε bó. Ankāη bētēdē ábab bán á ebwóg, ábēl bon bēwē. ²⁰ Mmē mesú dōó béchyáá Moseε. Abédεε mwān awě ambōη bwāmbwam. Bēntōgén mó á ndáb wée sáá á etūn é ngōn éláán. ²¹ Ambid enê dōó bētēdté mó á ebwóg-te. Hēε mwān a mmwáád awě Farao ádíbté mó, átēdē

mó ngáne awě mwän, átɔgné-'ε mó káəñ ákwogé'.
 22 Bén'yāgēd Mosεε debyéé á bad bé Egipto ásyāēl káəñ abé ndəle e mod á nhóbtéd ne á mbɛltéd.

23 “Ade Mosεε ápédé móom mé mwě méniin, mewēmtɛn mēmpií mó áke dényīn baányan bé Israel. 24 Antán ngáne mod a Egipto átagtεé mwānyan nhóg. Dóo ákíí áhed átimtɛn. Anwónǵén mó áwúé-'ε ane mod a Egipto. 25 Mosεε anwémtn aá ábē bad béchem nén bán Dyǔb áhede mó abenled áhúd bó á mekáá mé bad bé Egipto, bon bénkennyinné nê. 26 Epun éche ébádténé, antán ábē bad bé Israel bébe bēn ne bēn béwane'. Anhéd nzii eche áyāēē bó ákóm nsañ. Dóo álāngεé bó aá, ‘Eesaá mbále bán baányan bóo nyédíí-yε? Chán-nō nyé mod-té áhedeé waáb alóǵen?’ 27 Bon ane mod awě ahede'áá waáb alóǵen nê, antínéd Mosεε á nkəǵ ásɛdté mó aáken, ‘Nzé-módé abagé kunze aá ékamlan ne ákáad sé? 28 Ehede mémpe awúu ngáne éwúú mod a Egipto chän-ε?’ 29 Awóg áde Mosεε áwógé nê, ansǔb ákē á mbwóg e bad bé Midian. Awed-taá ádyéé káəñ bon áchyāā ábe bán bé baachóm bébe.

30 “Ambīd e móom mé mwě méniin dóo ángel épíidé Mosεε á ehyānge. Empií mó a muú-te, níme ménkōbēn mwă bwel. Nén ábédé benben ne mbɔɔd e Sinai. 31 Ade Mosεε ányíne ádén akan, menyáké ménkōb mó. Ansíde benben aá mótoñ anən bwām, dóo áwógé ehób éche Sāngwéé nén aá, 32 ‘Mée ndé Dyǔb áde ábōñ betaa, Dyǔb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakɔbε bēbēnlé'áá.’ Ne mbwóg ní ngine Mosεε enkēnchu'ε anən áhed. 33 Héε Sāngwéé álāngεé mó aá ‘Húd metámbé á mekuu áyāle abwóg á hǔm áde étyémé nén ádíi hǔm áde

ásáá. ³⁴ Nnyíne ngáne ábêm bad ábe bédé á alon á Egipto békudéé metake bwâmbwam. Nwógé ngáne béwennadté dóo nhyédé bó awôηgen. Bɔɔb-ɔɔɔ hyäg, mëlôm wε á Egipto.’ ³⁵ Anén Mosεε móo bad bé Israel bémbāngē á yäl bon bésedté mó bánken, ‘Nzé-módé abagé wε kunze ákamlen ne ákáad sé?’ Mó-’aá Dyöb dénlōmmē ákamlen ne áson ábē bad. Nén dēmbenléd áde ángel êmpíí’ é mó áde bwel bénkōbpē muú. ³⁶ Mosεε awed móo ambídén bad bé Israel á Egipto. Ambël ne e’chemléd áwed ne á Eyake é edíb é nkwě. Ambël-le menyáké ne e’chemléd áde bébédé á ehýānge á etûn é móom mé mwě méniiin. ³⁷ Anén Mosεε móo anláá bad bé Israel aá, ‘Dyöb délōmē nyé nkal é’daádəη awě äbíd átínté echên melemlem nēngáne álómé me.’ ³⁸ Melemlem mé Mosεε móobédé nlatén ne ábēd bad á ehýānge. Abédé áwed ne ábēd betaa áde ángel eche Dyöb dénlōmēnnē nlébtéd á Mbɔɔd e Sinai énhōbpē áwāb. Mmén nlébtéd míme Mosεε ânkuđté wéε ángel móo syánē dédíí déhídeé.

³⁹ “Ábēd betaa bénkēnwógénné Mosεε, bon bémbāη mó á yäl, bétimé béwēm̄tān átim ámbíd á Egipto. ⁴⁰ Ade Mosεε ályógé adé á mbɔɔd e Sinai dóo bad bé Israel bélāηgeé mwānyāη Arɔne bán, ‘Belé sé bwēm ábe bēbē nēngáne myöb ábe bélyāgēd sé áyāle séebii’ é dyam áde ábénlédé ne Mosεε awě ambídéd sé á Egipto.’ ⁴¹ Héε bēbélé chöm éche éwágné mwān a nyag bon bébootéd e’lém awúu áβε chó mendε. Bēmbel káəηne ngande, áwóg menyīnge ne chöm éche bēbénlé mímab mekáá. ⁴² Dóo Dyöb ákúnnédé bó mbíd bon áchenné’ bó ákānned ngumε éche édé ám̄in. Ebénlédé ngáne

éténlédé á kálag e bekal bé'daádəŋ nén bán,
 'A-bad bé Israel, áde nyémbēē á ehyánge á
 etūn é móom mé mwé méniin saké mēé
 nyékwénlé'áá káa nyétúmmé'áá e'lém ábe
 mendε. ⁴³ Téndε echě dyōb áde béchəgeé
 bán Molek móo nyémpēmē.

Ediidinge-'ε eche tintine a dyōb áde béchəgeé bán
 Refan chóo nyéhyómnaá.

Mmén myōb móo nyébénlé mekáá boŋ nyébwōgkē
 mebóbōŋ.

Né-óó, mēbēn nyé, nlóm nyé hōm áde áchábndé
 tómaa alon á Babilon.' ”

⁴⁴ Stefanuse ambé abád ámpē aá, “Áde ábēd
 betaa bébéde á ehyánge bēnwōŋ Ebem é Dyōb
 échě élūmte nén bán Dyōb áde ne bó. Bēnlōŋ
 chó nyaa echě Dyōb dénlāā'ε Mosεε aá álōŋ
 chó. Nsáaned míme Dyōb délūmēdtē Mosεε móo
 ánhídtē. ⁴⁵ Ambíd e pōndé ábēd betaa bēnkōb
 ene tēndε á mekáá míme ábab besáá. Bēnwālē chó
 áyāl áde bóobe Josua békóbné melon ndoob echě
 Dyōb dēnnanéé bó bad áte. Ene tēndε embé ebé
 áhed káəŋne á pōndé eché Dabidε. ⁴⁶ Nsimé ní
 Dyōb ríhídé'áá Dabidε. Né-óó, anchán Dyōb aá ábe
 mó kunze mólōo Dyōb áde Jakobe ábénlé'áá ndáb.

⁴⁷ Boŋ Solomonε, Dabidε mwān, móo antīm Dyōb
 ene ndáb alóo. ⁴⁸ Boŋ kénē Dyōb á Ngum éedyēē'ε
 á ndáb eché baányon bélōŋné mekáá. Edé nén
 ngáne nkal é'daádəŋ nhóg ahóbé aá Dyōb ahóbé aá,

⁴⁹ 'Nkoŋ nímín móo rídé ádēm atii dé nkamlen,
 nkōŋsé-'ε míbé wēε mibannéé mekuu.

Nyaa e ndáb ehéé nyéhεle-se nyélóó me?

Ké'ε héé mékōmmēē áte?

⁵⁰ Mmēn meémaa'ε ábén bwēm abel-ε?' ”

51 Stefanuse ambád ahób aá, “Nyêdii bad ábe béwúú nló áte. Nyêlélé nlém á abum. Nyêkólé metúu áyāl e eyale é Dyöb. Nyêdii melemlem nêngáne ábēn betaa, nyêtāngan Edəádəŋ éche Esáá. 52 Nkal é’ dəádəŋ ké nhóg alyəgé áse awě enkēnkūd metake á mekáá níme ábēn betaa-ye? Bénwūū mésénze mé Dyöb mésyāal níme se’ bəód mēmbəl ehāngé áyāl e epe éche Ane awě abele mekan níme métāngéné. Nyé-’ε bəob nyēsómé mós, nyēwūū-’ε mós. 53 Nyé bēn-naá nyékudé mbéndé éche Dyöb álómé mbwiined ne éche ángel bon kénē nyéehídéé chós.”

Bélúmé Stefanuse meláá

54 Ade bad bé mbwóg béwógé mekan níme Stefanuse áhóbé, bēnlīŋ bwāmbwam káəŋ yāl ésogē bó áte. 55 Stefanuse-’ε Edəádəŋ éche Esáá énlōn mós áte. Néé ánóné ámīn ányīnē’ ehúmé é Dyöb, ányīnē’ Yesue ngáne átyéémé Dyöb á ekáá émbáá. 56 Dósó áhóbéé aá, “Nyénəne’, nnyíne’ née dyöb ánédndé, Mwān-a-Moonyon átyéémé Dyöb é ekáá émbáá.” 57 Héε bad bé mbwóg béhéde esaád é ngīne békútén-ne metúu ne mekáá bon bó moosyāal bēbōnlād mós. 58 Bēndol mós bésyəŋnéd mós á dyad-tē, bébootéd mós meláá alúm. Bad ábe bentyēēm mbón ākogsən Stefanuse bēnhūd nímbā nkob áyāl béke bēbānē á’sō-te wéε kódemod póg bán Səəle ánəne bó. * 59 Ade bélúmé Stefanuse meláá nē, ankáné aá, “A-Sāŋgú Yesu, mmōŋ kōb échēm edəádəŋ.” 60 Dósó ábwógé mebóbón bon

* 7:58 Atintē e bad bé Israel émbē nēn bán ábe bēbídé mbón bán mod abelé awusé bós bēbágé’áá bad bé’só alúm mós meláá.

ákāntē ehób ámīn aá, “A-Sán, lagsén bó nímén mbéb míme bébeléé.” Amaá-aá ahób nê, awé-’ε.

8

¹ Sɔɔle abédé ásē ákwentén-ne aá béwúu Stefanuse.

Metuné mébélé Ebεε épántédé áte

Echê epun chēn mwembé mé Jerusalem mēmbootéd metake mé ngíne akud á mekáá mé bad bé Israel. Bad ábe bédúbpé bésyāāl bēmpāntéd áte á mbwóg e Judeya né e Samaria ésyāāl. Boη bembapεε bé nlomag bēnpεn-εε bēnlyǎg. ² Nguse é bad ábe bēmbané nímab nlém nísyāāl ábele Dyöb bēnlīmē Stefanuse. Béchyεε’, bélebé-’ε mó. ³ Boη Sɔɔle mó-’ε ahedáá mwembé abóded. Ahúé’áá enén ndáb átimé eníní, ábīdtē bó á ebwóg, bebaád ne baachóm, ahág-ke bó á mbwog.

Filibε akalé nkalanη ní bwâm á Samaria

⁴ Bad ábe bédúbpé bēmpāntéd áte, békag békalé nkalanη ní bwâm. ⁵ Filibε mó ankē á dyad ambáá á mbwóg e Samaria ákanlé bad t̄ηgene Ane-awē-Béwógté. ⁶ Ade ndun e mod éwógé mam míme Filibε áhóbéé bényín-ne e’chemléd bé menyáké ábe ábélé, bēntōη metúu atále áte áwóg dyam áde áhóbéé. ⁷ Filibε ambēl e’dáádəη bé mbéb é’syāngé’áá ekud é bad áte ne e’saad é’ngíne, ekud é bad-te ábe yāl énwēε eped ne ábe bésyágté’áá bēndyεé bwâm. ⁸ Nén dēmbēl bad bésyāāl á dyad-tē wē béwóg menyīnge bwāmbwam.

⁹ Bɔɔb-pɔɔ, mod nhóg abédé áde dyad áte bán Simone, akumé’áá ngan eche ekómté’áá bad bé

Samaria yǎl áte bwâmbwam. Akumé'áá ekáá á tâl aá modmod eépedeé mós. ¹⁰ Bad bésyāēl á dyad, ndāle é bad ne bekwěkwě bé bad bēmbané nlém áwē, bēhābē-'ε bán, “Anén mod adíi ngumε e Dyōb echē béchágεé bán, Ngum embáá.” ¹¹ Bēmbané nlém áwē áyāle á etūn é pónde ankōη bad yǎl akómed áte ne echē ngan echē ákúme'áá. ¹² Bon η áde bédúbpé nkalan míme Filibe ânkaléé bó tâηgene nkalan mí bwām mé nkamlen ní Dyōb ne tâηgene Yesu Krīstəə, bēnkūd edusen, bebaád ne baachóm. ¹³ Simōne mwēn ámpē andúbé, ákūd-te edusen. Ambootéd Filibe ahíd kéhéé áde ákágé'áá. Yǎl enkóm mós áte áde ányíne mbeltéd mmé menyáké míme Filibe ábélé'áá.

¹⁴ Bembapεε bé nlomag bēnwōg á Jerusalem bán bad bé Samaria békóbé eyale é Dyōb, hée bélómé Petro bó Jone áwed. ¹⁵ Ade bépédé áwed bēnkānnēd bad ábe bédúbpé nēn bán békud Edəədəη éche Esáá. ¹⁶ Bēnkānnēd bó áyāle bēnkēmpaá Edəədəη éche Esáá akud. Bēndusén bó dāsō á dīn áde Sāηgú Yesuε. ¹⁷ Dóo Petro bó Jone bēbáné bó mekáá á nló bó-'ε békudé' Edəədəη éche Esáá. ¹⁸ Ade Simōne ányíne áá nzé bembapεε bé nlomag bēbáné mod ekáá á nló akude' Edəədəη éche Esáá, ambídéd mōné ábe Petro bó Jon, ¹⁹ áhābē áá, “Nyébag mémpē enén ngíne ábel bon kēnzéé awě míbáné ekáá á nló ákud Edəədəη éche Esáá.” ²⁰ Petro antimtén mós áá, “Nzé ewémténé wεé móhele-se móchānēn nde e Dyōb mōné, nyáābe nímōη mōné nyékaη á dū-á-muú. ²¹ Weewóo'ε akab ké ahóg áyāl e nímεd nsón áyāle nímōη nlém mééboo'ε áte á'sō é' Dyōb. ²² Kunnéd-te mbíd étimēn Dyōb, áyāle nímén mewēmtēn mé

mbéb míme éwóó áte, ékáne' wée Sáηgwéé álagsen wε áyāle awēmten áde éwémtené enén ndín e akan. ²³ Mmaá anyín nén mée, kón emaa wε akób áte, mbéb-pe ríhédé wε á mehangé-te.” ²⁴ Héε Simōne álāηgée Petro bó Jōn aá, “Sōn, nyékāned me wée Sáηgwéé, âbel boη nímén mésyāāl míme nyéhóbé ké ahóg déebenlád ne me.”

²⁵ Ade Petro bó Jōn bémáá mam mésyāāl ahób tâηgene Yesue, bémād-te nkalaη míme Sáηgwéé akal, bēntīm ámbīd á Jerusalem. A nzii á esú békálé'áá nkalaη ní bwām míme Yesue á myad mé mbwóg e Samaria híin.

Filibε bó mod e alon dé Etoopia

²⁶ Mmíní mbwε ángel e Sáηgú enláá Filibε aá, “Ladé yāl, ékag á ped e mbəη wée nzii echē ebíde á Jerusalem áke á Gaza étóméé” Béebenládté enén nzii ámpē. ²⁷ Filibε abōηséné-'aá ákäg-ke. Héε ábomné soη e mod á nzii ngáne ásué'é áwē alon. Anén mod abédée ndəle e mod awē akamlánnáá, ánəné-'é ngáb eche Kandεε, mmwaád awe akamlánnáá alon dé Etoopia. Ane mod ankē á Jerusalem. ²⁸ A ehúu ámbīd échē, andyéé á ebambam. Ngáne ákágé'áá, aláá'áá kálag echē nkal é'dəódəη Yesayaa. ²⁹ Héε Edəódəη eche Esáá élanηgée Filibε aá, “Käg á ebambam hē, ébē chó benben.” ³⁰ Filibε annyágéd áhed, dóo áwógé ngáne ane mod aláá'é kálag e nkal é'dəódəη Yesayaa. Dóo ásedtée mó aáken “Esōηtan chōm éche éláá'é-ye?” ³¹ Ane mod antimén mó aá “Chán mémwée asōηten áde mod éētānledée me áte?” Né-óó, anchélé Filibε aá ácháge á ebambam, bómo

bédyēē áhed. ³² Epɛd éche ane mod ákóó'áá alán
 ébédéé nén,
 “Abédéé nêngáne ndyɔŋ ní mbód míme békagké
 awúu,
 ambé-'ε ngáne mwän a ndyɔŋ ní mbód awě béselée
 nyon boŋ eéchyēē',
 enkênhóbé dyamdyam.

³³ “Bênsudéd mó edúbé, békōbēn-νε mó kunze.
 Nzé-módé átüb míme nchyaátén dín
 áde édífí bán bénhūd mó ámín á nkōŋsé.”

³⁴ Ane mod ansɛdéd Filibε aáken, “Nzé-módé
 ane nkal é'dáádəŋ áhóbéé, eche yäl chēne ké'ε mod
 ampée?” ³⁵ Héε Filibε álāŋgée mó nkalaŋ ní bwám
 míme Yesuε, átānlād mó mekan áte, mbooted ne
 échén epɛd. ³⁶ Ade békagké nê, bēmpě hōm áde
 mendíb médífí. Héε ane mod áhóbéé aá, “Mendíb
 móō mén. Weédūsānnē mε ngen póg-ε?”* ³⁸ Ane
 mod anhób aá bétii ebambam. Dóo bó Filibε
 bésúdé áse bésól á mendíb-te boŋ Filibε ádusán
 mó. ³⁹ Bébídé-'aá á mendíb-te bídén, Edəádəŋ
 é Sāŋgú ékēēn-νε Filibε. Ane mod eenyíne'aá
 mó ámpē boŋ ambé ákäg, alón-νε ne menyinje.
⁴⁰ Filibε annyín yäl á dyad á Azotus ábooted-te akε
 dyad ne dyad té, ákalé' nkalaŋ ní bwám, káəŋ ápe
 á dyad á Kaisaria.

9

Səəle atimé Yesuε adúbe (Mbɛl 22.6-16; 26.12-18)

* **8:36** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 37: Filibε anláá mó aá,
 “Nhele ndūsēn wε, nzése edúbéé Yesuε ne nlém nhóg.” Ane mod
 ankwentén aá, “Ndúbéé nén mée Yesu Krístə adii Mwän a Dyób.”

¹ Bɔɔb-pɔɔ Sɔɔle ambé ákīmē' âwúu bembapɛɛ ábe Sánḡwée. Ankě wée prisɛ ambáámbáa, ² aláá mó aá átel kálag échě ábée belyáged bé ndáb é mekáne é Damaskɔs, ábel nén áwōḡ kunze echě nzé anyíne bad ké béhée ábe béhíde' nzii e Yesue áwed, áhaḡ bó, ken bebaád-'ε ké'ε baachóm, akób bó, ákēēn bó á Jerusalem. ³ Dóo Sɔɔle áhídté boḡ ákag. A nzii e Damaskɔs wê, áde ádíí benben ne dyad, emwɛdmwɛd émbíd ádyōb, épen mó yǎl esyǎál. ⁴ Anhún á ndɔɔb. Dóo áwógé ehób élāḡgē mó aá, “A-Sɔɔl, á-Sɔɔl, cheé ékáá boḡ étagté me?” ⁵ Sɔɔle ansɛdéd aaken, “A-Sán, nzé-módé ne?” Dóo échě ehób étimtanné mó aá, “Me-éé ndé Yesue awě étagteé. ⁶ Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásē, ékag á dyad-tê, áhed dóo béléā-'é wɛ chōm éche étāḡgéné ábel.” ⁷ Bad ábe bóɔbe Sɔɔle bēnwōḡ bēntyéem, dyam déeboo bó ahób. Bénwōḡ ehób boḡ bénkēnyínné mod awě ahóbe'. ⁸ Sɔɔle anhidé ásē, ánēdē mǐd áte, boḡ eenyíne'aá ekíde. Né-ɔɔ, bēnchāē mó é ekáá, békēēn mó á dyad-tê á Damaskɔs. ⁹ Andyéé e'pun é'láán áde eenyíneé ekíde. Ene pónde esyǎál-le eemwédeé, eedyéde-'áa chōmchōm.

¹⁰ A Damaskɔs mod abédé awě andúbé Yesue, béchagé'áá mó bán, Ananiase. Annyín ndóg. A ndóg-te wê, Sánḡú Yesue anchəḡ mó aá, “A-Ananias.” Ananiase ankwentén aá “Me nén, a-Sán.” ¹¹ Dóo Sánḡwée álāḡgée mó aá, “Boḡsén, éke á nkoḡ ní nzii míme béchəḡéé bán Ntyéémé. Wěpě á ndáb wée Judase. Nzé epedé áhed, ésēdéd mod awě abidé á dyad á Tasus, béchəḡe mó bán Sɔɔle. Adé áhed bɔɔb akánne', ¹² anyíne-'ε ndóg. A ndóg-te wê, anyíne mod awě béchəḡéé bán Ananiase, abáné mó mekáá á nló ábel boḡ anyínen ámpē.”

13 Ananiasε antimtén mó aá “A-Sán, nkénwōg ane mod dúu bwâmbwam ne nhel ní mekan níme ákébenlé ábōη bad áyāl á Jerusalem. 14 Apedé-’ε á Damaskōs hén ne ngíne echě beprise bémbáá bébágé mó ákób bad bésyāāl ábe békanne’ á dīn ádōη.” 15 Boη Sánḡwéé anláá Ananiasε aá, “Kǎg, áyāle nén mpwεdé anén mod ábele με. Mó ábēl bad ábe béesě bad bé Israel, échab kân η é bad, ne bad bé Israel bébíi με. 16 Mmēn mēlūmēd-τε mó metake níme ákudté áyāl echēm.” 17 Né-ᶛó, Ananiasε ankě, asól a ndáb echě Sᶜᶜle ámbēē áte, abán mó mekáá á nló, álāḡgē mó aá, “A-mwǎnned Sᶜᶜl, Sánḡwéé mó alómé με, nádē, Yesuε mwēn awě ampíi wε á pónđé eche éhyagké wén. Alómé με áwōη ábel nén ényínen ámpē élón-ne ne Edǎǎdǎη éche Esáá.” 18 Abwōg-ábwōg bwēm bémbíd Sᶜᶜle á mīd ábe bédé nēḡgáne e’kíd é’ sūu, ábooted-τε anyínen. Héε ápádté áse boη bédusán-ne mó. 19 Andyé ndyééd, amaá-’aá ndyééd adyé boη yāl étimé mó áte.

Sᶜᶜle akalé eyale é Dyōb á Damaskōs

Sᶜᶜle andyéé á Damaskōs nguse é e’pun ne bad ábe béndūbē Yesuε. 20 Ankě á ndáb é mekáne ésebán abébte pónđé ákanle bad tǎḡgene Yesuε, aá mó adé Mwǎn a Dyōb. 21 Yǎl enkóm mod téé áte awě anwóg mó póle á nsəl. Béseǎté bánken, “Saá anén mod mó awúé’áá bad ábe bétúbé’áá dīn áde Yesuε á Jerusalem-ε? Eesaá mbále nén nzom echě ápééné hén edíi ákób bó átimen-ne bó ámbíd wéε beprise bémbáá-yε?” 22 Boη Sᶜᶜle ambé akalé’ mímē nkalanη ákǎg á’sō ngíne ngíne. Metote níme ámbéé álúmed nén bán Yesuε mó adé Ane-awě-Béwógté, méntāḡḡen nyaa echě bad bé Israel

ábe bébedé á Damaskos bénkênwónǵé dyamdyam ahób.

²³ Ambīd e e'pun híin bad bé Israel bēnladén áte áhǵe Sǵǵe ngáne bēwū-’é mǵ. ²⁴ Boŋ Sǵǵe anwǵg ntii míme bēbélé. Bénóné’áá mmwe mé e’ké ní dyad nkuu ne mǵte ábel bēwúu mǵ. ²⁵ Boŋ nkuu nhǵg Sǵǵe ábē bembapεε bēntēd mǵ, bēhé mǵ á elǵn-tē, bēbídéd mǵ á epǵn é eséd bé e’ké ábe bēnlǵned dyad, boŋ bēsūdēd mǵ ámbīd e ebwǵg.

Sǵǵe atimé ambīd á Jerusalem

²⁶ Sǵǵe ankǵ á Jerusalem. Ade ápédé áwed, anwanén áá móbē ne bad ábe bédúbpé Yesue boŋ ábē bad bēbáá’áá mǵ áyǵle bēnkēndúbéé bán mǵmpē adúbpé Yesue. ²⁷ Héε Banabase áchǵŋǵé mǵ á ekáá boŋ ákεεné mǵ wéε bembapεε bé nlǵmag. Anchemtéd bó áte ngáne Sǵǵe ányíne Sǵŋgwéé á ndǵg-te á nzii ne chǵm éche Sǵŋgwéé álangé mǵ. Anláá-ε bó ngáne Sǵǵe álangé’áá bad mam tǵŋgene Yesue á Damaskos ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁸ Né-ǵǵ, Sǵǵe ambé ne bó, ákag mebwǵg mésyǵǵl á Jerusalem ákalé’ nkalaŋ ní bwǵm á dǵn áde Sǵŋgwéé ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁹ Akǵnlé’áá kǵǵŋne bad bé Israel ábe bēhóbé’áá ehób é Grikia áswaŋtǵn-ne ne bó. Dǵǵ bēbǵótédé nzii ahed áwúu mǵ. ³⁰ Ade bad ábe bédúbpé Yesue bēsǵŋténé bán bēhéde Sǵǵe awúu, bēntēd mǵ bēsǵŋgnéd mǵ á dyad á Kaisaria boŋ bēlǵmē mǵ á dyad á Tasus.

³¹ Né-ǵǵ, ene pǵndé esyǵǵl bad ábe bēndūbē Yesue á mbwǵg e Judeya esyǵǵl, á Galilia ne á Samaria bēmbē ne nsal, bēwǵŋ-’ε mbwǵg ní Dyǵb áte nē ábēl bēwúu áte, Edǵǵdǵŋ éche Esáá éwǵŋǵān-ne bó.

Petro akii a myad mé Lida ne Jopa

³² Petro akagé'áá mbwóg áte esyǎál. Ebédé pónde póg eche akíi bad bé Dyǒb ábe bébédé á dyad á Lida aleled. ³³ Ade ápédé áwed, antán mod awě béchǎgɛ́é bán Aniesɛ. Esón ɛ mekuu énwē mó, átimēn ndáb mwě waam. ³⁴ Petro anláá mó aá, “A-Anies, Yesu Krístǎǎ áǎǎd wɛ bwám hén bǒǒb. Pádé ásē éname ádon anǎn.” Abwǒg-ábwǒg Aniesɛ ampádé ásē. ³⁵ Ade bad bésyǎǎl ábe bédyɛ́ɛ'áá á Lida ne Sharǎn bényíné néɛ ane mod ádyɛ́ɛ bwám, bêmbootéd Sǎngú Yesuɛ adúbe.

³⁶ Mwaád nhóg abédé á dyad á Jopa awě béchǎgɛ́'áá bán Tabitaa, andúbé Yesuɛ. (Dǎn á Tabitaa á ehób ɛ Grikiá áǎǎi bán Dǎkase nédē e'sél.) Á alongé áǎǎ ásyǎǎl mbonj mó ne móǒ ábéláá áwǎngǎn-ne betóótǒkē bé bad. ³⁷ Mmē mesú'-ǒǒ, ankwě nkole awé-'ɛ. Bēnwobé mó ndim bétéd mó bébǎnē á tonj e ndáb echě ebédé ámǎn. ³⁸ Bǒǒb-pǒǒ dyad á Jopa dénkēnchabnédté dyad á Lida áyǎl. Né-ǒǒ, áde bad ábe bédúbpé Yesuɛ béwógé bán Petro adé á Lida, bēnlǒm bad bébe áwē, ne mechǎngé nén bán, “Són hyǎg á mehéléte.” ³⁹ Né-ǒǒ Petro ambonjɛ́n, bǒǒbǒǒ békē-'ɛ. Ade ápédé áwed, bēnchǎgnéd mó á tonj e ndáb eche ebédé ámǎn. Bekúd bé bebaád bēnlǎɣnéd mó, béchyɛ́ɛ', bēlūmtē-'ɛ mó mbóté ne nkobe míme Dǎkase ámbanǎnédté bǒ áde abédé á alongé. ⁴⁰ Petro ambídéd bǒ moosyǎǎl á ebwóg, akóg mebóbónj ábootéd-te akáne. Dǒǒ ákúnné yǎl á ndim bonj áhóbé aá, “A-Tabita, páde ásē!” Tabitaa andibé mǎd áte. Anyín áde anyíné Petro, ampádé ásē. ⁴¹ Petro ansǎd ekáá, áwǎngén ányen mó ásē. Dǒǒ áchénlé bad ábe béndúbē Yesuɛ, ne bekúd bé be-

baád ábe bémbē áhed, boŋ álūmtē bó Tabitaa áde ádíí á alongé. ⁴² Mmén nkalanj mēnkanléd á dyad á Jopa áte ásyāāl a etūn é pónǵé, ekud é bad éduǵé-’ε Sǵngú Yesuε. ⁴³ Petro andyεé á Jopa nguse é e’pun. Andyεé á ndáb e mod awě abelé’áá nsón mé e’kob é’ nyam, awě béchǵé’áá bán Simōne.

10

Petro akii wée mod awě eesē mod a Israel

¹ Mod a Roma nhóg abédé á dyad a Kaisaria bán Kōneliōse. Akāmlánnáá echoŋ é mbwókel e sánze échě béchǵé’áá bán, “Echoŋ é mbwókel e sánze é Italia.” ² Kōneliōse abédé mod awě ahídé’áá mekan mé Dyōb ámbǵid. Mwēn ne eche ndáb esyāál bébēnlé’áá Dyōb. Ansálé ekáá áte, áwōngān betóótōkē bé bad bé Israel, ákānnē-’ε pónǵé ésyāāl. ³ Ebédé dyam ngǵŋ éláán mǵte nhóg, anyín ndóg. A ndóg-te wē ankōŋ ángel e Dyōb anyín. Enchǵg mó aá, “A-Kōneliōs.” ⁴ Annōn ángel ne chóŋ, ne mbwóg, boŋ ásedté nēn aá, “A-Sǵŋ, cheé édé?” Ángel enkwentén mó aá “Dyōb áwóǵé mǵmōŋ mekáne, anyíne-’ε ábōŋ e’boŋ bé nlém. Adé-’ε mboŋsén ákwentēn wε mekáne. ⁵ Bōōb-póó, lóm bad á Jopa, békē béchéle mod nhóg awě dǵn ádíí mó bán Simōn awě béchǵéé bán Petro. ⁶ Adé nken á ndáb e mod nhóg awě akǵinte’ e’kob é’ nyam awe béchǵéé bán, Simōne. Simōne ne adyεε’ á nkǵg mé edǵb é nkwě.” ⁷ Dóó ángel eched éhǵdté, boŋ Kōneliōse áchēnlē ábē bembǵledε bé ndáb bébe, ne sánze póg echě chómpē ehídé’áá mekan mé Dyōb ámbǵid, ebé-’ε sánze echě enōné’áá Kōneliōse. ⁸ Alǵngé-’áá bó dyam ádē ábēnlédé, alóm-me bó á Jopa.

9 Ade békagké, née b̄in é'sánjé, áde békwógé apɛ á Jopa, Petro anchágé á ndáb m̄in ákáne. Nê ábédé dyam kəd. 10 Nzaa enkób mós, ádān-’ε ndyééd adyé. Ade béboṅsanné ndyééd, anyín ndóg. 11 Anyín ngáne ngob e dyōb énédnédé. Chōm émb̄id n̄ēngáne s̄ānkala a abad, ébé née béchāngé dós mekéb mēniin, bésudté dós ásē. 12 A abad-tê wê, ndín é nyam ésyāāl émb̄ē áwēd-te; éche ékεεne’ mekuu mēniin, éche édole abum ásē ne men̄on mé ahín. 13 Héε áwógé ehób élānge mós nén “A-Petro, syəá ásē, éwúu échén nyam, édyâg.” 14 Boṅ Petro anhób aá, “A-Sāṅ, meéhēlēē se mb̄ēl ene ndín e dyam. Meédyédéé chōmchōm mb̄ēd éche mbéndé ehóbé aá béedyāg, ké’ε éche éesáa á’sō é’ Dyōb.” * 15 Echē ehób émbād mós aláa nén aá, “Weetédé chōm ké ehóg éche Dyōb áhóbé aá ésáa, wεé éesáa’é.” 16 Nén dēmbenléd ngen éláán. Dós bétimné ádé abad ámb̄id ádyōb. 17 Petro adolé’áá áte ábii chōm éche ene ndóg élūmtéé. Ene pónde dós bad ábe Kōneliōse ánlōmmē bédibté wεε ndáb eche Simōne édíí. Bentyēēm á mmwε mé e’ké. 18 Héε bélébpεé ehób bánken, “Nken adé áte wê awě béchāgεé Simōn Petro-yε?” 19 Ade Petro ádíi adólé áte ásoṅten chōm éche ndóg élūmtéé dós Edáádāṅ éche Ésáa élāngéé mós aá, “Wóglén! Bad beláán bépédé, béhede wε. 20 Né-óó lād yāl, ésud á ndáb m̄in, weebáá bós ahíd áyāle mεé nlómé bós.” 21 Né-óó, Petro ansūd ásē, áke atán ábē bad, álāngē bós aá, “Méé ndé ane mod awě nyéhedeé. Cheé épídé nyé hén?” 22 Béntimtén mós bán, “Mod ambáa a sánze, Kōneliōse móó alómé sé. Adíi mod

* **10:14** Bad bé Israel bēnwōṅ mbéndé éche énkēmbě bós kunze ádyé donje á bwēm.

a bwâm awě abenle Dyöb. Bad bé Israel bésyāāl-
 le bébage mó edúbé éche échábé ámin. Angel e
 Dyöb elángé mó nén aá álébe we áwē ndáb, ábel
 nén áwōg dyam ádĕ étǎngéné mó aláa.” ²³ Petro
 awóge-’aá nê, asóléd bó á ndáb, ábē-’ε bó e’noη,†
 Boη Petro ansóléd ábê bad á ndáb kénéε béēbédéé
 bad bé Israel. Néε bĭn é’sángé, Petro anlād yǎl,
 ahíd ábê bad. Nguse é bad ábe bédúbpé Yesue
 á Jopa bómpē bēnwōón bó. ²⁴ Epun ehóg ámbĭd
 e nê, Petro bémpĕ á Kaisaria. Kōneliōse mwēn,
 ádē abum á ndáb, ne ábē besón bé echoη ábe
 ánlēbēē, bésiné’áá Petro bó. ²⁵ Ade Petro áhedeé
 asól á ndáb, Kōneliōse ankĕ mó atán, ákwe mó á
 mekuu, ábwāam-me ásē ábe mó edúbé. ²⁶ Boη
 Petro annyen mó ásē ahób aá, “Tyéém ámin.
 Mēmpē ndĭi moonyoη ngēn.” ²⁷ Petro ambé ákanlé
 Kōneliōse ádĕ bésóléé á ndáb-te. Antán néε ndun
 e mod éládné á ndáb-te. ²⁸ Héε álǎngéé bó nén
 aá, “Nyé bĕn nyēbíí bwâm nén bán edé mod a
 Israel mbéndé áwoon mod awě eésĕ mod a Israel
 ké’ε ásól áwe ndáb. Boη Dyöb álúmté me nén aá
 meéchǎgē modmod méé adé mod awě eesáa ké’ε
 néε mod awě adé mbinde á’sō é’ Dyöb. ²⁹ Né-
 ǎǎ, áde élómé me achǎg mempádé ásē ábwǎg-
 ábwǎg, menkēnhóbpe méé méehyaá. Bǎǎ-pǎǎ,
 nsedte we, cheé ékáǎ boη élōmē me achǎg?” ³⁰ Héε
 Kōneliōse ákwentanné mó aá, “Sú éláán chii, néε
 bǎǎ, nkánné’áá áwēm ndáb-te á ngǎη éláán é’
 mĭte. Dǎǎ mod awě awáá mesāη nĭmĕ mémwaa’
 áte átyéémé me á’sō-te tǎléd. ³¹ Boη áhǎbē aá, ‘A-
 Kōneliōs, Dyöb awóge we mekáne, ányíné-’ε áboη

† **10:23** Bad bé Israel béésǎlte’áá mod awě eésĕ mod a Israel áwab
 ndáb.

e'boŋ bé nlém. ³² Lóm mod á Jopa, áke áchéle Simōne awě béchəgεé bán Petro. Adé nken á ndáb wée mod nhóg awě akínte' e'kob é' nyam awě béchəgεé bán Simōne. Simōne ne adyεε' á nkəg mé edíb é nkwě.' ³³ Né-ɔ́ menlóm wε atéd ábwōg-ábwōg. Ebelé-'ε bwām ngáne épédé. Bɔɔb-pɔɔ sé moosyáál sêdé hén, Dyɔb ádé-'ε ne syánē. Sêsine' áwóg dyam ké ahée áde Sán Dyɔbe álánge wε aá éláa sé."

Petro akänlé Kəneliəse nkalaŋ ní bwām

³⁴ Dóɔ Petro áhéde póle á nsəl aá, "Bɔɔb dóɔ mbíí méé Dyɔb átédé moosyáál nyaa póg. ³⁵ Akobe kénzée awě abage mó edúbé awě abele-'ε mekan níme métəŋgéné, ké alon áhéé ane mod ábídté. ³⁶ Nyébíí nkalaŋ níme Dyɔb dénlómē bad bé Israel. Mmé nkalaŋ mbédée təŋgene ákal nkalaŋ ní bwām mé nsəŋ níme nípedé mbwiined ne Yesu Krístə. Mó adé Sán gwée á moosyáál. ³⁷ Nyébíí-'ε dyam áde dēmbenléd mbwóg e Judeya áte esyáál mbooted ne á Galilia. Nén dēmbē áde Jɔne á máá bad aláa təŋgene edusen. ³⁸ Nyébíí nén bán Dyɔb dénwōgéd Yesue, mod a Nazaret, ábe mó Edə́dəŋ éche Esáá ábē-'ε mó ngíne. Yesue akagé'áá hóm téé ábelé mboŋ. Ngáne Dyɔb démbē-'aá ne mó, adidé'áá bad bésyáál ábe bēmbē ásē e ngíne e Satan bwām. ³⁹ Sé bēn sēnyínné mekan mésyáál níme ámbenlé á alon á bad bé Israel ne á Jerusalem díd. Bénwūú mó, abome áde bēmbomeé mó á awōg. ⁴⁰ Boŋ Dyɔb dēmpuúd mó ámbíd e e'pun é'láán, ábel-le bad bényín mó. ⁴¹ Saké bad bésyáál bényín-ne mó. Bad ábe Dyɔb dēmmadté apwəd,

bóō bényīn mó. Nédē sé ábe sēndyé ndyééd sēm wé-
 'ε mmítéd ne mó. ⁴² Anlyágtén sé aá sékanle bad
 nkalaŋ mí bwám, sébīde-'ε mbóŋ nén bán móo
 módē Ane awē Dyōb ápwédé, ákaad bad ábe bédé
 á alongé ne ábe bēwédé. ⁴³ Bekal bé'dáádəŋ bésyāā
 bēnhāb t̄ŋgene mó bán, mod ké ahéé awē adúbpe
 mó, Dyōb dēlagsén mó mbéb. Nén dēbenléd á ngīne
 e ádē dīn.”

⁴⁴ Ade Petro ádíi áhóbεé nê, Edáádəŋ éche Esáá
 ênsūd ásē, épīi moosyāā awē áwóglánnáá nímē
 nkalaŋ. ⁴⁵ Bad bé Israel ábe bēndūbē Yesuε,
 ábe bóobε Petro bēmbīd á Jopa bēmbē menyáké
 bwāmbwam ányīn nén bán Dyōb ábágé echē
 ndε e Edáádəŋ éche Esáá káəŋne wéε bad ábe
 béesē bad bé Israel. ⁴⁶ Bénwōg ngáne bēhóbεé
 mehób mémpēε, bēbagé-'ε Dyōb ehúmé. Dóo Petro
 áhóbεé aá, ⁴⁷ “Abén bad békúdē Edáádəŋ éche Esáá
 melemlēm ngáne sēmpē sēnkudté. Né-ōó, nzé-
 módé ahεle-sε ahób aá bēdusán bó ne mendīb?”
⁴⁸ Hé-'aá áhóbé aá bēdusén bó á dīn á Yesu Křistə.
 Dóo ábē bad bēlángé mó bán ádyεε ne bó nguse é
 e'pun.

11

Petro ahóbé t̄ŋgene chōm éche ábélé

¹ Bembapεε bé nlomag ne bad bēmpēε ábe
 bédúbpe Yesuε á mbwóg e Judeya-tē esyāā,
 bénwōg bán bad ábe béesē bad bé Israel bómpē
 békóbé eyale é Dyōb. ² Ade Petro átimé ámbīd
 á Jerusalem, bad ábe bēhóbé'aá bán bēt̄ŋgéné
 bad ábe béesē bad bé Israel ayag, bēmbootéd
 mó ahób bán, ³ “Cheé ékáá boŋ ékág wéε bad ábe
 béesē bad bé Israel, bad ábe béeyagεε boŋ nyāābōō

nyédyāg-ke kááηne ndyééd hōm ahóg?” ⁴ Hé-'aá Petro áhéde nkalan á nsəl, aláá bó mekan mésyāāl ngáne mēmbenlédté se á mbooted. ⁵ “Mbédé á mekáne á dyad á Jopa boη rínyīnē ndóg. Chōm émbīd á ádyōb nēηgáne sánkalaa a abad, ébé née béchāngé dó mekéb méniin, básudté dó ásē. Bēnsudéd dó áwēm e'só-te. ⁶ Ade rínóné áwēd-te menyín nyam éche édé á abad-tê, nyam é mehín, nyam éche édole abum, ne menōn mé ahín. ⁷ Héε ríwógé ehób élan̄ge με nén aá, 'A-Petro, syáó ásē, éwúε' échén nyam, édyāg.' ⁸ Boη με-'ε menhób μεέ, 'A-Sáη meéhēlēē-σε mbēl ene ndín e dyam. Chōmchōm éche mbéndé éhóbé aá béēdyāg ké'ε éche éesáa á'sō é' Dyōb éēsōlēē με á nsəl mbēd.' ⁹ Ehób émbīd ádyōb ámpē nén 'Weetédé' chōm ké ehóg éche Dyōb áhóbé aá ésáá, wεé éēsāa'ε.' ¹⁰ Nén dēmbenléd ngen éláán. Dóo bétimné chōm ésyāāl ádyōb. ¹¹ Ene pónde chēn dóo bad beláán ábe bébídé á dyad á Kaisaria ábe belómé áwēm, bépédé á ndáb echē ndyéé'áá áte. ¹² Edáádāη éche Esáá énlāā με aá syāābōo sékag, aá meebáá bó ahíd. Abē bad ntóob ábe bédúbpé Krístā ábe bébídé á Jopa bómpē bēnhīd με á Kaisaria. Syāābōo moosyāāl sēnkē sēsól á ndáb wεε Kōneliōσε. ¹³ Kōneliōσε anláá sé ngáne anyíné ángel etyéémé áwe ndáb boη ene ángel eláá mó aá, 'Lóm mod á Jopa áke áchag mod awē mīn mésyāāl médíi bán Simōn Petro. ¹⁴ Nzé apedé ālāā nyé pále eche ēbēl boη Dyōb ásōη ádōη alongé, ásōη-ε ádōη abum á ndáb.' ¹⁵ Ambīd enē, mbootédé-'aá dyam ahób, Edáádāη éche Esáá épiidé bó melemlem nēηgáne émpií'ε sé á mbooted. ¹⁶ Dóo ríkámtné dyam áde Sáηgwéé ánhōbpē. Anhób aá, 'Jōne adūsánnáá

bad ne mendíb boŋ bédusén nyé ne Edæðaðəŋ éche Esáá.’ ¹⁷ Enyínnad nén bán Dyöb ábágé ábén bad ábe béesě bad bé Israel melemem me nde míme ámbéé syánē áde dédúbpé Sǎŋgú Yesu Křístæ. Nzéé-ō rídíí ákǎŋ ntíí rí Dyöb?” ¹⁸ Ade béwógé nê, bénsōg Petro mekan ahób áyāl, bébootéd Dyöb aken. Béhóbé’áá bán, “Dyöb ábágé kǎŋne bad ábe béesě bad bé Israel etál átēde mímab mbéb átímen Dyöb, ákud-te alongé áde déemaá’.”

Mwembé mbóótédé á dyad á Antyog

¹⁹ Bōōb-pōó, áde béwúú Stefanuse, bad ábe bémpanťéd áte áyāle metake míme békúdáá, bó donge á bad bēnkě kǎŋse á Fonisia, donge ákē á Saiprus, ábíníí-’ε békē á Antyog. Békágé’áá, bėkanlé dásō bad bé Israel bēnpen nkalan rí bwām. ²⁰ Boŋ bad bémpee ábe bėndübē Yesue ábe bėmbíd á myad mé Saiprus ne Sirine, bēnkě á Antyog, bėkanlé kǎŋne bad bé Grikia, bėlāŋgē-’ε bó nkalan rí bwām tǎŋgene Sǎŋgú Yesue. ²¹ Ngíne e Sǎŋgú embé ne bó. Ndun e mod endúbe, étímēn-ne Sǎŋgwéé. ²² Mmê myaŋgó mēmpě á metúú mé bad bé mwembé rí Jerusalem. Né-ōó, bėnlōm Banabase á dyad á Antyog áke dényín bó áwed. ²³ Ade ápédé áwed boŋ anyín ngáne Dyöb ánámte bad, anwóg menyinge, ambě-’ε bó elébé áá bėhíde’ Sǎŋgwéé ne nlém nhóg. ²⁴ Banabase abédée mod a bwām, Edæðaðəŋ éche Esáá émbē ne mó, adúbe dēnwū-’ε mó áte bwāmbwam, ekud é bad-te éndübē. ²⁵ Dóo Banabase ákíí á dyad á Tasus áhəd Sōole. ²⁶ Ade ányíné mó, ampeén mó á Antyog. Né-ōó á etún é mwě nhóg, bó bad bébe bėbómé’áá ne bad bé mwembé. Bėn’yāgēd-te ndun e mod. Á Antyog wē

dóó bésébpé bad ábe bédúbpé Yesuε dīn achuu bán
Bad bé Krīsto.

²⁷ Mmê mesú dēn, donje á bekal bé'dæádəŋ
bēnhidé á Jerusalem béke á Antyoğ. ²⁸ Bó mod
nhóg awě béchágé'áá bán Agabuse antyéém ámīn.
A ngíne e Edæádəŋ échě Esáá, anhób áá, "Nzaa
e ngíne ekwógé apε, ěbē-'ε nkǒŋsé-te ísyā̄l."
Nén dēmbenléd-te á pónde eche Kladios ábédé á
nkamlen. ²⁹ Bembapεε béntīi nén bán bó mod téé
bélōmē nwōŋgen wée bad ábe bédúbpé Yesuε á
mbwóg e Judeya ngáne bó mod téé áhenlé akud.
³⁰ Nê dēn-naá bēmbenlé. Bēnlād mōné, bélómén
Banabase bó Sool ábe wée belyáged bé mwembé.

12

Herode adii apiinad bad ábe bédúbpé metake

¹ Benben ne ene pónde chēn, kəŋ Herode am-
bootéd donje á bad bé mwembé ahé á meséb.
² Amběl bēnkōb Jemse, Jōne mwānyan, bēwúén
mó nkwaté. ³ Ade ányíne nén áá nê áwógté bad
bé Israel menyinje, ankě á'sō, ábel békób Petro.
Nén dēmbenléd á pónde e Ngande e Ewεle é Ngēn.
⁴ Ade bémáá Petro akób, anlóm mó á mbwóg.
Bēmbané e'chonj é' sánze é'niin ânōn mó. Echonj
téé énwōŋ sánze éniin. Herode anwōŋ mewēmtēn
ákáad mó á'sō é' mbwóg nzé Ngande e Nnyíme
ámīn etómé. ⁵ Né-óó bēmbane Petro á mbwóg. Bonj
bad békánné'áá Dyōb ngíne ngíne áyāl eché.

Angel ebidte Petro á mbwóg

⁶ Herode ahedé'áá Petro apεen á'sō é' bad
mbwembwε. Mmê nkuu mēn nime Herode
ánwōŋgē mewēmtēn apεen Petro á'sō é' bad chān

ábíníí, Petro akúné'áá átíntê e sánze ébe. Béhē mós bengóbéngōbē pēd ébe, sánze émpēe ébe énoné mmwe ní ndáb e mbwōg. ⁷ Dóo ángel e Sánjú ébídé táléd, ndáb e mbwōg épené áte. Ángel ne enságéd Petro á ekágél, ényem mós ásē, élāngē mós aá, “Pádé ásē á mehélé-te.” Abwōg-ábwōg bengóbéngōbē bēnhunnéd mós á mekáá. ⁸ Dóo ángel élāngéé mós aá, “Wéd ngáá atád, étád-te nkōod mé metámbé.” Petro ambél áned. Dóo ángel élāngéé mós aá, “Hé mbóté á yāl, éhíde me.” ⁹ Petro anhíd chós, bēbíd á ndáb e mbwōg. Boḡ kénê enkēmbíí'é ké dyam áde ángel ébeléé dēn ákoo abenled. Anwémtén aá mónyíne' ndóg. ¹⁰ Béntōm echoḡ e sánze é'só ámín, bétōm-me éche élónténé é'be káḡḡ ne á asóg bēmpě á mmwe mé e'ké bé e'kii nímě mbídé'áá á dyad-tê. Nsəl mé e'ké méndibnéd ne mós mwēn. Héé bēbídé boḡ bēhídē nzii. Ade békagké nê dēn dóo ángel ne étédté Petro ábwōg-ábwōg. ¹¹ Héé debyéé ápédé Petro boḡ áhōbē aá, “Bōob dóo mbíí meé dyam dēn dóo ákoo' abenled. Sánjwéé alómé eche ángel, asóó-'e me á mekáá níme Herōde, abelé-'e mbídé mekan mésyāāl áte níme bad bé Israel bēnwēmtēnnē me abel.” ¹² Achemé'áá dyam áde ábenlad ne mós, dóo ákíí á ndáb wéé Maria, awě achyáá Jōn Makōse. Ndun e mod enladén áhed békāne'. ¹³ Ade Petro ápédé ankūm ekob éche édé á ebwōg-te boḡ mbāledē a mmwāád nhóg bán Rodaa, áhye ánōné mod awě akume ekob. ¹⁴ Anchem Petro ehób. Dó-'aá ne menyinḡe mésyāāl áchādtēnē ekob adibe, atóm mehélé ámbíd á ndáb-te boḡ áke aláá bad aá, “Petro atyéémé á ebwōg-te.” ¹⁵ Bēnlāā mós bán, “Epag mīn!” Boḡ ambé álāngē bó aá chōm éche mós hōbēé

édé mbále. Dóo béhóbéé bán, “Né eche ángel chó edé.” ¹⁶ Ade nímén mésyāāl mébenladté Petro ambé ákumé’ ekob. Kóáñe á asóg bēndibé ekob. Bényíné-’aá mó, yāl ekóm bó áte bwāmbwam. ¹⁷ Ampebtén bó ekáá aá bēlām ehób, boñ álūmtē bó áte ngáne Sāngwéé ábídte mó á mbwōg. Anláá bó aá, “Nyéláa Jemse ne bad ábíníí ábe bómpē bédúbpé Yesue nímén mekan.” Dóo átédte bó boñ ákag hōm démpēe.

¹⁸ Ade bīn é’sāngé, sánze éche énoné’áá Petro êmpuutéd á mewēmtēn bwāmbwam áyāle bēnkēmbíí’é chōm éche ébēnlédé Petro. ¹⁹ Herōde anlóm bad aá béhed mó boñ bēnkēnhēnlé mó anyín. Héé ákáádté échē sánze boñ ábagé mbakú aá béwúu bó. Ade nímén mésyāāl métómé Herōde ansyáó á Judeya áke ádyēē á Kaisaria á esōñ é pónde.

Herōde awédé

²⁰ Ene pónde Herōde anwóón bad bé myad mé Tíre ne Sídon melingá níme méchábé ámín. Né-óó, bad bēmbíd nímé myad mébe áke dényín mó. Mod awē bēnsēbēē ake dētán ábel bóobe kāñ bétim áse abédéé Blastuse. Blastuse abédéé mbaledé á ndáb e kāñ. Bēmbēl nē áyāle á aloñ wēe Herōde dóo nímab medyé mébídé’áá. ²¹ Epun éche Herōde ántíí’é épédé-’aá áte, awáá megombe mé kāñ, ádyēē atii dé nkamlēn boñ ábootéd bó mam aláa. ²² Ade áamáá ahób, ábē bad bēmbootéd abón bán, “Dyōb dēn dóo áhóbe’ saké moonyōñ.” ²³ Abwōg-ábwōg ángel e Sāngú embēl Herōde ankwē nkole áyāle enkēmbaá Dyōb edúbé. E’ken bé abum bēndyē mó áte, awé-’e.

²⁴ Eyale é Dyōb chó-’e émbē ékanláád ékag á’sō.

²⁵ Banabase bó Sool bêm mäd nímab nsón béhidē-
'ε á Jerusalem. Ade béhidtéé, bēnwālē Jōn Makose
áyāl.

13

*Edəədəŋ éche Esáá épwédé,
bélómé-'ε Banabase bó Paale*

¹ A mwembé mé Antyog, donje dé bekal
bé'dəədəŋ ne bemeléede bēbédé áwed. Abê bad
bēbédé Banabase, Simione (awe béchágé'áá bán
Ehíndeε), Lusioε (awe ambíd á Sirine), Manahene
(awe bó Ngómena Hεrəde békwógé hōm ahóg)
ne Soolε. ² A pón dé echē bēbenléé Sánjwéé bēdidé-
'ε yāl nzaa á mekáne-tê, dóo Edəədəŋ éche Esáá
élánjéé bó nén aá, “Nyébanned me Banabase bó
Sool ábel bonj bēbele me nsón míme nípwédé bó
méé bēbel.” ³ Abê bekal bé'dəədəŋ ne bemeléede
bēnkānē, bēdid-tε yāl nzaa á mekáne-tê, bēbán
Banabase bó Sool mekáá á nló bonj bēlōmē bó bán
békag.

*Banabase bó Paal bétáné
nkum-é-ngəŋ, Elimase*

⁴ Né-ɔó, Edəədəŋ éche Esáá énlōm Banabase
bó Paale. Dóo békíí á dyad á Selusia. Ahed-
taá bésyánjé bonj békag á mbwóg e Saiprus eche
mendíb mélánjé. ⁵ Ade bépédé á dyad á
Salamis, békálé'áá eyale é Dyöb á ndáb é mekáne.
Bēnwálé Jōn Makose áyāl áwónjengen bó. ⁶ Bēnkē ádé
alonj áte áde mendíb mélánjé káəŋ bēpē á dyad
á Pafos. Ade bépédé áhed, bēntān mod a ngəŋ
nhóg awē béchágé'áá bán Báá Yesu. Abédéε mod
a Israel awē anchəg yāl aá módíi nkal é'dəədəŋ a
Dyöb. ⁷ Báá Yesuε abédéε nsón a echonj awē Səgyus

Paoluse. Segyus Paoluse mó abédé nkamlene a ene mbwóg eché mendíb mēnləɲnédté. Abédéε mod awě anwón debyéé bwāmbwam. Ane ngómenaa anchélé Banabase bó Sɔɔl áyāle ahédé'áá eyale é Dyōb awóg. ⁸ Bɔɲ anén mod awě dīn démbēē á ehób é Grikia bán Elimase enkēnháá bó etál. Ahédé'áá áá nkamlene a mbwóg eedúbpe nkalan mí bwām. ⁹ Dɔɔ Sɔɔle awě béchágé'áá ámpē bán Paale, ngáne ánlōnnē ne Edəədəɲ éche Esáá, ánóné ane mod a nɲan á mīd-te, ¹⁰ bɔɲ áhōbē áá, “Amwān a Satan! Ekɔɔ dyam ké ahéé áde áde bwām. Mwane mé mbéb mwēn ne mwēn-εé ríloné wε áte. Póndé ésyā́l ebélé éhéde wée móhəɲlən mbále eche Səɲgwéé mótimed chó metóm. ¹¹ Səɲgú Dyōbe äkōgsēn wε bɔɔb nēn dēn. Wěkwě ndím, wéenyínénné-'ε á esɔɲ é póndé.” Abwōg-ábwōg Elimase anwóg nēɲgáne mbag ékwédé mó á mīd-te, ábootéd-te ahyóm áhed mod awe ächā́ mó á ekáá. ¹² Ade ngómenaa ányíne dyam áde ábénlédé, andúbé Yesue. Yəl enkóm mó áte bwāmbwam áyāl e ayáge áde Paale bó Banabase béyágté'áá tɲɲene Səɲgú Yesue.

*Paale bó Banabase bépédé
á dyad á Antyɔg*

¹³ Paale bóɔbe baáb bénsɔl a Stíma a Pafɔs béke káəɲ bépē á dyad á Pega á mbwóg e Pamfilia. Bɔɲ Jɔn Makɔse anlyáɲ bó áwed asú mó ámbíd á Jerusalem. ¹⁴ Bēnsyə́ á Pega bépē á dyad á Antyɔg á alɔɲ á Pisidia. Á mbwε-mé-nkóme-áte, bēnkě á ndáb e mekáne bédyēē ásē. ¹⁵ Bénwōg née béláá eped á kálag e mbéndé eche Mosεε ne á kálag e metelag mé bekal bé'dəədəɲ. Ade bémáá aləɲ dɔɔ belyáged bé ndáb e mekáne bélébpéé Paale bó

Banabase nén bán, “A-baányan, nzé nyêwóó pále echě eéwēd bad nlém á abum, nyéhób ch́.” ¹⁶ Dóo Paale átyéémé ámín, apebtán bó ekáá aá belám ehób, boŋ abootéd dyam ahób.

Anhób aá, “A-baányan bé Israel ne bad bémpēe ábe nyêdé hén bōob ábe nyēbenle Dyōb, nyéwóglen me. ¹⁷ Dyōb á bad bé Israel dēmpwēd ábēd betaa ábēl-le ábē bad bēbūū áte á pón dé eche bēbédé née beken á alon á Egipto. Ámbíd enē, ambenléd eche ngíne echě echabé ámín ábided bó a Egipto. ¹⁸ A etún é móom mé mwě méniin, anwesén bó á ehyánge. ¹⁹ Dyōb dēmbēbēd melon saámbé á ndōob e Kanahan, ábē-’e echāb ndōob wēe ábē bad. ²⁰ Mmēn mésyāāl mēmbenléd á etún é dyam mbwókkel e mwě éniin ne móom mé mwě métáan. Ámbíd enén, Dyōb dēmbě bó bad ábe békāādtē káñne á pón dé echě nkal é’dāādəŋ Samwēle. ²¹ Ade bēhédé kñ, Dyōb dēmbě bó Sōole, mwān awe Kishē. Ámbíd á túmbé e Benjamin, abédēe kñ á etún e móom mé mwě méniin. ²² Dóo Dyōb áhúdé Sōole á atii. Ahúdé-’aá mó, átimēd Dabidē. Anhób tñgene Dabidē aá, ‘Nkudé nyaa e mod eche ídāá, Dabidē, mwān awe Jesē. Adii mod awě ábēl mam mésyāāl míme níhedéé méé ábēl.’ ²³ Yesue mó-’e awě abídé á nchyáátén míme Dabidē móō Dyōb dēmbenlé Nsoode a bad bé Israel, ngáne ánhōbpē aá móōbēl. ²⁴ Byánán Yesue ábootéd míme nsón, Jōne álángé’áá bad bé Israel aá békunned mbíd, bétede nítab mbéb, békudte edusen. ²⁵ Ade Jōne ákwógé míme nsón amad, ansédéd bad aáken, ‘Nzé-módé nyéwémténé bán ndé. Saké me ndé ane awě nyésinēé. Nyénone’, Ahúe’ ámbíd echēm, mmēn meékwognedéé áhune

mó metámbe á mekuu.’ ”

²⁶ Paale ambád ahób aá, “A-baányan bé mbyaa míme Abrahamε ne bad ábe bébenle Dyöb hén bəəb, syánē-εé bélómmé mímén nkalanj mé e’soosonj. ²⁷ Bad ábe bedyéé’áá á Jerusalem ne ábab belyáged bénkembí’é bán Yesue móo adé Nsoode. Bénkənsónjén-naá metelag mé bekal bé’dəádənj míme beláá’áá á mbwε-mé-nkóme-áte téé. Kénē bəmbəl mekan míme bekal bé edəádənj bənhəbpē ménlōn, ahób áde bənhəbpē bán bəwúu Yesue.

²⁸ Kénéε bénkənkudté nzəm eché bətōmēdtē mbakú nén bán atəngéné awé, bənlāā Payledε bán ábel bəwúu Yesue. ²⁹ Ade bémáá mekan mésyāāl abel ngáne méténlédé á kálag e Dyöb təngene mó, bənsudéd mó á awəg, bəbānē mó á soj-té. ³⁰ Boj Dyöb dēmpuúd mó. Ambíd e nē, ³¹ anlúméd yəl ngen ne ngen wéε bad ábe bəəbəə bənwōnj bootya á Galilia əpε á Jerusalem. Bəəb ábē bad bəə bəkanle’ bad bé Israel dyam áde bényinnē. ³² Bəəb-pəə mímén nkalanj mí bwām móo sépíínédé nyé. Mmē nkalanj ndíi nén bán dyam áde Dyöb dénhəbpē aá móəbě ábəd betaa alónté dó ne syánē. ³³ Alónté dyam áde ánhəbpē ne syánē awé dedé nchyaátén mímb, apuud áde ápúúdté Yesue. Né-’aá éténlédé á kálag e Ngəse e Dyöb eché elónténé ébe bán,

‘Edii awem mwān,

chii ndii Sóó.’

³⁴ Dyöb dēmpuúd mó ésebán atime ámbíd á ndəəb se ábəə. Dyöb dénhəb təngene nē aá,

‘Měbě wε nnam ní ngəngú, míme méehidté ásē,
míme ménhəbpē mεé měbě kənj Dabidε.’

³⁵ Né-’aá áhóbé pəd empée wéε éténlédé bán,

‘Wéekwɛnténné wɛé awôŋ mbaledɛ awě abenle wɛ
ne nlém nhóg ábɔɔ á soŋ-tê.’

³⁶ Debíí nén bán áde kâŋ Dabidɛ ábédé á alongé,
aběnlé’áá Dyõb ngáne Dyõb áhédé’áá. Ambíd e
nê, anwé, bélímé mó wéɛ bėnlımēē ábē betaa, ábōō-
'ɛ. ³⁷ Boŋ ane awě Dyõb dēmpuúdté, enkēmbóó-
'ɛ. ³⁸ Bɔɔb-pɔɔ, a-baányan, nyétəŋgéné abíi bwám
nén bán, Yesue mó akəó boŋ bėkanlé nyé bán
Dyõb álagsan bad mbéb. ³⁹ Nyébíi-'ɛ nén bán
kénzée awě adúbpe mó akõbnédé á'sō é' Dyõb nɛɛ
mod awě atəŋgéné. Mbéndé e Mose eéhɛle'aá-se
ébel ákobnéd. ⁴⁰ Né-ɔɔ, nyétéd pón dé ábel boŋ
dyam dé ebébtéd áde bekal bė'dəádəŋ bėnhõbpē
dėebenláád ne nyé. Bėnhõb bán,

⁴¹ ‘Nɔné’, nyé bad ábe nyēwɛle Dyõb! Yəl ěkõm nyé
áte, nyéɛwɛ-'ɛ,

áyāle nén, dyam áde mébenlé nımén mesú,
ádíi dyam áde nyéedúbée ké mod anlúméd nyé
áte.’ ”

⁴² Pón dé echě Paalɛ bó Banabase bėbídeé á ndáb
e mekáne, bad bėnlāá bó bán bėpɛ ámpɛ á mbwɛ-
mé-nkóme-áte nıme nıhúɛ' áhyɛ déláa bó nımé
mekan ámpɛ. ⁴³ Ade bad bémáá ahidɛ á mekáne,
bad bė Israel híin ne bad híin bėmpɛe ábe bėnwõŋ
adúbe á bad bė Israel bėnhíd Paalɛ bó Banabase.
Paalɛ bó Banabase bėnkalén ábê bad, bėwéd-tɛ bó
nlém á abum bán bėbê bėkude nımén nsimé nıme
Dyõb ábágé bó.

⁴⁴ A mbwɛ-mé-nkóme-áte nıme mémbādtɛn,
bɛnbɛn ne baásyāāl ábe bėbédé á dyad-tê wê,
bėmmaá ámbíd, áhyɛ déwóg eyale éche Səŋgwéé.
⁴⁵ Ade bad bė Israel bėnyíné ene ndun e mod,
kónjí embé bó áte bwāmbwam. Dyam tée áde Paalɛ

áhóbé'áá, béhóbé'áá bán ádíi metóm, béhōbē-'ε mós mekan mé mbéb á yǎl. ⁴⁶ Paale bós Banabase bémbē béhōbē bōōb ésebán bébáa' dyamdyam. Béhóbé'áá nén bán, “Nyé bad bé Israel nyéé séntāngēnnē eyale é Dyōb asébe dé akale. Bōḡ ngáne nyébáá chó áyāl, nyéētéde-'áa yǎl néε bad ábe békwoǵnéde ákud alongé áde déemaá', né-ōó, séētédé nyé, séεε wéε bad ábe béēsě bad bé Israel. ⁴⁷ Dyam áde Dyōb áhóbé áá débēl ádíi, nén, 'Mbánné wε néε e'nyínen bé ekíde é' bad ábe béēsě bad bé Israel ábēl bōḡ bad bé nkōḡsé bésyāāl békud e'soóson áwōḡ mbíd.' ”

⁴⁸ Ade bad ábe béēbéde bad bé Israel béwógé nē, bémbē menyīḡe, békēné-'ε nkalanḡ míme Sāḡgwéé. Bad ábe bēpwédnéde nén bán békūd alongé áde déemaá' béndūbē Sāḡgú Yesue. ⁴⁹ Moosyāál awě ambé ene pēd e mbwóḡ anwóḡ nkalanḡ míme Sāḡgwéé. ⁵⁰ Bōḡ bad bé Israel bēnkōn baámbáá bé dyad ne bebaád bémbáá ábe bēbēnlé'áá Dyōb. Béchódé-'áá Paale bós Banabase yǎl áte, bēnān-ne bós áwab mbwóḡ. ⁵¹ Ade béhédeé akε, bēnkūd ebumbú á mekuu álúmed ábē bad nén bán nkóḡsen ne bós. Ade bémáá abēl nē bēnkě á dyad á Ekōnīom. ⁵² Bad ábe béndūbē Yesue á dyad á Antyōḡ bēnlōn ne menyīḡe bēlōn-ne ne Edāédāḡ éche Esáá.

14

Nkalanḡ mí bwām nípédé á dyad dé Ekōnīom

¹ Ade Paale bós Banabase bēpédé á Ekōnīom, bēnkě á ndáb e mekáne. Bēnkāl nkalanḡ míme Yesue áwed, nyaa echě bad híin bé Israel ne ábe béebéde bad bé Israel béndūbēē Yesue. ² Bōḡ bad

bé Israel ábe bénkênkobé adúbe, bénkōn bad ábe béesě bad bé Israel, béhé bó mewêmtən mé mbéb áte t̄ngene bad ábe béndūbē Yesue. ³ Paale bó Banabase bēmbēm áhed, békale nkalan̄ t̄ngene dyam á bwâm áde Dyōb ábēnlé bad ésebán bēbáa' dyamdyam. Sāngú Yesue ambēl bēnlūmēd e'chemléd, bēbēl-le menyáké híin, álúmed nēn bán mam nímē ábē bembapεε békálé'áá t̄ngene nímē nsimé médé mbále. ⁴ Nkabén mémbe átinté e bad bé dyad. Donje á bad bēntimēn bad bé Israel ábíní-'ε bētīmēn bembapεε bé nlomag. ⁵ Dóo bad ábe béesě bad bé Israel ne bad bé Israel nchoo ne ábāb benkamleεε bētíídé bán bētagéd Paale bó Banabase bán bēlūm-me bó meláá. ⁶ Ade Paale bésóŋténé nē, bēnsób békē á mbwóg e Likonia bésól á myad mé Listra ne Deε ne abwóg áde ábédé benben. ⁷ Békálé'áá nkalan̄ mí bwâm nímē mebwóg mésyāāl.

Mam nime mébēnlédé ne Paale bó Banabase

⁸ Mod abédé á dyad á Listra, mekuu ménwē mó. Nē dóo bēnchyāā' é mó, eékii-'áa mbéd. ⁹ Ade Paale ákaleé nkalan̄ mí bwâm, ambé áhed áwōglān. Paale annyín aá awóó adúbe aá móhēle módyēē bwâm, dóo Paale ánóné mó chóŋ, ¹⁰ boŋ áchāgtē ehób ámīn aá “Syəá ásē, étyéem ámīn.” Ane mod ahebé-'áa ámīn, ábootéd-te akε. ¹¹ Ade ndun e mod echē ebédé áhed ényíné dyam áde Paale ábélé, bēnhē e'saad á ehób é Likonia bán, “Myōb mēsúdé ásē métímé baányon̄, áhyε dé awōŋgen sé.” ¹² Bēnchāg Banabase bán mó adé dyōb áde bēchāgeé bán Zeuse bēchāg-ke Paale bán mó adé dyōb áde bēchāgeé bán Hemεε áyāle mó ahóbpé'áá búmā. ¹³ Abón áde bēbēnlé'áá dyōb áde bēchāgeé bán Zeuse áte

ábédé ámbíd e dyad. Né-ᵛᵛ, prise awě Zeuse ampéen nyag ne mbonja á mmwe mé e'ké é' dyad. Ambel nê, áyāle bóᵛbe ene ndun e mod béhédé'áá Paale bó Banabase mendε abε. ¹⁴ Ade Banabase bó Paale béwógé dyam áde ábê bad béhedeé abel, bēnsalted mbóté á yǎl, bényāgēd bésól átínté e ene ndun e mod bébōnē béhōbē bán, ¹⁵ “Cheé ékás bon nyébelé nén? Sémpē sēdii baányon melemlem ngáne nyéē nyédíí. Sēpedé hén, ákale nyé nkalanj ní bwām níme Yesue, ábel bon nyéchene ábén bwēm ábe béesě dyam dé abelen, nyéhíde Dyōb dé alongé áde áhágé nkonj ní mín, ní sé ne edíb e nkwe ne bwēm é'syāāl ábe é'dé áwēd-te. ¹⁶ Bᵛᵛd Dyōb dēntedé bad bésyāāl ábel kéchéé éche bédáá. ¹⁷ Bonj kénê, alúmte e'chemléd nén áá módē, abel áde ábeléé mekan mé bwām. Alómme nyé mbúú echě ebíde ádyōb, ábage-'ε nyé mbote á pónde eche etāngéné. Abage nyé medyé, áwōgtē-'ε nyé menyinje.” ¹⁸ Ké nēngáne Paale bó Banabase bénhōbpē nímén mekan mésyāāl, éebédéé bó mwān e akan ákánj bad ábe mendε níme béhédé'áá abε.

¹⁹ Donje á bad bé Israel bémbíd á dyad á Antyog á mbwóg e Pisidia, bébíd-te á dyad á Ekoniom bēpē á Listra. Béntēd ene ndun e mod nlém á abum, bóᵛᵛᵛ bélúm Paale meláá, bédol mó ásē, bébided mó á dyad-tē ne mewēmtēn nén bán awédé. ²⁰ Bonj áde bad ábe bédúbpé bēpédé bonj bēlājnéd mó, anhidé ásē átīm ámbíd á dyad-tē. Néε bīn é'sānjé, dᵛᵛ bó Banabase békíí á dyad á Debe.

*Paale bó Banabase bétimé
ámbíd á Antyog*

21 Paale bós Banabase bēnkāl nkalaŋ ní bwām á dyad á Debe, bēmbēl bad híin bētīm bēbé be-
mbapεε ábe Yesue. Ámbíd enê, bēntīm ámbíd á
myad mé Listra, Ekoniom ne Antyoḡ á mbwḡg e
Pisidia. 22 Höm ké áhéé áde bēmpεé, báyágté'áá
bad ábe bédúbpé Yesue bēwéde-'ε bós nlém á abum,
âbel bētyéem á adúbe-tê. Báyágté'áá bós bán
“Detáŋgéné metake akud boŋ deésōl á nkamlen
ní Dyōb.” 23 Mwembé ké níhéé níme bēmpεé,
bēpwédáá bad ábe báyágte' níme mwembé. Nzé
bēnkānē, bēdīd-te yāl nzaa á mekáne-tê, bēbē
belyáged á mekáá níme Sāŋgwéé awě bésúme
nlém á yāl.

24 Ade bémádé mbwḡg e Pisidia áte, bēmpε á
mbwḡg e Pamfilia. 25 Bēnkāl eyale é Dyōb á dyad
á Pega, boŋ bésyoḡké á dyad á Atalia. 26 Ahe-
taá bésyáŋgé boŋ bēchabpé edib, betimé ámbíd
á Antyoḡ, wée bēnkānnēdtē bós bán nsimé ní Dyōb
nílyáged bós áyāle nsón níme bémádé boob. 27 Ade
bépédé á Antyoḡ, bēnlād bad bé mwembé áte,
béláá bós mekan mésyāāl níme Dyōb ábélé mb-
wiined ne bós. Bēnlāā-'ε bós ngáne Dyōb ánēdté
nzii echě bad ábe béesě bad bé Israēl bédúbpéé
Yesue. 28 Bēnkoód-te mwă adyεε áwed ne bad ábe
bédúbpé Yesue.

15

Mbom níkóbté á Jerusalem ámád ehób á mwembé-te

1 Bad behḡg bēmbīd á mbwḡg e Judeya bēpē á
Antyoḡ. Bēmbootéd bad ayáged nēn bán, “Nzé
béeyage mod ngáne mbéndé e Mose éhedeé, né

éekudté e'soóson.” ² Nén dêmbël Paale bó Banabase béswántánnáá ngíne ngíne káəŋ bóəbōó bétíí bán Paale bó Banabase ne nguse é bad émpēe béke á Jerusalem, béke bényín bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé t̄əŋgene ádê atón. ³ Bad bé mwembé bényāgēd bó á nzii. Bêmbwě á mbwóg é Fonisia ne Samaria béléŋgé bad ngáne bad ábe béesě bad bé Israel bédúbpé Dyöb. Mmén nkalan ménwōgēd bad ábe bédúbpé Yesue menyĩŋge. ⁴ Ade Paale bó Banabase bépédé á Jerusalem, mwembé míme médé áwed, bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé bēnkob bó nken. Paale bó Banabase bēnlāā bó mekan míme Dyöb ábélé mbwiined ne bó. ⁵ Bon donŋe á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bém̄bē epepé éche Befarisia bentyēēm ám̄n, bēhób bán, “Bétāŋgéné bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbpé Yesue ayag, béléáá-’ε bó bán bétāŋgéné mbéndé éche Mosεε ahíd.”

⁶ Dóo bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé békóbé mbom ânən ádê akan áte. ⁷ Ade bélébé aswan̄ten dóo Petro átyéémé ám̄n bon áhōbē aá, “A-baányan, édé etūn é pónde bōəb áde Dyöb ápwédé me átínté echēn, ákale bad ábe béesě bad bé Israel nkalan mí bwám ábel nén bēwōg mó bédúbe-’ε. ⁸ Dyöb áde ábíí-’ε moosyāal nlém áte, álúmté aá móbagé bad ábe béesě bad bé Israel kunze ádúbe, abε áde ábágé bó Edāádəŋ éche Esáá melemlem ngáne ábágé syánē ámpē. ⁹ Dyöb dénkéntédté bó aá bédé nhəŋlén ne syánē ké mwāmp̄n. Anlagsén bó mbéb áyāle adúbe áde bēnwālēē. ¹⁰ Bōəb-pōó, cheé ékáá bon nyéhédé’ Dyöb akəg, ápémed bad ábe bédúbpé Yesue nted míme ábēd betaa bēnkēnhēnlé

apém míme ké syánē déehelée apém? ¹¹ Eeboo'ē nê! Dedúbpé dekudé-'ε e'sooson mbwiined ne nsimé míme Sánjú Yesue, melemlem ngáne bómpē békúdé.”

¹² Moosyáal anlám ehób béwōglān Banabase bó Paal. Banabase bó Paal békánlé'áá bó e'chemléd ne menyáké míme Dyöb ábélé mbwiined ne bó áfínté e bad ábe béesě bad bé Israel. ¹³ Ade bémádné, dóo Jemse áhóbεé aá, “A-baányan, nyéwóglen me! ¹⁴ Simone alúmté syánē áte hén bōob ngáne Dyöb ábootédé ábē e'bonj bé nlém alúmed wée bad ábe béesě bad bé Israel, átéd áde átédé bad áfínté echáb ábé ábē bad. ¹⁵ Nén dën ábélé e'yale ábē nkal é'dáádəŋ é'lóné. Eténlédé nén bán,

¹⁶ ‘Me Sánjwéeé nhóbe meé, nzé nén áamáá atóm, mǽpǽ ámpē, mǽlōŋ ndáb echě Dabide ámpē echě empáa. Mǽlōŋ chōm ésyāal éche émpāntəd áte rítiməd-te chó ngáne énsēbēē abé.

¹⁷ Nê déběl bad bé nkōŋsé bésyāal bépě áwēm, nǽpwédé bad ábe béesě bad bé Israel ábé ábēm bad. Me Sánjwéeé meé nhóbe.

¹⁸ Mée mbelé bonj nímén mekan mébyéén se' bōód.’

¹⁹ Dóo Jemse ákagké á'sō aá, “Ne me, nímēm mewēmten médé nén meé deétagté bad ábe béesě bad bé Israel ábe bétímné Dyöb. ²⁰ Chōm éche détəŋgéné Abel édíi átele bó kálag nén bán béedyāg medyé nímě bábágé myöb mémpēe née mende, áyāle nímē medyé méēsáa'é, béēkábē mesón, béedyāg nyam echě béēsēlēē nkəŋ, béedyāg-ke mekií. ²¹ Debíí nén bán se' bōód béléáá'áá mbéndé éche Mosεε á ndáb é mekáne á mbwε-mé-nkóme-áte. Békale-'ε ábē e'yale dyad ne dyad tée.”

Béténlé bad ábe béésě bad bé Israel kálag

²² Dóo bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé, ne bad bé mwembé bésyāāl bényíné nén bán ébóó bán bépweδ bad átínté echáb, bélóm bó á Antyog nchoo ne Paale bó Banabase. Bêmpwěδ Judase awě béchágé'áá bán Basabase bó Sailas, bó bad bébe ábe belyágté'áá átínté echáb. ²³ Kálag eche bénlómēnnē bó á Antyog, ebédé nén, “Sé bembapεε bé nlómag, ne belyáged bé mwembé, áben baányan, sélómme nyé melentēn. Nyé ábe nyédé bānned ábe nyéēsě bad bé Israel. Nyé ábe nyédyεε á dyad á Antyog ne á mbwóg é Siria ne Silisia. ²⁴ Sēsónťéné nén bán bad behóg ábe bébídé áwēδ, bēmpě áwēn, bēpuutád nyé nló áte ne mam míme béhóbé'áá. Bon nyébii nén bán sēnkēmbagké bó kunze ábel nē. ²⁵ Né-óó, sēdyéé ásē moosyāāl sētíídé nén bán ébóó sēpweδ donje á bad álóm bó áwēn. Béwoón Paale bó Banabase ábe sédáá hwāmbwam. ²⁶ Bó bad bébe bébagé yāl ábele echēδ Sán Yesu Krístāā ésebán bébáá' kwééd. ²⁷ Né-óó, sélómme nyé Judase bó Sailas, bélāā nyé melelem mé mekan míme séténlé nyé. ²⁸ Edāádān éche Esáá élyágté sé átti nén séetagté nyé ne mekan mémpēe étóméé nímén mekan míme médé etognén. ²⁹ Nyéedyág medyé míme bébágé myōb mémpēe néε mende, nyéedyág mekií, nyéedyág nyam ké póg echě béēsēléé nkān, nyéēkābē-ε mesón. Nzé nyéēbēlē nímén mekan né ébōn. Dényinne' ámpē.”

³⁰ Ade bémáá ene kálag atel, bényāgēδ ábē bad á nzii, béke-'ε á Antyog. Ade bépédé áwed, bēnlād bad ábe bédúbpé Yesue bésyāāl áte bon bébe bó kálag. ³¹ Ade ábē bad béláá ene kálag, bēmbē

menyiŋge bwâmbwam áyāle nkalaŋ mé e'wéd bé nlem míme míbédé áwēd-te. ³² Judase bó Sailas bébédéε bekal bé'dəədəŋ, bēnkálēn-ne bó áyāle e etūn é pón dé, bēnhōdēd bó mewēmtēn bēwéd-te bó nlem á abum. ³³ Ade bélébé mwă adyεε áwed, bad ábe bédúbpé Yesue bēnlyāgēd bó ne nsan bon bētīm ámbīd wée bad ábe bēnlōm bó.* ³⁵ Paale bó Banabase bēndyεé á Antyog mwă etūn é pón dé. Bēyāgtē, bēkalé-'ε eyale éche Sāŋgwéé nlatén ne ekud é bad émpēe.

Paale bó Banabase békābné áte

³⁶ Eebemεé áte ámbīd enē, dōo Paale álāngεé Banabase aá, “Détim ámbīd, déke dénōn ábēd baányan bé Krīsto dyad-té áde dékálé nkalaŋ míme Sāŋgwéé, bon déhed-te áte ngáne mekan mékeéneé bó.” ³⁷ Banabase anwōŋ mewēmtēn áwāle Jōn Makose áyāl, ³⁸ bon Paale annyín aá éetāŋgené, áyāle Jōn Makose ansébé bó achene á nzii áde bēepīdēε nsón á asóg. Antédé bó á dyad á Pamfilia átīm ámbīd. ³⁹ Mpentēn ní ngíne mēmpě átíntē echāb káŋ békābēn áte. Banabase antéd Makose bēchābē edib békē á alon a Saiprus. ⁴⁰ Paale ámpē ampwēd Sailase. Baányan bé Krīsto bēnkānnēd bó bán nsimé míme Sāŋgwéé rilyágte bó. ⁴¹ Paale ambwēén Sailase á mbwóg e Siria ne Silisia békag bēwēdē mwembé áte.

16

Timotie awōŋné Paale bó Sailas

---

* **15:33** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 34: 'Bon Sailase pen antíí aá mólyəg áhed.'

¹ Paale bēnkĕ á myad mé Debe ne Listra. Mod nhóg abédé áwed awě béchágé'áá bán Timotie. Nyaá abédéε mmwaád a Israel, mómpe andúbé Yesue, boŋ sáá abédéε mod a Grikia. ² Bad ábe bédúbpé Krístə á myad mé Listra ne Ekoniom bésyāāl bēnhōb mam mé bwām tâŋgene Timotie. ³ Ngáne Paale áhéde'áá Timotie awále áyāl, an'yag mó. Ambel nê áyāle bad bé Israel ábe bēbédé nime mebwóg bémbfi bán Timotie sáá adii mod a Grikia. ⁴ Paale bó Timoti békágé'áá myad ne myad bélāŋgē bad ábe bédúbpé Krístə mekan nime bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé bé Jerusalem bétíidé, bélāŋgē-ε bó bán bēhíde nímē mekan. ⁵ Né-ó, mwembé nsyāāl mēmbootéd awúu áte á adúbe-tê mesoŋgé mé bad-te méchāgkē epun-téé.

Paale anyiné ndóg

⁶ Paale bóobe baáb bēmbwě á mbwóg e Frigia ne Galesia áyāle Edəədəŋ éche Esáá énkēnkwenténné aá békal nkalaŋ ní bwām á mbwóg e Esia. ⁷ Ade bépédé á nchii ní mbwóg e Misia bēnwanén asól á mbwóg e Bitinia, boŋ Edəədəŋ éche Yesue énkēmmwaá aá bésól. ⁸ Né-ó, bēntōm á Misia, bésyōgē káəŋ bépē á dyad á Troas. ⁹ Mmē nkuu Paale annyín ndóg. A ndóg-te wê, mod a mbwóg e Masedonia antyéem áchāā mó aá, “Hyăg, á Masedonia, éhye éwōŋgen sé.” ¹⁰ Paale amaá-áá ndóg anyín, dōo séládé yāl áke á Masedonia áyāle sēndōl áte nén bán Dyōb áchénlé sé ákal nkalaŋ ní bwām áwāb.

*Mmwaád nhóg awě béchəgéé
bán Lidia adúbpe*

11 Sênsól á Stíma á Troas, sékē á Samotras ésebán sêtyéeme á nzii. Néε bĭn é'sángé sétimé' á Niopoli. 12 Sêbídé-'aá áhed, séke a Filipi. Filipi adii dyad ámbáá á mbwóg e Masedonia. Abédé kááηne dyad áde mbéndé é Roma chēmpen chōo bébēnládtáá. Sēdyεé áhed nguse é e'pun. 13 A Mbwe-mé-nkóme-áte, sênsyáá á dyad-tê sékē á nkin mé edĭb. Sēnwémtén bán séētān abwóg á hōm áhed wéε bad bé Israel békānnεé. Sēndyεé áhed ne bebaád ábe séntānnē néε béládné áhed, syáābōo sékale'. 14 Atíntē e ábē bebaád mmwaád nhóg abédé áhed awě béchógé'áá bán Lidia awě ambíd á dyad á Tiatira. Akábé'áá nyongé, ásōmē' mebad míme méyāge' míme mélélé nkun. Ane mmwaád abēnlé'áá Dyōb. Sāngwéé ankéléd-te mó nlém á abum áwóglēn chōm éche Paale áhóbεé. 15 Bēndusén mwēn ne eche ndáb esyáál. Ambíd enē, anlébé sé áwe ndáb. Anhób aá, "Nzé édé bán nyétédé me nēngáne mod awě akoó Yesue adúbe, nyéhye nyédyēē áwēm ndáb." Ambádnén sé kááη sékē-'ε.

Béhédé Paale bó Sailas á mbwóg

16 Epun ehóg-kóo, sēnkē á abwóg dé mekáne, dōo ngōndére e ntāη póg étáné sé. Edāádāη é mbéb émbē mó áte, ébélé'áá álāngē bad mam míme mébēnléd á'sō é pōndé. Ene ngāη échē ákúmé'áá embĭl bad ábe bēnchan mó ntāη békudé ndun e mōné. 17 Héε ábóótédé syáābe Paale ahíd, ábōnē aá, "Abén bad bédii bembæde ábe Dyōb á Ngum. Béhyédé nyé aláa ngáne nyémwεé e'soosōη akud." 18 Ene ngōndére elébé abel nē, epun ne epun-té. Kááηne á asóg Paale anlĭη, dōo ákúnnédé boη álāngē' échē edāádāη éche émbē ene ngōndére aá,

“A dīn á Yesu Krīstəə, nkamlan we nén mée, bíd enén ngəndéε áte!” Abwōg-ábwōg échē edəádəŋ émbíd mó áte. ¹⁹ Ade bad ábe bēnchān ene ngəndéε ntāŋ, bényíné bán nzii e ngáb ekónlédé bó, bēntǎl Paalε bó Sailas bédolé bó, békēēn bó wée benkamlenε ábe bēbédé áfinté e dyad. ²⁰ Bēmpεēn bó wée benkamlenε bé Roma, bēlāŋgē bó bán, “Abén bad bēdii bad bé Israel, boŋ bēpédé áwəd hén, bēpééne mpongé. ²¹ Bényágte bad e’lem bé mbéb ábe mbéndé éche syánē éehεdεé. Syánē bēn dedii bad bé Roma, né-ɔ́, deéhēlēē-sε dékob nê, deéhēlēē-’ε-sε dehíd nê.” ²² Amute dǎmpē dénsǎl áte ábónléd Paalε bó Sailas. Dóo benkamlenε bé Roma bésáltédé bó mbóté bēhúd-te bó chǎ á yǎl. Dóo bélómé bad bán béswǎdted bó e’tanǵú. ²³ Bémáá-’aá bó awanen bwām boŋ bēhāg bó á mbwōg, bēláá-’ε nnəné mbwōg bán eehúdé bó dǐd á yǎl. ²⁴ Bēlāŋgē-’aá nnəné mbwōg nê, ahé bó á toŋ e ndáb e meláá echē edé áte. Anhé bó e’pwōg á mekuu.

²⁵ Dyam melúde mé nkuu, Paalε bó Sailas békánné-’aá békənnē-’ε Dyōb ngəse. Bad bé mbwōg ábíníi bésyāal bēwóglánnáá bó. ²⁶ Abwōg-ábwōg dóo ndəəb énáŋnéde ásē ngíne-ngíne. Ndáb e mbwōg énáŋnéde se á mekon. Melemlem mé pónde e’kob é’syāal bēndibnéd, bengəbengəbē ábe bémbe bad bésyāal áyāl bēnhunnéd. ²⁷ Ade nnəné mbwōg ápádté ásē boŋ anyín ngáne e’kob é’syāal é’nédnéde, anwémten aá bad bé mbwōg bésyāal bémáá asob. Héε átédé páá aá mósso’ yǎl. ²⁸ Dóo Paalε áchǎgté ehób ámín boŋ álēbpē aá, “Weewúé yǎl! Sé moosyāal sēdé hén!” ²⁹ Héε nnəné mbwōg áhóbé aá bēpiined mó etrukāŋ, asól á ndáb-te, ákwē Paalε bó Sailas á mekuu ánə’ ne mbwōg

ní ngíne. ³⁰ Dóo ábídné bó á ebwóg bon áseǵté bó aáken, “A besán, cheé rítǵngéné abel ákud e’soóson?” ³¹ Bénlāā mó bán “Dúbé Sǵngú Yesue, bon ékud e’soóson, ádǵn abum á ndáb dómpē dékūd.” ³² Bēnkale mó ne moosyǵál awē ambé mó á ndáb nkalan ní bwām níme Sǵngwéé. ³³ Ene pǵndé chēn, níme nkuu, ane nnǵné mbwǵg antéd bó, áwǵbē bó síi áte. Hē dēn bēndusēn mó ne eche ndáb esyǵál. ³⁴ Dóo ásǵnlé Paale bó Banabase á ndáb-te bon ábagé bó ndyéd. Mwēn ne ádē abum á ndáb bēmbē menyǵge áyǵle adúbe.

³⁵ Néε bǵn é’sǵngé, benkamleε bēnlǵm plūε ne nlébtéd nēn bán, “Nyéchene ábē bad békag.” ³⁶ Héε nnǵné mbwǵg álǵngéé Paale aá, “Benkamleε bēlǵmé nlébtéd nēn bán béchene nyé Sailas. Né-ǵǵ, nyébǵd nyékag ne nsǵ.” ³⁷ Dóo Paale álǵngéé échē plūε nēn aá, “Béswádtédé sé e’tǵngu á nhéné áde sébeleé dyamdyam, áde sédíí-’aá bad bé alǵ á Roma, bēhé-’ε sé á mbwǵg. Bon bǵǵb bēhéde sé abided á mesǵǵm-tē-ye? Eheléé-ε ébé nē. Abē benkamleε bé Roma bēn bétǵngéné ape béhyε bēbided sé.” ³⁸ Plūε ēnkē benkamleε bé Roma aláa ngáne Paale áhóbé. Ade ábē benkamleε bēwǵgé bán Paale bó Sailas bēdíi bad bé Roma, mbwǵg menkób bó. ³⁹ Né-ǵǵ, bēnkē Paale bó Sailas achǵn, bēbided bó á mbwǵg bēláá-’ε bó bán ébon bán bésyǵǵ áwāb dyad. ⁴⁰ Paale bó Sailas bēmbǵd á ndáb e mbwǵg, békē á ndáb wéε Lidia. Ade bēpédé áhed, bēntǵn bad ábe bēdúbpé Krǵstǵǵ. Paale bó Sailas bēnlāā ábē bad e’yale ábe é’wéde bó nlém á abum. Bémáá-’aá bó aláa bon bésyǵngé.

17

Paale bó Sailas békti á Tesalonika

¹ Paale bó Sailas bēmpōŋ á myad mé Amfipolis ne Apolonia, bēpē á dyad á Tesalonika. Ndáb e mekáne e bad bé Israel embé áhed. ² Paale ammentén ake á ndáb e mekáne, né-ǝǝ ankě áwed. Andyéé áwed sōndé éláán. Á Mbwe mé Nkóme áte téé, akänlé'áá bad nkalanŋ ngáne mbídé á kálag e Dyōb. ³ Atógnádtáá bó mam míme ákänlé'áá bó, álūmtē-'ε bó áte nén aá Ane-awě-Béwógté atōŋgéné née ákúdé metake ápūū-'ε ámbíd e kwééd. Alánge'áá bó aá “Anén Yesue awě nlanŋgéé nyé nén, mó adé Ane-awě-Béwógté.” ⁴ Donŋe á bad bēndübē bán chōm éche Paale áhóbéé édé mbále, né-ǝǝ, bēntimén Paale bó Sailas. Bad bé Grikia híin ábe bēndübē Dyōb ne ndále é bebaád bé dyad híin bómpē bēntimén Paale bó Sailas. ⁵ Bonŋ donŋe á bad bé Israel bésíídé'áá Paale bó Sailas. Né-ǝǝ, bēnlád donŋe á bad bé mponŋé áte, ábe bēbédé á dyad-tê. Bēmbuú áte bēpēēn-ne etōgké é ngíne. Bēmpēēn epuutéđ dyad áte ásyāāl, bēból á ndáb wée Jasene ábel bonŋ békōb Paale bó Sailas bēbídén bó á tál e ékwéé. ⁶ Bonŋ áde bēnōné Paale bó Sailas bonŋ béenyíne bó, bēndōl Jasene ne bad bēmpēe ábe bēdūbpé Yesue, bēpēēn bó á'sō é benkamlene bé dyad. Bébóné'áá bán, “Ábén bad bēpēēné epuutéđ hōm ásyāāl. Bōb-pǝǝ, bēpédé káōŋne áwe syánē dyad. ⁷ Jasene ákōō-'ε bó áwe ndáb. Bébóo' mbéndé eche Kaisēē. Béhóbe nén bán kōŋ empée edé eché béchāgeé bán Yesue.” ⁸ Mmén mekan míme bēnhōbpē mēmběl ene ndun e mod ne benkamlene bé dyad bēpuuted. ⁹ Benkamlene bé dyad bēmběl Jasene

ne bad ábe bédúbpé ábe bénkōbpē, bōḥbōḥ bésábé mōnē ábēl bétēde bō, boḥ bétēdté bō.

Paale bōḥbe baab békúdē metake á Bēria

¹⁰ Bīn é'híné-'áá hínén, bad ábe bédúbpé Yesue bélóm Paale bō Sailas á Bēria. Ade bēpédé áwed bēnkě á ndáb e mekáne. ¹¹ Bad bé Bēria bēnwōḥ nlém áwóglēn eyale é Dyōb tómaa bad bé Tesalonika. Epun-té, bēláá'áá kálag e Dyōb ásoḥten ányín ké mekan níme Paale bō Sailas bēhábé'áá médé mbále. ¹² Ekud é bad éndübē. Ndale é bebaád bé Grikia híin ne baachóm bé Grikia híin bōmpē béndübē. ¹³ Boḥ áde bad bé Israel bé Tesalonika bēwógé bán Paale akalé eyale é Dyōb káōḥne á Bēria, bēmpě áwed, bēbōōtēd ekud é bad asól áte ápēen epuutéd. ¹⁴ Abwōg-ábwōg dōḥ bad ábe bédúbpé Yesue bélómé Paale á nkin mé edíb é nkwě, boḥ Sailas bō Timoti pen bēnlyǎg á Bēria. ¹⁵ Bad ábe bēnkě Paale alyáged, bēnkeén mó káōḥ bēpēēn mó á dyad á Atens boḥ bétimé ámbīd á Bēria. Ade bétiméé ámbīd, Paale anlyágtén bō áá bēláa Sailase bō Timoti nēn bán bēhye bētán mó á Atens ésebán bēbēbte pōndé.

Paale akanlé bad bé Atens

¹⁶ Paale andyě á Atens ásiné' Sailase bō Timoti. Ngáne ásiné'áá bō, nlém mémbeb mó á abum bwāmbwam áyāle annyín nēn áá myōb mémpee níme bēbageé edúbé mélóné dyad áte ásyāā. ¹⁷ Né-ḥó ankě á ndáb é mekáne ákanlé bad bé Israel ne bad ábe bēesě bad bé Israel ábe bēbage Dyōb edúbé. Akagé'áá káōḥne átíntē e dyad epun téé ákanlé kenzéé awě ampě áhed. ¹⁸ Bōḥbe bad ábe bēbédé á e'pépé ábe bēchágé'áá bán Epikurian ne Stōik bōmpē bēpéntánáá. Doḥge ásedté'áá

bán, “Cheé anén mod awě abíde dúu múmó áhóbéé áde éebíí’é dyamdyam?” Bémpee béhóbé’áá bán “Edé kabyánán ahóbe t̄ngene myõb mémpee.” Béhóbé’áá nê, áyāle álángé’áá bó t̄ngene Yesue ne mpuu. ¹⁹ Dóo bétédé Paale békēēn mó á káánsel e mbwóg eche béchágé’áá bán Ariopagus.* Béhōb bán “Sédəə ádén ayáge dékōlē áde élāngéé bad asōnt̄en. ²⁰ Donje á mam áde éhóbéé áde sé nken á etúu, séēdǎñ-’ε mós asōnt̄en.” ²¹ Bad bé Atens bésyāal ne beken ábe bēbédé áwed, bēbēbté’áá echab pónde esyāal ákal ne áwógl̄en nkalan̄ t̄ngene dyan dékōlē-té.

²² Dóo Paale átyéémé ámin á’sō é káánsel é Ariopagus bon̄ áhóbé nén aá, “A-bad bé Atens nnyíne’ nén meé, nyébage myõb edúbé bwāmbwam. ²³ Nhóbe nén áyāle áde rítóméé nyé á dyad-té, nnóné mebón níme nyébageé myõb edúbé. Nnyíne abwóg ahóg áde nyétélé áhed nén bán, ‘Hõm áde dyõb áde déebyéene.’ Adé dyõb áde nyébageé edúbé kénéé nyéebíí’é dós, dós rílángeé nyé bōob. ²⁴ Dyõb áde áhógé nkõnsé ne chõm esyāal éche édé áwēd-te, mós adé Sāngwéé a nkon̄ mí mín ne rísé. Eedyēē’é á ndáb é myõb éche baányon̄ bélónné mekáá, ²⁵ eéhēdē-’aá chõmchõm éche déhele débe mós abele áde débenléé mós. Ngáne édíf nén bán mwēn-εé abage alongé, ábage pemε ne kéchéé éche déhedé. ²⁶ Mod nhóg mós ánsēbēē ahag bon̄ metúmbé mé nkõnsé mésyāal mébíd mbwiined ne ane mod nhóg. Abelé bédyεε-’ε nkõnsé áte rísyāal. Adéhób aá móhage bó ammad pónde atíi ne mebwóg wéε bédyεé-’é. ²⁷ Ambel

* **17:19** Ariopagus: Abédéé káánsel e mbwóg á dyad á Atens.

nén, ábel boŋ béhɛd mó, nzé béhédé-'ε mó béhɛle-
se bényín mó awóg áde béwógé mó áyāl. Kénê,
Dyöb déechabnedεé syánē modmod áyāl. ²⁸ Edé
nêŋgáne mod nhóg áhóbé aá,

‘Abé áde dédíí ne mó, dedé á alongé, dekaŋ,

dedé-'ε chöm éche dédíí.’

Edé-'ε ámpē ngáne bekał bé ngan béhóbé bán,

‘Syánē ámpē dedíí ábe bán.’

²⁹ Ngáne dédíí-'aá bán bé Dyöb, deetânŋeneé née
dékamtanné nén bán Dyöb ádíí nêŋgáne chöm
éche bébénlé gól, sílva ké'ε aláá áde baányoŋ
bébénléde ádab debyéé boŋ bélóón mekáá.

³⁰ A pónde eche bad bénkêmbíí'ε Dyöb, Dyöb
dénkêntédté mbéb nímab nêŋgáne dyam. Boŋ
bɔɔb alânŋe' moosyáál hóm-té aá bétede nímáb
mbeltéd mé mbéb. ³¹ Amaá-'ε epun é bín atíí,
éche ákáadtē mod-téé nköŋsé áte ísyáál nyaa
echē etánŋéné. Apwede mod awē ákáád nímé
nkáá. Alúmté-'ε moosyáál aá ane mod akwögnédé,
apuud áde apúúdté mó á kwééd.”

³² Ade ábê bad béwógé Paale ahóbé tñŋene
mpuu, doŋge á bad béwéláá mó boŋ bó doŋge á bad
bénhōb bán, “Sêhede bán ékale sé nímé nkalan
ámpē.” ³³ Ambíd e nê, Paale anhidé átíntē echáb.

³⁴ Kááŋ ne á asóg, nguse é bad êntimén Paale
bedúbé-'ε Yesue. Atíntē e ábê bad, mod abédé áhed
awē béchágé'áá bán Diōnesiōse. Abédéε mod a
káánsel e Ariopagus. Mmwaád ámpē abédé áhed
awē béchágé'áá bán Damarise ne bad bémpēe.

18

Paale akií á dyad á Kōrinto

¹ Ambíid enê, Paale anhidé á dyad á Atens ákē á dyad á Kōrinto. ² Ade ápedé áwed antán mod a Israel nhóg awě béchágé'áá bán Akwilaa. Bēnchyāā mó á Pontus. Mmē mesú mēn dōo bó mwaád, Prisilia bēmbīdtē á Italia. Bēmbīd á Italia áyāle Kaisēē a Roma, Kladiosē antóméd ehāngé áá bad bé Israel bēsyāāl bēsyāā á dyad á Roma. Paale ankē Akwilaa bó mwaád anyín. ³ Andyēēn bó bōbōo bēbele nsón. Bōmpē, bēlóó'áá tēndē ákud mōné nímē bētōgnanné yāl melelem nēngāne mōmpē ábélé'áá. ⁴ Mbwe mé Nkóme áte téé, Paale akagé'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bad bé Israel ne bad bé Grikia ábel bédúbe mam níme áhóbéé.

⁵ Ade Sailasē bó Timoti bēbídé á Masēdonia bon bētán Paale, ambě eche yāl esyāál ákal nkalanj ní bwām. Alúmté'áá bad bé Israel áte áá Yesuē mó adé Ane-awě-Béwógté. ⁶ Bon bēpéntánnáá mó, bēhābē-'ē mó mekan mé mbéb áyāl. Nē dēmbēl Paale ankūd ebumbú á yāl álúmed bó nēn áá nkógsen ní Dyōb rísine' bó, aláá-'ē bó áá, “Nzé nyēbóó, né nyēbēn-ēé nyēbelé. Meésáá me áte. Bootya bōob, nkag nkalanj ní bwām akal wēe bad ábe béesě bad bé Israel.” ⁷ Né-ōó Paale antédé bó áké ádyēé' wēe mod nhóg awě béchágé'áá bán Titus Justusē. Titusē abágé'áá Dyōb edúbé, ndáb embé-'ē mó bēnben ne ndáb e mekáne e bad bé Israel. ⁸ Krispusē awě alyágté'áá ndáb e mekáne mōmpē andúbé Sāngwéé nchoo ne ádē abum á ndáb ásyāāl. Bad híin-ne ábe bēmbē á dyad á Kōrinto, bēnwōg nímē nkalanj, bédúbe, békūd-te edusen.

⁹ Ebédé nkuu nhóg Paale annyín ndóg. A ndóg-te wē, Sāngwéé anláá mó áá “Weebáá', kanlé bó ékag á'sō, weétimné mbíd. ¹⁰ Bíí nēn wēé ndé

ne wε, modmod éēhēlēē wε dyamdyam abel, áyāle ábēm bad hiin bédé á dyad-té hén.” ¹¹ Né-óó, Paale andyεé áwed mwě nhóg ne epeɗ, áyāgtē bad eyale é Dyōb.

¹² Ade Kaisεε ábélé Galio nkamlεε ambáá á mbwóg e Akaya, bad bé Israel ábe bém̄bē áwed bēnladén, békób Paale, békēēn mó á kóte. ¹³ Bénhōb nén bán “Anén mod atéde bad nlém á abum áá bēbenle Dyōb, nyaa echē eetāngene ngáne mbéndé éhóbεé.” ¹⁴ Ade Paale áhóbé áá móhōb dyam, dóo nkamlεε Galio álāngεé bad bé Israel áá, “Nzé ádén akan démbē néε awusé ké’ε dyam dé ebébtéd áde mod ábélé, né nwóó nzom áwóglεn nyé bad bé Israel. ¹⁵ Boη ngáne édii bán ádii dyam dé mpentεn tāngene e’yale, m̄n ne échen mbéndé, nyébēn nyémad dó. Meekáádtéé échē ndín é mehób.” ¹⁶ Nén dēmbēl Galio anan bó á ndáb e kóte. ¹⁷ Héε bó moosyāēl bétólé mod awě alyágté’áá ndáb e mekáne awě béchágé’áá bán Sōstεne, boη bēbōmé mó á’sō é’ kóte. Boη nén dénkēmbēnlé Galio dyamdyam.

Paale atimé ámbid á Antyog

¹⁸ Paale ankoód mwă adyεε á Kōrinto ne bad ábe bédúbpé Kr̄stā. Dóo átédte bó, boη asól á stíma, áchabpé edib é nkwě ákág á mbwóg e Siria. Adēkě, ankě ne Prisilia bó Akwilaa. Adēhidé á dyad á Senkria, ankāōn nló áyāle melě níme ámmwēē. * ¹⁹ Bēmpě á Efesus. Ade bépédé áwed, Paale antεdé Prisilia bó Akwilaa, ákē á ndáb e mekáne bóōbε bad bé Israel békale’. ²⁰ Abē bad bēnlāā mó bán bóōbō

* **18:18** Bad bé Israel bēnwōη elem nén bán, nzé mod amwédé melě boη alógté níme melě atāngéné néε ákāηné nló.

békood mwă adyεε ámpē, boη enkênkwenténne.
²¹ Boη adé áhídté, anláá bó aá “Nzé ntii ní Dyöb mós ndé, né mětím ámbíd áwēn.” Né-óó, ansól á stíma áhíde-’ε á Efesus. ²² Ade ápedé á dyad á Kaisaria, ankě á Jerusalem, áke álēlēd bad bé mwembé, boη ákăg á Antyog. ²³ Ade ákēlēbpē mwă adyεε áwed, anhidé, ákē á mbwóg e Galesia ne Frigia ábagé bad ábe bédúbpé Yesue bésyāāl elébé áwéd bó nlém á abum.

*Apolose akalé eyale é Dyöb
 á myad mé Efesus ne Kōrinto*

²⁴ Ámbíd enê, mod a Israel nhóg awé béchágé’áá bán Apolose awě bēnchyāá’é á dyad dé Alexandria ampě á Efesus. Anén mod abyéé’áá dyam ahób bwāmbwam, ansóntēn-ne kálag e Dyöb bwām. ²⁵ An’yágé mekan mé nzii e Sāngú. Akalé’áá, áyāgtē-’ε bad mekan míme Yesue nyaa eche etāngéné ne kōn esyāál. Boη pen edusen éche Jone chēmpen chós ámbī’é. ²⁶ Ambootéd póle akal á ndáb e mekáne ésebán abáa’ dyamdyam. Ade Prisilia bó Akwilaa bēwógé mekan míme áhóbéé, bēntēd mós, békēēn mós wée bēdyéé’áá. Hé-’áá bēlúmté mós mekan mé nzii e Dyöb áte nyaa eché etāngéné. ²⁷ Apolose antíi aá mókag á alon á Akaya. Né-óó, bad ábe bēndūbē á Efesus bēnwōngēn mós. Bēntelé bad ábe bédúbpé Yesue a Akaya nēn bán nzé apedé, békob mós nken. Ade ápedé áwed, anwōngén bad bwāmbwam ábe bēndūbē Yesue áyāle nsimé ní Dyöb míme békúdé. ²⁸ Ne mpentēn ngíne, antóm bad bé Israel áte átíntē e bad. Abenlád metón míme mébídé á kálag

e Dyöb álümed nén bán Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté.

19

Paale akii á Efesus

¹ Apolose ambé abé á Kōrinto, dōo Paale ápóo ene pɛd e mbwóg áte boŋ ápag á Efesus. Antán nguse é bad áwed ábe bédúbpé Yesue. ² Dōo ásedtéé bó aá “Ade nyéndübēē nyēnküd Edəədəŋ eche Esááyε?” Bēntimtén mó bán, “Aáy, séewōgēē ké wógén bán chōm édé éche béchəgεé bán Edəədəŋ éche Esáá.” ³ Paale ansédéd bó aáken, “Nyaa e edusen ehéé-’ō nyēnkudté?” Bēnkwentén bán, “Nyaa e edusen echě Jōne áhóbé’áá.” ⁴ Paale anláá bó aá, “Nyaa edusen echě Jōne áhóbé’áá ebédéε áyāle bad ábe bétédte abel dé mbéb, Jōne álāngē-’ε bad bé Israel aá bédúbe ane awě āpě ámbíd eché, nédē Yesue.” ⁵ Ade ábê bad béwógé chōm éche Paale áhóbé, bēndusén bó á dīn áde Sāngú Yesue. ⁶ Paale ambán bó mekáá á nló, Edəədəŋ éche Esáá épīi-’ε bó. Dōo bébóótédé mehób mémpēe ahób míme bad béesōŋtanne, békalé-’ε nkalan ŋí Dyöb. ⁷ Abé bad bébédé dyam dyōm ne bébe.

⁸ Paale andyě áwed dyam ngōn éláán. Póndé-té akagé’áá á ndáb e mekáne, ákanlé bó ésebán abáa’ dyamdyam. Bóōbōō bépéntannáá, áwané-’ε áte ábel bédúbe nén bán chōm éche áhóbéé tēŋgene nkamlen ŋí Dyöb édé mbále. ⁹ Boŋ bó donge á bad bēnwū nló áte, béekobpe adúbe, béhōbē-’ε mekan mé mbéb tēŋgene Nzii e Sāngú á’sō é bad bésyāēl. Né-ōó, Paale antédé bó, ákēēn bad ábe

bédúbpé. Epun-té* bób̄b̄ō bépéntánnáá á ndáb e ayáge eché meléede Tiranuse. ¹⁰ Paale ambel nén á etún é mwě níbe. Nê dēmbĕl bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēdyéé'áá á mbwóg e Esia bēnwōg eyale é Dyōb.

*Băn ábe Skeva bēwánné ábided
bad e'dáádəŋ bé mbéb áte*

¹¹ Dyōb dēmbĕl Paale ábelé mam mé menyáké níme bad bēnkēmmēténné anyín. ¹² Bad bétédé'áá ké betumbē ké'ε bewáŋgeεε ábe Paale ábēnlédé, békēēn wéε bad bé nkole, bēbēnlád bó ámad bó nkole, bēbīdtē-'ε bó e'dáádəŋ bé mbéb áte. ¹³ Donje á bad bé Israel ábe bómpē békágé'áá mebwóg ne mebwóg bēbīdté bad e'dáádəŋ bé mbéb áte, bómpē bēnwanén ábēnled dīn áde Sánjú Yesue ábel nímén nsón. Béláŋgé'áá e'dáádəŋ bé mbéb bán, “Nkamlan nyé á dīn áde Yesue awě Paale ákanléé bad, nén mēé nyébíd ane mod áte.” ¹⁴ Prisē ambáámbáa a bad bé Israel nhóg abédé awě béchágé'áá bán Skeva. Anchyáá bán bé baachóm saámbé. Abē bán bōō bēbélé'áá nē. ¹⁵ Bonj pónde póg, edáádəŋ é mbéb énlāā bó nén áá “Mbíí Yesue, mbíí-'ε Paale, benzéé nyé-'ε nyédíí?” ¹⁶ Héé ane mod awě edáádəŋ é mbéb ébédé áte, ábónlédé bó ne ngíne esyáál, atóm-mε bó áte. Bédēhób bán bétóme mehélé né amaá bó alógen, ámād-tε bó mbóté anyabted. ¹⁷ Bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēdyéé'áá á Efesus bēnwōg ádén dyam. Ade bēwógé dó, mbwóg ménkōb bó bwāmbwam. Dīn áde Sánjú Yesue

* **19:9** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo bootya dyôm á ngánj ne póg e' mbwembwe ápe ngánj éniin é' ngukél.

dó-’ε dēnkūd edúbé éche échábé ámīn. ¹⁸ Bad híin ábe bēndūbē, bēmpĕ á nhéné, bēpanlé yāl áte, bēhōbē’ mekan mé mbéb míme békēβenlé. ¹⁹ Bad híin ábe békúmé’áá ngan bēntēd échab kálag éche bēbēnládtáá ákum ngan, bēpēēn chó, béhyáád chó á nhéné. Kálag ésyāēl éche bēnhyaādtē éhéláá-σε έβε nkun dyam móom mé míliōn métáan. ²⁰ Mmén mekan mésyāēl míme méβenládtáá mēnkāŋ bad híin bēndūbē eyale éche Sāŋgwéé, mímē nkalan ríkanlád-tε ngíne ngíne.

Mpongé mǐpédé á dyad dé Efesus

²¹ Ade mímén mekan mémáá abenled, Paale ammāđ áwē nlém-tē áá móōpōŋ á mbwóg é Masēdonia ne á Akaya boŋ ákag a Jerusalem. Dóō áhóbéé áá, “Nzé mbídé á Jerusalem ntāŋgéné akε á Roma.” ²² Né-ōó, anlóm bad béβε ábe bēwōŋgánnáá mó, Timotiε bó Erastus á Masēdonia, mwēn-ne ályāg á mbwóg e Esia, ádyēē ámpē mwā esōŋ é pōndé.

²³ Enén pōndé chēn dóō mpuutéđ ní ngíne mǐbédé á Efesus tāŋgene Nzii e Sāŋgú echē bad bēhídé’áá.

²⁴ Mod nhóg abédé bán Demεtruse. Alúé’áá bwēm bé e’kii. Abelé’áá bwēm ábe bēnwāgēn bwēm é ndáb e dyōb áde bēchágé’áá bán Atemise. Mmén nsón mǐpíínádtáá ábe bad bé nsón nsyāŋ míme ríchábé ámīn. ²⁵ Anlád ábē bad bé nsón áte ne bad ábe bómpē bēbélé’áá ene ndín e nsón, álāŋgē bó áá, “Amúē, nyébíí nēn bán míme syánē nhōn rísyāēl ríhuú ne mímén nsón míme débελεé nēn.

²⁶ Bōōb-pōó, nyébēn nyēnyíne’, nyēwóge-’ε chōm éche anén Paale áβελεé. Ahóbe nēn áá myōb míme bēbēnlé mekáá méesaá myōb ne abé dēn. Abelé-’ε bad híin ábe bédé á Efesus ne á mbwóg esyāēl e

Esia, bédúbpé bán mam míme áhóbεé médé mbále.
²⁷ Né-ᵛó mbáá' nén μεέ, nyoηgé eche syánē ēbēb
 dīn. Saá-kaá nê dēmpεn, mbáá' μεέ káōηne ndáb
 e ndāle e dyōb, Ateμise chómpē éebáá dyam dé
 abεlen ámpē. Bad béenyínné mó ámpē née dyam,
 áde édíí-'aá bán adíi dyōb áde bad bé Esia bésyāāl
 ne bad bé nkōηsé bésyāāl bébεnλεέ.”

²⁸ Ade ene ndun e mod éwógé nê bēnliη
 bwāmbwam, bébootéd-te abón bán, “Ateμise,
 dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb mésyāāl.”

²⁹ Mmē mpuutéđ mēnkonnéd dyad áte ásyāāl.
 Ene ndun e mod entōl Gayᵛse bó Aristakuse ábe
 bémbīđ á Masεdonia ábe bóᵛbe Paale bēnwōη.
 Béntōmēn bó mehélé, békēēn bó á ndáb e mbom
 e bad bé dyad. ³⁰ Paale mwēn amboηsén ábīđ
 ene ndun e mod á'sō, boη bad ábe bédúbpé Yesue
 bēnkēnkwenténné. ³¹ Nguse é bad ábe béhóbpáá
 mbwóg ábe bóᵛbe Paale béwóó'áá, bómpē bēnlōmē
 mó nlébtéd, ne mecháηgé nén bán eékāgē' aá
 mókag bad atyéem á'sō wéε béládné.

³² Ene pónđé, epuutéđ ēmpě á mbom-tē. Donge
 á bad bébōnē' áyāle dyam ahóg, ábíníí-'ε bébōnē
 áyāle ádíníí, áyāle bó bad híin bēnkēmbíí'έ ké
 atón áde áládé bó áhed. ³³ Ngáne édíí nén bán
 Alesandaa móᵛ bad bé Israel béntōmēdtē á'sō,
 bad behóg béláηgé'áá mó bán mó atāηgéné bad
 mekan alúmed áte. Héε Alesandaa alúmté ekáá
 áá bad bélām ehób. Ahεdé'áá bad alúmed áte nén
 áá saké bóᵛbe ábē bad békáó boη mpuuted mbé.
³⁴ Boη áde bad béchémé nén bán Alesandaa adíi
 mod a Israel, bó moosyāál bēmbootéd abón bán,
 “Ateμise, dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb
 mésyāāl.” Bēmbōn nén áyāle háwa ébe. ³⁵ Káōη

ne á asóg, mod a mbwóg nhóg mó ambéd bad áte. Anhób aá, “A-baányan bé Efesus, moosyáál abíí aá dyad dé Efesus dóo ánone ndáb e mekáne eche Ateμise, eche syánē ndale e dyöb. Moosyáál abíí-’ε aá ádén dyad dó anóne kááηne aláá á ngəngú áde ábíde ámín. ³⁶ Ngáne nyé moosyáál nyébíí-’aá nén bán modmod eéhēlēē-se ahé nímén mekan nswan, éeboo’é bán nyéπεen mpongé ké nhóg. ³⁷ Ké nēngáne nyéπέné ábén bad hén, béēchíbeé chómchóm á ndáb é myöb, béēhóbεé-’ε áded dyöb mekan mé mbéb áyāl. ³⁸ Né-óó, nzé Demetruse ne ábē bad bé nsón béwónné mod mehób, bébii nén bán e’pun é’ kóte é’dé, bad bé mbwóg-ke bédé ábe békáadte. Béhele-se bésómén ane mod áhed. ³⁹ Nzé-’ε chóm émpēe édé éche nyékoo’é ahed né mbom mí bad bé dyad, móo mēyālē, ngáne mbéndé ékaléé. ⁴⁰ Nhóbe nén áyāle dyam áde ábénlédé chii, ngómena a Roma áhōb aá syánē depééné mpongé. Nzom ké póg eesaá echē débεléé nímén mpuuted nisyāāl. Nzom e bwām ké póg-ke eesaá echē dehele débε bó áyāle nímén mpuuté.” ⁴¹ Ade áamáá ahób nē anláá bad aá mod téé asúe’ áwe ndáb.

20

Paale akii á Masedonia ne á Grikia

¹ Ade mpuuté nímáá bon ekíde émad ahóo áte, Paale anlād bad ábe bédúbpé Yesue áte, ályāgtān bó ne e’yale ábe é’wéde bó nlém á abum. Ade áamáá bó alyāgtēn dóo áhídté, bon ákäg á Masedonia. ² Akagé’áá échē mbwóg, álāngē bad nkalan híin míme níwéde bó nlém á abum. Dóo ápédé á Akaya. ³ Andyé-’ε áhed á etūn e ngən éláán. Aböηsánnáá áke á alon á Siria, dóo ásónťéné aá bad bé Israel

béhəgke mó áwúu mó. Héε átíídé aá móōtīm ámbíd móbwē á Masedonia. ⁴ Bad híin bēnwoón mó. Bébédéε Sopataa, mwän awe Piiruse awē ambíd á Beria, Aristakuse bó Sekundus ábe bémbíd á dyad a Tesalonika. Gayose awē ambíd á dyad a Debe, Timotiε, ne Tikikuse bó Trofimus ábe bémbíd á mbwóg e Esia. ⁵ Abén bad bēnkě á'sō, bésiné' sé a dyad á Troas. ⁶ Ade Ngande e Ewele é Ngēn étómé, sēnsól bōle á dyad á Filipi, bon ambíd e e'pun étáan sēntán bó a Troas.

Paale adĩmténé ake á Troas

⁷ A Satedé ngukél,* sēnladén áte hōm ahóg ádyé ndyééd álúmed edənge é Sāngú. Paale akānlé'áá bó póle. Akaláá akal ne akal, kóəne melúde mé nkuu, ngáne édíí nēn bán antəngén ake née bīn é'sāngé. ⁸ Bēnchōd e'trúkəñ híin á toŋ ámīn wēε sēnladénné. ⁹ Kódemod póg ébédé echě béchágé'áá bán Yutikuse andyéé á wínde, e'chá é'kééné'áá mó mwətiíd tíid ngáne e'chá bémbē mó á dīd. Achabed áde Paale ānchabédte póle áte, dēnkəŋ ansól á e'chó-te bwāmbwam. Dóo ápódté á toŋ ámīn á ndágke eláán, ahún á ndəb. Békíí-'aá mó atéd, bētānē amaá awé. ¹⁰ Paale ansūd á ndáb mīn wē, akúdén mó ámīn bon áseb mó. Dóo álāngéé bad aá “Nyéētāgē áte, eewédéé, adii adé á alongé.” ¹¹ Dóo Paale átímé ámbíd á ndáb mīn, ásāl ewele áte bon bōbe bad ábe bédúbpé Krístə bēdyāg. Bōōbō bēnkoód adyεε, bēkalé' póle kóəñ bīn é'sáa, bon ákag. ¹² Bēnlygēd ene kódemod á ndáb áde mwēn adíí alongé. Abé bad bémbē menyīnge bwāmbwam.

* **20:7** Dənge á kálag áhédé nēn bán: á epun é'só é sōndé.

Paale bésyáŋgé á Troas, békii á Miletus

¹³ Sêmbé á'sō sêsól á stíma-tê, sépōŋ á edíb é nkwě, sékē á dyad á Asos. Awed dōo séntāŋgēnnē Paale apém. Anhób aá sébê á'sō áyāle nzii e dyad-tê chōo ânkeénné. ¹⁴ Ade átáné sé á dyad á Asos, sêmpém mó á stíma-tê boŋ syáábōo sékäg á dyad á Mitilene. ¹⁵ Sêhĩdté-'aá hê boŋ née bĩn é'sáŋgé sékag káŋŋ sépäg á nkin rí dyad á Kios. Bĩn bán bésāā ámpē é'sáŋned sé á nkin rí dyad á Samos, epun éche émbātēn sépäg á nkin rí dyad á Miletus. ¹⁶ Paale antíi nén aá sétōm dyad dé Efesus ámĩn ábel boŋ séebébté pōndé á mbwóg e Esia. Ahedé'áá aá mōwāmsen ape á Jerusalem epun é Pentekos édêhób bán chō épag áte.

Paale alyágténé belyáged bé mwembé bé Efesus

¹⁷ Ade sépédé á dyad á Miletus, Paale anlóm nsal wéé belyáged bé mwembé bé Efesus, aá bêtān mó á Miletus. ¹⁸ Bépédé-'aá boŋ álāŋgē bó nén aá “Nyébēn nyêbíi ngáne ríbedé ne nyé bootya epun é'sō áde rísúmé mekuu á mbwóg e Esia. ¹⁹ Mbēnlé'áá Sáŋgwéé ne asuded á yǎl ásyāal, ríkudé ndutul ne mekágsen áyāle ahage áde bad bé Israel béhágké'áá me. ²⁰ Nyébēn nyêbíi bán áde ríkánlé'áá nyé nkalan rí bwām, rí'yāgtē-'e nyé á nhéné, ne áwēn mendáb, menkēnkonjédte nyé dyamdyam áde déntāŋgēn nyé awōŋgen. ²¹ Melemlem nēŋgáne ménsimmē bad bé Israel etúu áte nê dō-'aá ménsimmē bad ábe béesě bad bé Israel meé bétede ádāb ábel dé mbéb, bétimen Dyōb, bédúbé-'e awed Sáŋgwéé, Yesue. ²² Bōob-pōo, Edáédāŋ éche Esáá élúmte me áte aá ntāŋgéné ake á Jerusalem, meebii-'áa chōm éche ébenléd ne me

áwed. ²³ Mbíí pen nén meé dyad-té áde ríkagké Edæádæŋ éche Esáá é máá me etúu asím áte nén aá mbwɔg ne ndutul bóɔ bésine me. ²⁴ Boŋ meetédeé ádêm alongé née dyam, nhede meé mípid mímêm nsón á asóg, mímad-te nsón míme Sáŋgú Yesue ábágé me áte. Mmêm nsón rídii ákal nkalaní ní bwâm tŋgene nsimé míme Dyöb álûmtéé baányon.

²⁵ “Mbédé átíntê echên, ríkanlé nyé nkalaní tŋgene nkamlen ní Dyöb. Bɔɔb-pɔɔ mbíí nén meé nyé modmod nyéenyínné me ámpê. ²⁶ Né-ɔɔ, nkoo' nyé aláa chii nén meé, nzé nyé mod ké ahéé abódé áde alongé, nyébíí nén bán meésáá me áte, ²⁷ áyãle nén dyamdyam déesaá áde ní báá nyé aláa tŋgene mekan mésyãl míme Dyöb átíídé aá mɔɔbɛl. ²⁸ Nyétédæn yãl pón dé, nyénɔne-’ε abem á bad áde Edæádæŋ éche Esáá ébánné ásê echên, bwâm. Nyébê née benɔn bé mbód ânɔn bad bé Dyöb. Abelé mímê mwembé rídé mímê, mbwiined ne kwééd echê Mwän awédé á awɔg. ²⁹ Mbíí nén meé, nzé mmaá akε, bad bépě átíntê echên melemlen nêŋgáne esɔb ésóléé á abem á mbód. Béehidé-’aá áde béébébtéé nyé mwembé. ³⁰ Pón dé épě áde bad bébídtê átíntê echên dên, bénabpé metóm, ábel bad ábe bédúbpé Yesue béhíde bó. ³¹ Né-ɔɔ, nyétéd pón dé nyékamtan-ne nén bán ní’yágté’áá nyé moosyãl nkuu ne müte á etún é mwě rílaán á metake-tê. ³² Bɔɔb-pɔɔ, nlyáge nyé á mekáá mé Dyöb meé mwên ánɔne nyé. Nkalaní míme rílangé nyé tŋgene nsimé ní Dyöb méwōŋgēn nyé. Nwóó ngíne áwéd nyé áte, mǝbǝ-’ε nyé nsimé míme Dyöb ákónnédeé ábê bad. ³³ Menkênwóŋgé nlém áte áted mod sílva, ké’ε gól

ké'ε mbóté. ³⁴ Nyébën nyêbíí bán rímêṃ mekáá mën móō mbénlé nsón bon ríkud ngáb eche syāābe ábêm bad ábe sêbɛlé'áá nsón séchánne'áá kéchéé éche séntōgnēnē. ³⁵ Nlúmté nyé á menzii mésyāāl nén mēé nyéwêd yāl áte ábɛl nsón ngáne mbéle'áá, ábɛl bon nyéwōngan bad bé nkole, nyékamtan-ne e'yale ábe Sǎngú Yesu ánhōbpē áá, 'Edé nnam mod ábɛ tómaa ákob.' ”

³⁶ Paalɛ amaá-'áá ahób nê, bōōbɛ ábê bad bébwóg mebóbón békáne. ³⁷ Bó baásyāāl béchyé'áá áde bōōbōō béhéenē tál bésōmnē-'ε ályágtɛn mó. ³⁸ Chǒm éche êmbud bó ndutul awóged ébédéé ahób áde Paalɛ ánhōbpē áá béenyínné mó ámpē mbêd. Dóō békíí mó alyáged á stíma.

21

Paalɛ akii á Jerusalem

¹ Sênlyágtɛn bó sékē-'ε. Sênsól á stíma. Sênchabé edib ésebán sêtyéeme hǒmhǒm káǎj sêpē á dyad á Kos. Néε bín é'sǎngé, sêmpǎ á dyad á Rodɛs. Sêsyǎngé-'áá hê, sékag á dyad á Patara. ² Awed dóō sétáné stíma echê ekag á Fonisia. Sêsolé-'áá bon sébwōgkê' ekɛ. ³ Sêmpǎ á abwóg á hǒm áde sényináá alon á Saiprus áde áde á mendí-bte. Sêmbamé dó sésyōgké á mbəj sétimé á mbwóg e Siria. Sênsūd á dyad á Tirɛ áyāle áhed dóō stíma éntāngēnē nted asuded. ⁴ Sêntán donje á bad áwed ábe bédúbpé Yesuɛ, sêmbé-'ε ne bó áyāle e'pun saámbé. Edǎǎdǎj éche Esáá ényáged bó béláá Paalɛ bán eékāg á Jerusalem. ⁵ Bon áde echɛd pǒndé é máá áte séntɛdé bó sékɛ. Ábê bad bésyāāl, ne ábab bebaád bōōbɛ bán bēnhyɛ sé alyáged káǎj syāābōō sêbíd á dyad-tê, sêpē

á nkin mé edíb. Syáābōo moosyáel sêmbwóg mebóbōŋ, sékânne'. ⁶ Sêmaá-'aá akáne dōo syáābōo sélyágténé, sēsōlē á stíma boŋ bó-'ε bétimé ámbíd á ndáb.

⁷ Sênhidé á dyad á Tirε, séκεεné échēd eκε á'sō, sépē á dyad á Tolεma. Ade sépédé áwed, sênleléd bad ábe bédúbpé Yesue, sédyēē-'ε ne bó epun ehóg. ⁸ Néε bīn é'sángé sênhidé á Tolεma sékē á dyad á Kaisaria. Ade sépédé áwed sênkē á ndáb echē nkal-é nkalaŋ ní bwám nhóg awē béchágé'áá bán Filibε, sédyēē áhed. Filibε abédé nhóg átíntē e bad saámbé ábe bēmpwεdté née benwōŋγενε á mwembé ní Jerusalem. ⁹ Anchyáá bán bé bebaád béniin ábe bénkēmbíi mwεnchóm. Béhóbé'áá mam níme níhuú ne Dyōb. ¹⁰ Ade sédíí áwed, dōo nkal é edāádəŋ nhóg awē béchágé'áá bán Akabuse ábídé á mbwóg e Judeya boŋ áπε. ¹¹ Apedé-'aá wée sémbēē boŋ átēdē ngáá awē Paale, átādnē níme mekuu ne mekáá boŋ áhōbē áá, "Edāádəŋ éche Esáá éhóbé áá, nén dōo bad bé Israel bétādtē mod awe awóó anén ngáá á Jerusalem, bébē-'ε mó á mekáá mé bad ábe béesē bad bé Israel." ¹² Ade séwógé nén, syáābe bad bēmpēe sênchán Paale bán eékāg á Jerusalem. ¹³ Dōo Paale áhóbēé áá, "Cheé nyébeleé né, nyéebíi'ε bán nzé nyēchyε' nyéhúnte με nlém á abum-ε? Saké átád με á Jerusalem dēmpεn-εé níbōŋséné, mbōŋséné ké awé, abele áde níbenleé Sáŋgú Yesue." ¹⁴ Sênkēnhenlé mó nlém ahəŋlən á abum, né-ōó sênchené séhób bán, "Ebenled ngáne Dyōb átííde." ¹⁵ Sēndyεé á Kaisaria nguse é e'pun, dōo séládé yəl boŋ sékäg á Jerusalem. ¹⁶ Donge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bébídé á Kaisaria bómpē

bênwoón sé. Bênkεέν sé á ndáb e mod nhóg wée séntāngēnnē adyεε. Béchágé'áá ane mod bán Naasinε. Ambíd á dyad á Saiprus, abédé-'ε nhóg awě anlyǎg Krístəə adúbe.

Paale akii Jemse anyin

¹⁷ Ade sépédé á Jerusalem, bad bé Krīsto ábe bédé áwed bēnkob sé nken ne menyinje. ¹⁸ Née bīn é'sángé syáābe Paale sēnkε Jemse anyin. Belyáged bé mwembé bēbédé áhed. ¹⁹ Paale anléléd bó. Ade áamáá bó alēled, anhídé bó chōm ésyāāl éche Dyōb ábélé átinté e bad ábe béesě bad bé Israel mbwīined ne nsón míme mó Paale ábélé. ²⁰ Ade bémáá chōm éche Paale áhóbé awóg, bēnken Dyōb. Dóo bēlāngéé Paale bán, “Mmōŋ enyíne' née mekan médíí á Jerusalem hén. E'kálé ne e'kálé é' bad bé Israel bédúbpé Dyōb bōob. Béhíde-'ε mbéndé e Mosεε ne kán esyāál. ²¹ Bēlāngé-'ε bó nén bán eyágte bad bé Israel bésyāāl ábe bédé melon mémpeē nén wě béēhídē mbéndé e Mosεε. Bán elānge bó wεé béeyagé ábab bán, wεé béēhídē-'ε elem éche syánē. ²² Bétāngéné-'ε awóg bán epedé. Chán-nō débēnlé bōob? ²³ Né-ǎó, éhíd ngáne sēlāā'ε wε. Bad bédé hén béniin ábe bémwédé melě mé Dyōb. ²⁴ Wěhíd bó nyáābōo nyéke á nwobe, ésábned-te bó kéchéé éche béhédné bó. Ene póndé dóo béhēle békāān nló. Nén débēl moosyāál ábīī áá dyam ké áhéé áde béhóbé wε á yāl déesaá mbále. Bébīī-'ε bán mmōŋ ámpē ebele mekan ngáne mbéndé eche Mosεε éhedéé. ²⁵ Bōŋ pēn sēlómme bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbpé Krīstəə kálag nén bán béedyág ndyééd echě bēbágé myōb mémpeē née mendε, bēēmwāg mekií, bēedyāg nyam eche béesínneé nkāŋ, béēkābē-'ε mesón.” ²⁶ Né-ǎó, née

b̄in é'sáŋgé Paale antéd ábê bad, b̄ó̄b̄ō̄ békē á nwobe. D̄ó̄ ásólé á Ndáb-e-Dyöb, ahób e'pun é'tān nwobe métēdtē b̄ó. Ambid enê-'ε d̄ó̄ b̄é̄b̄é̄ mendē á nló míme b̄ó mod-té.

Békóbé Paale

²⁷ Ade e'pun saámbe bé nwobe é'kwógé ape á asóg, d̄ó̄ nguse é bad bé Israel ábe bémbid a mbwóg e Esia bényiné Paale á Ndáb-e-Dyöb. Héε bépééné mpuutéđ boŋ bésōlē bad áte, békōbē Paale. ²⁸ Bēmbōotéd abón bán, “A-bad bé Israel nyéhyag sé hén-ee! Anén mod mó akag hōm-té áyāgtē bad aá bad bé Israel, mbéndé éche Moseε, b̄ó̄b̄ε Ndáb-e-Dyöb, béesaá chōmchōm. Ké b̄ó̄b̄ dēn apééné doŋge á bad ábe béesē bad bé Israel á Ndáb-e-Dyöb-te, nē ábélé-'ε enén ndáb e Dyöb eesáá'é ámpē.” ²⁹ (Chōm éche ênkāŋ boŋ bēhóbé nē éđii áyāle bennyīn Trofimuse, mod a dyad dé Efesus b̄ó Paal bēwóó á dyad-tē. Né-ō̄, bēnwēmtēn nēn bán Paale asónlé mó á Ndáb-e-Dyöb.)

³⁰ Dyad ásyā̄l dēmpuutéđ áte, bad bēsyā̄l bēbíd áwed bēhé Paale abum ámīn, bēdolé mó káōŋ bēbídén mó á Ndáb-e-Dyöb. Ábwōg-ábwōg bēđīb-pe ekob é Ndáb-e-Dyöb. ³¹ Ade ábê bad bēhēdēé Paale awúu nē, d̄ó̄ bad behóg békíi mod ambáá a sánze a Roma aláa bán mpuutéđ rídé dyad á Jerusalem áte ásyā̄l. ³² Ábwōg-ábwōg mod ambáá a sánze eebébtēé pōndé. Ampwēđ sánze émbáá ne esad ásyōgnéd b̄ó á dyad tē wēε bad bēnkaánné. Bad bényiné-'aá ahúene sánze d̄ó̄ bésógé Paale abōmteđ. ³³ D̄ó̄ mod ambáá a sánze asídté wēε Paale ábédé akób mó, ahób aá béhaan mó bengōbēngōbē bébe. Héε áseđtēé aáken, “Nzé-módé nén? Cheé ábélé?” ³⁴ Bad bēmbōotéd

abón. Baahóg béhōbē échén, ábíníí béhōbē échíníí. Mpuutéđ nábédé nyaa eche mod ambáá a sánze énkēnhenlé chōm éche ékóó abenled ahed áte. Né-
 35 Bēnkēén mō káōñ bēpēēn mō wēē mbwóg ébédé á mmwe ní ndáb e meláá. Boñ áde bēpédé ásol, bēmpēm mō ámīn pémén ayāle amute dēmmād ayāg. 36 Abē bad bésyāāl béhídé'áá bō ámbid, bēbōnē bán, “Béwúu mō!”

Paale alúmté áte aá mōkwedé nkáá

37 Ade béhóbé bán bēkēene Paale á ndáb e meláá, dōo álāngeé mod ambáá á sánze nēn aá mōwóo mwā dyam áláa mō. Dōo ane mod a mbáá a sánze áhóbéé aá, “Nédē ehóbe ehób é Grikia? 38 Nédē saké we edé ane mod a Egipto awē ampē hén pónde póg boñ ábootéd mpuutéđ. Anlād e'kálé é sánze é'niin, bad bé ewūen, ákēēn bō á ehyānge.” 39 Héē Paale álāngeé mō aá, “Ndíi mod a Israel awē abidé á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia. Mod awē abidé á dyad áde áde etógnén. Sōn émwē rílaa ábén bad akan.” 40 Mod ambáá a sánze ambē mō kunze aá áhōb akan. Né-30, Paale antyéém á'sō é' ndáb, alúmed ekáá, ekide énhō baámm! Dōo ábótédé bō akalen á ehób é Hibru.

22

1 “A-besáñ ne baányan ábēm, nyéwóglēn me. Nhede nyé alúmed áte nēn méé meékwedé nkáá.” 2 Awóg áde bēwógé néē Paale áhóbne bō ehób é Hibru, bēntōñ metúu atále áte. Héē Paale ákagké á'sō áhōbē aá, 3 “Ndíi mod a Israel. Béchyáá me á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia, boñ á dyad á Jerusalem hén dōo ríkwógé. Mbédé mwān a

esukéle awě Gamalia. Awe mekáá dōó rítóó mekan mé mbéndé níme ábēd betaa béhídé'áá ayáge. Mémpē mbēnláá Dyōb ne kán esyāál melemlem ngáne nyémpē nyébenléé mó. ⁴ Bad ábe béhídé'áá Nzii é Krísto menhé bó á meséb, káəŋ donge áwāg. Nkóbé'áá bebaád ne baachóm ríhāg-ke bó á mbwāg. ⁵ Priŋe ambáámbáa ne káánsel e bad bémbáá esyāál béhele bébīd me mbóŋ bán mbále chōó ríkaléé. Menkob kálag áwāb echē béténlé bānned bé Israel ábe bédé á dyad á Damaskōs. Né-ōó, menké áwed ákób ábē bad, áhaŋ bó, ápēen-ne bó ámbīd á Jerusalem ábel békógsen bó.

*Paale ahóbe ngáne ámwédé Yesue adúbe
(Mbel 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Ade ríkagké, née nípédé benben ne dyad á Damaskōs, emwēdmwēd é ngíne émbīd ámin táléd, épēn me yāl esyāál. Nén dēmbēnléd dyam kəd é' mūte. ⁷ Dōó ríhúné á ndōob boŋ ríwōgē ehób élāŋge me aá 'A-Sōol, á-Sōol, cheé ékáá boŋ étagté me?’ ⁸ Dōó rísedtēé mó meé ken 'Nzéé édíí A-Sáŋ?’ Boŋ áhōbē aá, 'Me-éé ndé Yesue á Nazaret awě étagtēé, awě éhédé á meséb.’ ⁹ Bad ábe syāábōō sēbédé bēnyīn échē emwēdmwēd boŋ bēnkēnwógkē ehób éche mod awě ahóbe'áá áwēm. ¹⁰ Dōó rísedtēé meé, 'A-Sáŋ cheé rítāŋgéné abel?’ Dōó Sáŋgwéé álāŋgēé me aá, 'Hidé ásē ékag á dyad tē á Damaskōs. Nzé epedé áwed bēlāā we chōm esyāāl éche Dyōb átíídé aá ébel.’ ¹¹ Echē emwēdmwēd é ngíne émbēl meéhele'áá anyīnen. Né-ōó, bad ábe syāábōō sēbédé bēnchōō me á ekáá békēen me á dyad tē á Damaskōs.

12 “Mod abédé á Damaskos awě béchágé’áá bán Ananiasε. Abédεε mod awě aběnlé’áá Dyōb, áhídē-’ε mbéndé éche syánē bad bé Israel. Anwōη edúbé bwâmbwam áfinté e bad bé Israel ábe bédé á Damaskos. 13 Ananiasε ampě áwēm, atyéém με á nkag, boη áhōbē aá, ‘A-mwānned Sool, bootéd anyínen ámpē.’ Abwōg-ábwōg membootéd anyínen ámpē, rínōné-’ε mó. 14 Anhób aá, ‘Dyōb áde ábēd betaa ápwédé we ábii níme ntii, ânyín awě mbaledε awě abele mekan níme métāηgéné, áwóg-ke ane mbaledε ehób á nsal. 15 We-εé wěbíd mó mbōη áláa bad bésyāēl chōm éche ényíne ne éche éwógé. 16 Bōob-pōó, cheé-ō ésinéé? Pádé ásē, ékwentēn weé Yesue mó adé we Sāηgwéé bédusen we. Nén débēl Dyōb déwobé nímoη mbéb.’

*Paale aá Dyōb álómé mó wée
bad ábe béesě bad bé Israel*

17 “Mentīm ámbíd á Jerusalem. Ade ríkānnéé á Ndáb-e-Dyōb mennyín ndóg. 18 A ndóg-te wē mennyín Sāηgwéé. Anláá με aá, ‘Bélé mehélé éwamsen ahide á Jerusalem áyāle bad ábe bédé á Jerusalem hén béekobpé chōm éche wéhōbpē tāηgene με.’ 19 Dōo με-’ε ríkwentanné Sāηgwéé nén μεé, ‘A-Sāη ábén bad bēbii bwām nén bán nkagé’áá á ndáb é mekáne ríkōbē, ríwanné-’ε bad ábe bédúbpé we. 20 A pónde eche béwúé’έ Stefanuse awě ahóbé’áá mam tāηgene we, mmén membé áhed, ríkwentén μεé béwúu mó, με-’aá menwálé nkobe níme bad ábe bēnwūu mó.’ 21 Dōo Sāηgwéé álāηgέé με aá, ‘Käg, áyāle mēlōm we nchabnede, wée bad ábe béesě bad bé Israel.’ ”

22 Abē bad bēmbē béwōglān Paale káōηne á pónde eche átúbé dīn aá mókag wée bad ábe béesě

bad bé Israel. Hê dǒǒ ábê bad bébóótédé abón bán “Nyémaden mó! Nyéwúu mó! Eékwognedéé ábé á alongé.” ²³ Bébóné’áá bépebté mbóté ámín, bépumté-ε ebumbú ámín. ²⁴ Héε mod ambáá a sánze álângeé éche sánze aá bétéd Paale béκεεν mó á ndáb e meláá. Anláá-’ε bó aá béswâdted mó e’tangú ábel boη áhǒb nζom echě ekǎá boη bad bé Israel bétǒgké mó. ²⁵ Boη áde beháá mó ábel béswâdted mó e’tangú, dǒǒ Paale ásedtéé sánze echě embé mó benben aáken, “Mbéndé ebage kunze nén bán béswâdted mod awě mbéndé e Roma ébélé mó mod a Roma e’tangú áde béekáadtéé mó-ye?” ²⁶ Ade ene sánze éwógé nê, ankě wéε mod ambáá a sánze ásedté mó aáken, “Cheé wεwε ébeléé? Ane mod adíi mod a Roma.” ²⁷ Dǒǒ ane mod ambáá a sánze ákíi wéε Paale boη ásedté mó aáken, “Láá me, mod a Roma móǒ édíi-ye?” Dǒǒ Paale ákwentanné aá, “εε.” ²⁸ Héε mod ambáá a sánze áhóbéé aá, “Nsábpé nkúú mí mǎné boη ngómenaa a Roma ákwentén aá mbê mod a Roma.” Dǒǒ Paale áhóbéé aá, “Me pen ndé mod a Roma se á nchyáátén.” ²⁹ Ade bad ábe behédé’áá Paale awanen béwógé nê, ábwǒg-ábwǒg béntédé mó, bésidé ámbid. Mbwǒg ménkǒb ane mod ambáá a sánze áde adíbté nén aá Paale adíi mod a Roma aá móhēdē-ε mó á mehan áde mónkētánǒgēnné.

Paale atyéémé á nkáásé á’sǒ é’ káánsel

³⁰ Mod ambáá a sánze ahedé’áá akon dé ahed áte áson̄ten chǒm éche bad bé Israel behóbé bán Paale abelé. Né-ǒǒ, néε bǐn é’sánǒg, anhǒb aá behûd Paale bengǒbengǒbē á mekáá, anlébé-ε beprise bémbáá ne káánsel esyǎál aá bóǒbǒǒ békǒb mbom. Dǒǒ átédé Paale boη átfidē mó á’sǒ ábáb.

23

¹ Paale annõn ábê bad bé káánsɛl á mĩd mé mbɔm, boŋ áhɔbē aá “A-baányaŋ, kóáŋne e’chii, nlém rísáá me á abum bwâmbwam nyaa echê ádêm alongé ádíí á’sō é’ Dyõb.” ² Hée prise ambáámbáa, Ananiase, álângeé bad ábe bébéde benben ne Paale aá bébɔm mó abén á nsal. ³ Dóo Paale áhóbéé aá, “Dyõb ámpē débõm we. Ehóhó é chõm chén! Edyéé hê ebenlad mbéndé ákáad me, boŋ ké nê, mmõn ebóo’ mbéndé ahób áde éhóbé wéé bébɔm me.” ⁴ Hée bad ábe bémbē benben ne Paale bélângeé mó nén bán, “Esyáá’ prise ambáámbáa a Dyõb.” ⁵ Paale ankwentén bó nén aá, “A-baányaŋ, menkêmbíí’ é meé mó adé prise ambáámbáa. Eyale e Dyõb éhóbé aá, ‘Mod eetângeené mod awě akamlan bad mekan mé mbéb ahób áyāl.’ ”

⁶ Ade Paale anyíné aá átintê e echoŋ é bad éche ébéde áhed, baahóg bédé bad bé epepé é Sadusia ábíníí-’ε bédé bad bé epepé é Farisia, anchógéd ehób aláá bad bé káánsɛl aá, “A-baányaŋ, ndíi mod a epepé é Farisia mbé-’ε mwän a mod a epepé é Farisia. Ndé á nkáásé hén áyāle nén nsumé nlém nén meé bad ábe béwédé bépuú ámpē.” ⁷ Ahób áde áhóbé nê, bad bé epepé é Farisia ne bé epepé é Sadusia bêmbootéd aselen. Echoŋ é bad éche ébéde áhed ênkabén áte. ⁸ (Nén dêmberléd áyāle bad bé epepé e Sadusia béndübē nén bán nzé mod awédé eépuudéé ámpē, bédúbé bán ángel éesaá, bédúbé-’ε nén bán e’dáádəŋ béesaá. Boŋ Befarisia pen béndübē bán nímén metón mésyā́l méláán méde.) ⁹ Ehób émbē échágkê ábê bad ngíne ngíne dóo donge dé bemeléede bé mbéndé ábe bémbē á

epepé é Befarisia bétyéémé ámīn, bébootéd abón ngíne ngíne bán, “Séenyínnéé anén mod awusé ké ahóg. Kapóg né edǎdǎn ké’ε ángel ekoó mó dyam aláa!” ¹⁰ Mmê mpentēn ménchāgē nyaa echē nlém ríhúné’áá ane mod ambáá a sánze aá béhele bényāb Paale áte. Né-ǎǎ, anláá éche sánze aá béke á amute-tê wê, béhūd Paale á mekáá míme ábê bad boŋ békēen mó á ndáb e meláá.

¹¹ Mmê nkuu dēn, Sāŋgwéé antyéem Paale á nkǎg, aláá mó aá, “Weebáá’, ngáne ébídé me mbón á Jerusalem, wǎbíd me mbón ampē á Roma.”

Béhágké Paale

¹² Néé bīn é’sánge mbwembwε, nguse é bad bé Israel bēmbǎm bēbel ntii, bémwē melǎ nén bán béedyáá chǎmchǎm, béemwáá-’aá chǎmchǎm kǎǎ ne béwúú Paale. ¹³ Bó bad ábe bēmbel mímén ntii béntǎm móom méniiin. ¹⁴ Dǎǎ békíí wéε beprise bēmbáá ne belyáged bé dyad boŋ bélāŋgē bó nén bán, “Sēm wédé melǎ ne amwé dēn nén bán séeháá chǎmchǎm á nsǎl kǎǎ né sēwúú Paale. ¹⁵ Né-ǎǎ, nyáābe bad bé káánsel nyélóme mod ambáá a sánze a bad bé Roma nsǎl nén bán ápiined nyé Paale. Nyébám tan nén bán nyékoo’ mam mémpeé ahed áte áyǎl echē. Boŋ sé pen séēbē mboŋsén áwúú mó adéhób aá mópag hén.”

¹⁶ Boŋ Paale mwǎnyan a mmwaád mwǎn anwóg ntii míme bēbélé áwúú Paale. Né-ǎǎ, ankǎ á ndáb e meláá áke aláá mó. ¹⁷ Dǎǎ Paale áchāgēé sánze póg boŋ álāŋgē chó aá, “Kēené’ enén kódemod wéε mod ambáá a sánze awóó dyam aláa mó.” ¹⁸ Héε ene sánze étédé ene kódemod boŋ ákēené mó wéε mod ambáá a sánze. Héε ene sánze élāŋgēé mod a mbáá a sánze aá, “Paale awē adé á mbwǎg mó achāgé

me aá m̄peen enén kódemod áwôḡ áyāle enén kódemod ewóó dyam áláa we.” ¹⁹ Dóó ane mod ambáá a sánze áchánḡé mó á ekáá boḡ ásidnād mó á nkəḡ ásɛdté mó aá “Cheé éhedeé me aláa?” ²⁰ Dóó ene kódemod élāḡḡé mó aá, “Bad bémháá bé Israel bétíídé nén bán bélāā we bán ép̄een Paale á’sō é’ káánsel, ne mbām̄ten nén bán káánsel ehede mam mémp̄ee atóḡ dé ahead áte t̄ḡḡene Paale. ²¹ Boḡ weewóḡlān bó áyāle bad bédé tómaa móom méniiin ábe bésóóm ásin mó. Bémwédé melé nén bán béedyáá chōmchōm béemwáá-’aá chōmchōm kááḡ né béwúú mó. Bémáá aboḡsen, bésine-’e chōm éche wéhōbp̄e.” ²² Dóó ane mod ambáá a sánze álāḡḡé mó aá, “Weelāḡḡé modmod weé mólāḡḡé me ádén dyam.” Amaá-’aá ahób nê dóó álāḡḡé ene kódemod aá ákag.

Békééné Paale wée nkamlene, Feligse

²³ Dóó ane mod ambáá a sánze áchénlé éche sánze émbáá émp̄ee ébe boḡ álāḡḡé bó nén aá, “Nyétéd mbwókél é sánze ébe, nyéboḡsen chō áke á Kaisaria nchoo ne sánze móom saámbé éche ékeene hósé ne mbwókél é sánze ébe éche éwanne mekoḡ. Nyáábōó nyéboḡsen nyéhíde dyam ngáḡ abog nkuu. ²⁴ Nyéhede-’e Paale hósé eche ékéeén mó. Nyélyáged mó nyépeen mó wée nkamlene Feligse ésebán dyam dé mbéb ábenlédé mó.” ²⁵ Bédêkě antel kálag eche bēnwālēē echē ehóbe nén aá,

²⁶ “Me, Kladios Lisiasē me-éé ntenle we, nkamlene a edúbé ambáá, Feligse. Nlěnté we.

²⁷ Bad bé Israel bēnkōb anén mod bēhedé-’e mó awúu. Nsōḡténé-’aá meé adíi mod a Roma, dóó syáábe échēm sánze sékíi mó ahúd áwab mekáá.

²⁸ Nhédé’áá meé mbíi chōm éche bēhóbé bán

abelé. Né-ṓ, menkeén mó á káánsel. ²⁹ Nhédé áte nnyíné nén mēé eébeléé dyam áde álúmte nén bán atáŋgéné awé ké'ε atáŋgéné ake á mbwōg. Mam mésyāāl míme behóbé bán abelé médii mam míme ménone échab mbéndé. ³⁰ Bélánge-'aá me bán bad bé Israel behəgke mó áwúu mó, dōo rílóme mó áwōŋ ábwōg-ábwōg. Nlánge-'ε bad ábe behíde mó mekuu mēé, behye béláa we chōm éche behóbé bán abelé.”

³¹ Echē sánze êmběl ngáne bénlāā'é bó bán bébel. Béntēd Paale bekēen mó nkúu ne nkúu kóŋ bepēen mó á dyad á Antipatris. ³² Néε bīn é'sánge, sánze éche ékéénáá mekuu êntim ámbid á ndáb e meláá, bētēdē sánze éche ékééné'áá hóse ákeen Paale. ³³ Bēnkēen mó á dyad á Kaisaria. Ade bepédé bēmbě nkamlene ene kálag bebē-'ε Paale áwe mekáá. ³⁴ Ade ane nkamlene aláá ene kálag ansedéd Paale aáken mbwōg ehéé ábidé. Ade ásonťéné aá Paale abidé á mbwōg e Silisia, ³⁵ anhób aá, “Měwōg kéchéé éche éwóó ahób nzé bad ábe behíde we mekuu bepédé.” Héε aláŋge sánze aá bekēen Paale á ndáb e kēŋ eche kēŋ Herōde ánlonjgē, bēnōne-'ε mó áhed.

24

Paale atyéémé á nkáásé á'sō wée Feligse

¹ Ámbid e e'pun é'taan, prise ambáámbáa Ananiase, ankě á Kaisaria nchoo ne donje á bad bēmbáá bé dyad ne mod a mbéndé nhóg awě béchágé'áá bán Tetuluse. Bēmpě á'sō wée nkamlene Feligse, behób mekan míme behóbé bán Paale abelé. ² Dōo béchágé Tetuluse boŋ ábootéd Paale mekan ahób á yəl, aá, “A-nkamlen Feligs, we

awě edúbé échábé ámín. Debyéé áde ébenladté ákamlen ápéénédé syánē nsaŋ á etûn é póndé. Ebelé-’ε nhəŋlén híin míme nípééné mboŋ áwəd alon-tê. ³ Sêkobé-’ε nê hóm ásyāāl ne póndé ésyāāl. Sêságnan-ne wε bwāmbwam. ⁴ Meéhēdēē nén meé mibud wε póndé abébed boŋ pen ndəá acháŋ nén meé ébenled áboŋ e’boŋ bé nlém, éhê sé mwă etál, éwóglen mwă dyam awě séwóó ahób. ⁵ Sényiné nén bán anén mod adé ekun é mbéb áfíntê e bad. Apééné epuutéd áfíntê e bad bé Israel nkōŋsé áte ísyāāl, adé-’ε nlyáged nhóg a epepé e Naazarin. ⁶ Aponé edúbé é ndáb e Dyöb asuded, dóo sékóbé mó. * ⁸ Nzé esədté mó, mekan míme álāā’é wε mmōŋ wényín nén wεé chōm éche séhóbéé édé mbále.” ⁹ Bad bé Israel ábe bémbē áhed, bómpē bénsōl áte béhób bán mekan míme Tεtuluse áhóbéé médé mbále.

Paale akáádé nkáá d’sō wée Feligse

¹⁰ Héε dóo nkamlene, Feligse ábágé Paale etál aá áhób akan, boŋ Paale ábootéd ahób aá, “A-sáŋ, mbíi nén meé ekékāād nkáásé á alon tē hén á etûn é póndé, né-óó ndé menyíŋge ákáa mímēm nkáá áwoŋ e’só. ¹¹ Nzé ehedé áte, mmōŋ wéenyín nén wεé éētōmēē dyōm dé e’pun ne é’be áde íkíí á Jerusalem ábe Dyöb edúbé. ¹² Ké epun bad bé Israel béetáneé née sé mod sépentanné á Ndáb-e-Dyöb, béētāne-’áa née mpuutadté bad, ken á ndáb e mekáne ké’ε kéhéé á dyad tē.

* **24:6** Donje á kálag dé’sō ébádé nchoo 6b-8a: Séntíi bán sékádte mó ngáne eched mbéndé éhóbéé. **7** Boŋ mod ambáa a sánze, Lisiasε, ampε ákōben sé mó ne epame. **8** Dóo Lisiasε áhóbéé aá bad ábe béwógné mó dyam bépe áwōŋ e’só.

13 Béewóó'é chõmchõm éche élúmte nén bán mam míme béhóbé bán mbelé médé mbále. 14 Bon nkwentan pen nén meé, mbenle Dyõb áde ábēd be-taa bébénlé'áá, ahíd áde níhídeé Nzii echē etāḡgēné. Ndúbpé káḡḡne mam mésyāḡl míme méténléde á mbéndé e Mosεε ne á kálag é bekal bé'dāóðḡḡ. 15 Mémpē nsumé nlém ne Dyõb melemlen néε ábén bad bēn ámpē, nén meé bad bésyāḡl bépuú, bé bwám ne bé mbéb. 16 Nē dó-'áá ákáoḡ bon níwané áte pónde ésyāḡl ábel bon nlém nísāḡ me á abum á'sō é' Dyõb ne á'sō é baányon. 17 Mensyḡg akε á Jerusalem nguse é mwě, né-óó menkē áwed áwānled ábēm bad mwā mōné ne ábe Dyõb mendε. 18 Ade níhídeé mímén mekan ámbíd, dōó ábén bad bétáné me á Ndáb-e-Dyõb, áde nímáá mekún mé nwoobe amad. Ndun e mod eebédeé áhed, mpuutéð-τε ménkémbáá. 19 Bon bad bé Israel bébédeé áhed ábe bémbíd á mbwḡg e Esia. Ké bad bébágé'áá bépag áwōḡ ḡláa we dyam áde mbélé né bōó bēntāḡḡgēn apε, nzé émbē nén bán membēl dyam. 20 Ké'ε ábén bad ábe bédé hén, bēn béléa we dyam dé mbéb áde mēmbenlé áde bēnkāádtē nímmēm nkáá á'sō é' káánsel, 21 éetóméé dyam ahḡg áde mēmbenlé. Menchḡgéd ehób nén meé 'Békáadte me chii nén áyāle ndúbpé nén meé bad ábe béwédé bépuú.' ”

22 Feligse abédéε mod awě ammād Nzii e mbále asōḡḡten. Dó-'áá áhúdé nkáásé áse. Anláá bó aá, “Nzé nkamlεε Lisiasε apedé, dōó mébídēdtē mímén nkáá mbakú.” 23 Hé-'áá ḡlāḡgé sánze e mbáá echē enōné'áá Paale aá átēð Paale, ábē ánōne mó. Aá, bon pen ábe mó mwā kunze áhé-'ε etál nén besón ábe Paale béhyenad mó kéchéé éche

átógnéné.

Paale atyéémé d'sō wée Feligse bó Drusilia

²⁴ Nguse é e'pun ámbíd enê, Feligse ampeén mwaád Drusilia. Drusilia abédée mwän a Israel. Feligse anlóm Paale achæg, áwóglen nkalaj míme Paale álângeé mó tñgene adúbe á Yesu Krístæ.

²⁵ Paale aboótédé-'aá mó akale, álāngē mó ngáne mod átángeéné abé á bwām awále, ngáne mod átángeéné yäl acháə bwām, ne Epun é nkáá eche éhúé'. Dóo mbwóg nkóbé Feligse. Héε áhóbéé aá “Sébé ekag bəəb. Nzé nkudé etál ámpē mēchēlē wε.” ²⁶ Mewēmten mébédé mó ámpē aá Paale äbe mó mwä mənέ ámbíd-ámbíd, nén dēmbēl alómé'aá mó achæg pónDé té ákanlé mó.

²⁷ Nén dēmbenléd áyāle mwε míbe, dóo Pokus Festuse átédé etál éche Feligse née nkamlεε. Ngáne Feligse áhédé'aá aá bad bé Israel béwógen mó bwām, antedé Paale á mbwog.

25

Paale ad Kaisεε múmó ákdaad mó

¹ Festuse ampě á mbwóg e Kaisaria átéd atii dé nkamlεn. E'pun é'láán ámbíd enê, ámbíd á mbwóg e Kaisaria ákē á Jerusalem. ² A Jerusalem wê, beprise bémbáá ne bad bémbáá bé Israel bénlāā Festuse mekan míme behóbé bán Paale abelé. Bénchāη Festuse ³ bán áwōηgen bó ábel bépeεn Paale á Jerusalem. Bénlāā mó nê áyāle bēnhæg áwúu mó á nzii. ⁴ Festuse antimtén bó aá, “Paale adé á mbwog á Kaisaria, mmēn-ne mētīm ámbíd áwed mwāmpīn mí pónDé. ⁵ Né-óó, nzé

édé nén bán Paale abelé dyam dé mbéb, ábēn bad bémbáá béhíd me á Kaisaria, bésómēn mó.”

⁶ Fēstuse andyēé á Jerusalem ámpē dyam e’pun waam ké’ε dyóm boṅ átimé’ á Kaisaria. Néε bīn é’sánǵé, andyēé ásē ákáad nkáá. Anhób aá bépēen Paale á kóte. ⁷ Ade bépééné Paale, bad bé Israel ábe bémbíd á Jerusalem béntyēēm mó benben bébootéd e’bébtéd é’ mekan ahób, ábe béhóbé bán abelé, boṅ bēnkēnhēnlé alúmed nén bán akoó nímé mekan abel. ⁸ Paale anhób aá mekan nime béhóbéé mó áyāl méesaá mbále. Anhób aá, “Meébeléé dyamdyam áde álúmte bán ntāngan mbéndé e bad bé Israel, ké’ε Ndáb-e-Dyōb ké’ε Kaisē a Roma.” ⁹ Fēstuse ahedé’áá aá mókud dīn á bwām á’sō é’ bad bé Israel. Né-ǵó, ansedéd Paale aá, “Ebōṅséné ake á Jerusalem ábel nén nkáad wε áwed tāngene nímén mam nime béhóbéé wε á yāl-ε?” ¹⁰ Paale anhób aá, “A kóte eche Kaisē a Roma dōó ntyéémé nén, áhed dō-’áá bétāngéné me akáad. Meébeléé bad bé Israel dyam dé mbéb ké ahóg, mmōn ámpē ebíí nē bwām. ¹¹ Nzé édé nén bán mbóó mbéndé echē ekwōgnédé mbakú e kwééd, né nkwēténé awé. Boṅ nzé édé nén bán mam nime béhóbéé me áyāl méesaá mbále, né modmod eewóó’é kunze ábe me áwab mekáá. Né-ǵó, nhóbe nén meé Kaisē múmó ákáad me.” ¹² Dōó Fēstuse álānténé nló ne ábē bad ábe bélébé mó, boṅ ákwentán aá, “Ngáne émáá ahób wě Kaisē móókāad wε, etāngéné ake wée Kaisē.”

Fēstuse alúmté k̄ñ Agripa nkáá nime Paale áte

¹³ Nguse é e’pun ámbíd enē, k̄ñ Agripa bó Benise, bēmpē á Kaisaria ákob Fēstuse nken. ¹⁴ Ade bémádé áwed nguse é e’pun, Fēstuse anlúméd k̄ñ

Agripa ehób éche Paale áte. Anláá mó aá, “Mod adé hén awě Feligse ânchenéé á mbwɔg. ¹⁵ Ade nípédé-’ε á Jerusalem, beprise bémbáá bé Israel ne bad bémbáá bé dyad bénhōb mam míme béhóbé bán abelé, béchán-’ε με bán nkwid mó nkáá. ¹⁶ Boη με-’ε menláá bó μεέ bad bé Roma béwóó elem nén, béehelée-se bébidéd mbakú nén bán mod akwedé nkáá, ésebán asébpé akáádé míme nkáá á’sō wée bad ábe básómné mó. Bétánjéné mó etál abe ákáa míme nkáá. ¹⁷ Né-ɔó, áde bépédé hén, menkembébédte pónde. Néε bīn é’sánjé sánjén, mendyě ásé á kóte nhób-pe μεέ bépeen mó. ¹⁸ Bad ábe básómné mó béntyēēm ámīn áhób mam míme ábélé, boη bénkēnhóbpé bán abelé dyam dé mbéb ké ahóg áde ménwēmtēnnē μεέ béhōb bán abelé. ¹⁹ Ehób ésyāāl ébédée nswan míme bénwōngē ne Paale t̄n̄gene adúbe ádāb ne dīn á mod nhóg awě béchəgée bán Yesue awě amaá awé boη Paale ahóbe aá adé á alongé. ²⁰ Menkēnkonjé abii ngáne nhéláá-se nhēd mímén mekan áte, né-ɔó, mensédéd Paale nzé ád̄əŋ akε á Jerusalem ábel boη bekáad mó áwed t̄n̄gene mekan míme béhóbé bán abelé. ²¹ Boη Paale anhób aá bebê bébane mó á mbwɔg káəŋ ne á pónde eche Kaisεε ábidēdtē míme nkáá mbakú. Né-ɔó, menhób μεέ sánze ébê éŋəne mó káəŋ ne á pónde eche mélōmmē mó wē Kaisεε.” ²² Héε k̄əŋ Agripa ál̄əŋgée Festuse aá, “Mmēn mēdəŋ anén mod awógl̄en.” Festuse antimtén mó aá, “Wěwōgl̄en mó ch̄ən.”

²³ Néε bīn é’sánjé, Agripa bó mwānyan Benise bēmpě ne edúbé ésyāāl ne esímo. Bénsōl á ndāb eche mbwɔg éládné’áá nchoo ne sánze é mbáámháa ne bad bémbáá bé dyad. Festuse

anhób aá béke bétêd Paale bépεεn mó. ²⁴ Dóo Festuse áhóbεé aá, “A-kêη Agripa ne bad bésyāāl ábe syāābōō sêdé hén. Anén mod awě nyényínyéé hén nén, adii mod awě bad bé Israel, ábe bédé wén ne ábe bédé á Jerusalem bépééne ehób áwēm bán abele mekan mé mbéb. Béhâg e’saad nén bán eetâηgenéé abé á alongé. ²⁵ Bon mmēn meenyínyéé dyamdyam áde anén mod ábélé áde átâηgené kwééd. Ngáne édíí-’aá bán mwēn-εé anhób aá Kaisεε mwēn-εé ākāād nime nkáá, né-óó, nhóbé mée mēlōm mó áwed. ²⁶ Ké nê, meékoó’é dyam awónη áde mételée Kaisεε áyāl echê. Né-óó, mpεéne mó hén á’sō é’ bad, bwāmbwam á’sō ábōη, a-kêη Agripa, ábel bon nze mmaá éche ehób ahed áte, ríwōη chōm éche métenlé. ²⁷ Ayāle nén éebáá bwām me álóm mod á mbwōg ésebán nlúmte áte bwām dyam áde ákóó abel.”

26

Paale akáádé nime nkáá á’sō wée kêη Agripa

¹ Dóo kêη Agripa álâηgéé Paale aá, “Ewóó kunze bōōb áhób dyam.” Paale ansalé ekáá áte, bon ábootéd akáa. Anhób aá, ² “A-kêη Agripa, ntédé nén mée yāl eboó me áte ânyín nén ntyéémé áwon e’só chii ákáa áhúd mekan mésyāāl áyāl nime ábén bad bé Israel béhóbεé bán mbelé. ³ Nhóbe nê áyāle nén, mbíí nén mée edíi mod awě asóηténé e’lem é’ bad bé Israel, ne wée nswan̄t̄en mbídeé bó. Né-óó ncháa we nén mée éched yāl, éwógl̄en me. ⁴ Abēm bad bé Israel bēbíí alongé ádēm se á mwēndemé áde mbédé á Jerusalem. ⁵ Bélyógé me abíi. Nzé bédáá-’ε, né bēn bēhelé bēbíí mbōη nén bán se á mbooted, mbédé mod a epepé éche

éhíde' nímēd mekan mé Dyōb ámbīd nyaa echē ewúú áte. Nhíde' ngáne mod a epepé é Befarisia átánǵéné abel. ⁶ Βοοb-póó, nzé ntyéémé á nkáásé hén chii, né édíi áyāle e'lyág bé nlém ábe níwóó nén mēé Dyōb débelé ábēd betaa chōm éche ánhōbpē aá mós̄belé bó. ⁷ Adén dyam dō-'aá nímēd metúmbé dyōm ne méβε mēsúmé nlém áyāl bán békūd, abe áde bébageé Dyōb edúbé nkuu ne mūte. Boḡ ábén e'lyág bé nlém bēn-naá é'káá boḡ bad bé Israel béhōbē' me mam mé mbéb á yāl, a-kāḡ. ⁸ Cheé ékáá boḡ nyé bad bé Israel nyéēhēlē adúbe nén bán Dyōb ápuudte bad ámbīd e kwééd? ⁹ Mmēn ámpē menwémten mēé ntánǵéné née nhédé nzii ésyāāl ábébed dīn áde Yesue, mod a Nazaret. ¹⁰ Né-'aá mēmbenlé á Jerusalem. Menkūd kunze wēε beprise bémbáá, nhé-'ε bad bé Dyōb híin á mbwōg. Nzé bémbīdēd-te mbakú nén bán bétánǵéné awé, mémpē nkwhētánnáá. ¹¹ Memmentén bó akógsen á ndáb é mekáne ésyāāl, nhédé nén mēé béhōb Yesue mam mé mbéb áyāl. Ekanj énkōb me áte áyāl echāb nyaa echē níkágé'áá á myad mé meloḡ mémpēe átaged bó.

*Paale ahóbe ngáne ámwédé Yesue atimen
(Mbel 9.1-19; 22.6-16)*

¹² “Enén nzom chíó ekáá boḡ níkáǵ á Damaskos ne kunze ne ekag éche beprise bémbáá bēmbéé me. ¹³ A-kāḡ, á nzii wē, dyam kād, dō-'aá nnyíné e'nyínen bé ekíde ábe é'pene' tómaa enyen, é'bídé ámīn é'lāḡnéd me ne bad ábe syāābōō sēnwōḡ. ¹⁴ Sé moosyāāl sēnhún ásē. Héε níwógé ehób élāḡge me á ehób é Hibru aá, 'A-Sōol, á-Sōol, cheé ékáá boḡ ehé me á meséb. Nzum echē éwannéé me edii nēḡgáne

mwän ákwaglĕé abii ányan. Echĕ yǎl chĕn-ĕé ábĕlĕé mbĕb.’ ¹⁵ Dóo nsédte mó mĕé ‘A-Sán, Nzé-módé édíí?’ Dóo Sánḡwĕé átímtanné mĕ aá, ‘Mĕ-ĕé ndé Yesue awĕ éhāḡkĕ á mesĕb. ¹⁶ Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásĕ étyéem ámĭn. Mpiídé wĕ ápwĕd wĕ nĕḡgáne áwĕm mbāledĕ. Wĕ-ĕé wĕlāā bad ábe bélyágé ásĕ chĕm éche ényíne chii ne éche mélŭmĕdtĕ wĕ á pŕndé echĕ ehúĕ’ á’sŕ. ¹⁷ Mĕsŕḡn ádŕḡn alŕḡgé á mekáá mé bad bé Israel ne á mekáá mé bad ábe béesĕ bad bé Israel ábe mélŕmmĕ wĕ áwab. ¹⁸ Wĕ-ĕé wĕnedé bó mĭd ábĕl béhide á ehíntĕn-tĕ, bĕkud e’nyínen bé ekíde, béhĭdĕ-’ĕ ásĕ e nkamlĕn rí Satan bĕtĭm á nkamlĕn rí Dyŕb. Nĕ débĕl bĕkŭd alagsĕn dé mbĕb, bébĕ-’ĕ hŕm ahŕḡ ne bad ábe Dyŕb ásánťé ne adúbe áde bédúbpĕ mĕ.’

*Paale ahábé chĕm éche ékáá
boḡ bad bé Israel bĕsĕmén mó*

¹⁹ “Né-ɔɔ, a-kĕḡ Agripa, ndŕḡ echĕ ménýinnĕ echĕ ehúú ádyŕb, menkĕmbánḡgé chŕ ahíd. ²⁰ Bootya hĕ, membootéd nkalan rí bwām akal, membootéd á dyad á Damaskŕs, ríke á Jerusalem boḡ rítimĕ’ á mbwŕḡ e Israel esyáál, ne á mbwŕḡ e bad ábe béesĕ bad bé Israel. Nkánlé’áá bó mĕé bĕtĕde mĭmāb mbĕb bĕtĭmen Dyŕb, bébele-’ĕ mekan níme mélŭmte’ nĕn bán bĕtédtĕ mĭmab mbĕb. ²¹ Akal áde ríkálé’áá mĭmén nkalan dŕo dĕnkĕḡ boḡ bad bé Israel bĕkŕb mĕ áde mĭbédé á Ndáb-e-Dyŕb bĕpŕn-ne mĕ awúu. ²² Boḡ káḡḡne bɔɔb, Dyŕb dĕn dŕo ákĕwŕḡḡḡn mĕ. Né-ɔɔ, ntyéémé hĕn ákale nyé moosyáál mbále. Ken bad ábe bédé etŕḡḡnĕn kĕ’ĕ ábe béesĕ etŕḡḡnĕn. Mekan níme ríhŕbĕé médĭi melelem mé mekan níme bekal bĕ’dáédĕḡ ne Mosĕĕ bĕnhŕbpĕ bán mébenléd.

²³ Bénhōb bán Ane-awě-Béwógté atəngéné ákūd metake, abé-’ε mod a’só āpuu. Akalé bad aá e’nyínen bé ekide é’pente’ ábēd bad bé Israel ekide bōob é’penté-’ε bad ábe béesé bad bé Israel.”

²⁴ Nyaa eche Paale ánkāā’ é embəl Fεstuse ankáné mó áte aá, “A-Paal weesáa’ é-yε? Adōη ayáge ámbáá áhede we mīn apid-ε?” ²⁵ Paale ankwentén aá, “A-kāη e edúbé, meépagké mīn. Chōm éche nhóbεé édé mbále nhóbne-’ε debyéé. ²⁶ Měpanléd kāη nímén mekan mésyāāl áte áyāle mbíí μεé asóηténé nímén mekan. Ndúbpé nén μεé mwēn asóηténé akan téé áde ábénlédé, áyāle dyam áde ábénlédé déebenledéé á e’koηnéd-te. ²⁷ A-kāη Agripa, edúbpé mekan nίme bekal bé’dəódəη bétélé ásē-yε? Mbíí μεé edúbpé mó.” ²⁸ Agripa antimtén Paale aá, “Áyāl e anén mwā esóη á pónde dōo éwémténé wεé móhele móbəl nítimēn adúbé á Krístəə?” ²⁹ Paale ankwentén aá, “Ebê ké á esóη é pónde ké’ε pónde eche echabé áte, nkāne’ Dyōb nén μεé, wε ne moosyāal awě awóglan με, ábê ngáne rídíí. Bōη pεn meekánnéé μεé béhê nyé bengəbengōbē ngáne béhédé με nén.”

³⁰ Dōo kāη, nkamlεε Fεstuse, mwānyanη a kāη, Benise ne bad bésyāal ábe bébédé áhed béhídté ásē áke. ³¹ Bémáá-’aá abíd, áde békagké nē dōo bébóótédé akal nén bán, “Anén mod eébeleé dyamdyam áde ákwógnédé áhób bán béwúu mó ké’ε béhê mó á mbwəg.” ³² Héε Agripa álāηgeé Fεstuse aá, “Nheláá-sε nítēdē anén mod nzé enkēnhób aá Kaisεε móōmād nίme nkáá.”

27

Paale ahídté áke á Roma

¹ Ade bémáá atíi bán sésôl á stíma âke á alon̄ á Italia, bêmbě Paale ne bad bé mbwɔg bémpēe á mekáá wée mod a mbáá a sánze awě béchágé'áá bán Juliɔse. Juliɔse akamlánnáá echon̄ é sánze éche béchágé'áá bán “Echon̄ é sánze é Kaisεε.”

² Sênsól stíma á dyad á Adramitium. Ene stíma emmăd abon̄sen âke á nkin mé edíb é nkwx̄ á mbwóg e Esia. Dóo sêbwógkê ekε. Sêdé akε sênwálé Aristakuse. Aristakuse abédée mod a mbwóg a Masedonia, awě ambíd á dyad á Tesalonika.

³ Née b̄n é'sángé, sêmpě á dyad á Sidon. Juliɔse amboón Paale nlém. Antédé aá âke ányín baáb, bébe mó kéchéé éche átógnéné.

⁴ Sênhidé hê, sêbwógé ekε. Bon̄ ngáne édíí bán epub é ngíne échómmé'áá sé á'sō-te, sêmbamé epub, sêbwē benben ne mbwóg e Saiprus pɛd eche epub énkêmbáá ngíne. Saiprus abédée mbwóg echě mendíb mênlənédté.

⁵ Hée sétédte nkin á pɛd e mbwóg e Silisia ne mbwóg e Pamfilia bon̄ sêsél á edíb é nkwx̄-te sêpăg á dyad á Mira á mbwóg e Lisia.

⁶ Awed mod ambáá a sánze annyín stíma eche ebídé á Alesandria etime' á Italia dóo áhédé sé áwēd-te.

⁷ Bootya hê, stíma ekεéné sé mwălən̄lən̄ e'pun híin bó-'ε é'tóme' sêdêhób bán sêpag á dyad á Sinidus. Ngáne édíí bán epub échómmé'áá sé á'sō-te, sênkênhenlé akε á'sō ene pɛd. Né-ɔó sêmbamé sêpōn̄ á pɛd e mbə̄n wée epub éebude'aá atóm. Sêntóm á Kep Salm̄on sêpē á mbwóg e Kret echě mendíb mélən̄édé.

⁸ Sêmbamé nkə̄g mé edíb mên ne mên, sêdêhób bán sêpag á hōm áde béchəgέé bán Sef Habos. Adê hōm déechabnedεé dyad á Lasi áyāl.

⁹ Sêndyεé áwed bwāmbwam káə̄n̄ ényínnéd nén

bán nzé sêkií á'sō né dyam dé mbéb áhɛle ábɛnléd sé, áyǎle ene pón dé mwě mêm mǎd apɛ á asóg, Epun é ngande e abɛ dé mendɛ mé Alagsɛn dé mbéb chǎ-ɛ emmad atóm. Né-ɔ́, Paalɛ ambɛ bó elébé aá, ¹⁰ “Amúɛ, nnyíne nén mɛé bootya hén bɔɔb éhɛle ébɛɛn syánɛ ebébtéd ákɛɛn échén ekɛ á'sō. Nted mébɛb bwâmbwam, stíma ebéb, nló mí bad-te ríhɛle rítóm.” ¹¹ Boɲ ane mod a mbáá a sánze andúbé dásǎ chǎm éche mod ambáá a stíma ne mod awě awóó stíma bénhǎbpɛ, enkéndúbéé chǎm eche Paalɛ ánhǎbpɛ. ¹² Adé abwóg á hǎm áde stíma émbɛɛ áhed, dénkɛmbáá hǎm áde mod áhɛle ádyɛɛ á pón dé eché ekukud étómɛé. Né-ɔ́, bad ábe béndɔɲ nén bán békag á'sō béwanɛn bɛpɛ á dyad á Fonis bóó bɛmbuú áte. Fonis abédɛɛ hǎm áde bɛbannɛé stíma á mbwóg e Krɛt áde ánɔne' á akuu ne á mbɔɲ. Áhed-taá béhélé'áá-sɛ bédyɛ á pón dé e ahéb á ngíne.

Ekukud étáné Paalɛ bó á edib é nkwě-te

¹³ Mwǎ epub awě abídé á mbɔɲ ambootéd atóm. Dóó ábɛ bad békámténé bán béhɛle békɛɛn nímbab ntíi á'sō. Né-ɔ́, bénhūd ekii éche bɛbwǎgnɛé stíma, boɲ bɛbammé' nkin mé edib mí mbwóg e Krɛt. ¹⁴ Boɲ bépedɛé ké akɛ boɲ epub é ngíne éche béchǎgɛé bán “Epub é pɛd e akuu” ébídén ekukud á Krɛt ébootéd atóm ne ngíne. ¹⁵ Eché epub éntínéd stíma. Nzii enkɛmbáá ákɛ á'sō wɛɛ epub ébídɛé. Né-ɔ́, sɛnsóg yǎl awaned áte akɛɛn stíma á'sō, sétédɛ nén bán epub cháchá ékɛɛne' chǎ pɛd eche édǎǎ chǎ akɛɛn. ¹⁶ Áde sépóó á pɛd e mbɔɲ e mwǎ dyad awě adé á mendíb-te awě béchǎgɛé bán Kauda, sɛnkǎd mwǎ etál wɛɛ epub éebude'áá atóm. Áhed dóó séwánné kǎɔɲ boɲ sɛnabpé bǎle

ábe sédólé'áá ámbíd e'dii, ábel bon béesanlé áte. Sédé amād abel nê chōm émāá sé á yāl. ¹⁷ Bēndōl bōle, bésóléd bó á stíma-tē, bēbíd-te nkōōd á stíma sēwéd bó atád. Bébáá'áá nén bán bēhele bétómén nló, bēhún á nsí-te á nkin mé edíb á alon á Libia, né-ōó, bēnsudéd abad* ásē áde ábele bon stíma ékag mehélé, bētēdē bán epub chό ne chό ékēen stíma. ¹⁸ Ekukud émbē étōmnē' ngíne. Bín é'sángé-'aá bon bébootéd donge dé nted ahúd bēbwēmē' á mendíb-te. ¹⁹ Néε bín é'sángé ámpē, bébootéd donge á bwēm atéd ábe bēbénlé'áá ádol stíma, bēbwémé á edíb-te. Bēn bēnkōn abel nē. ²⁰ E'pun híin bēntōm ésebán sēnyíne' enyēn ké'ε betintine, epub-pε émbē étōme' ne ngíne esyāól. Káōn ne á asóg, sēnhúd yāl nlém bán sēmādné.

²¹ Sēmadé e'pun híin ésebán mod ahele ké ndyééd adyé. Hē dōō Paale átyéémé ámin áfintē e bad bésyāól bon áhōbē aá, “A-baányan, nyēmbé nyēwóglan me áde ríhóbé meé deéhídté á Kret. Nzé nyēnwógén me, né deékudεé mímén metake ne enén mbólón echē dékúdé nén bōōb. ²² Bōōb-pōó, ncháa nyé nén meé nyéwéd nlém á abum, nló mí mod méetómmé, stíma chēmpēn chōō ébēb. ²³ Nhóbe nē áyāle nén nkuu míme rítómé nén ángel e Dyōb áde áwóó me áde mbēnle-'aá em-píi me, eláá me aá, ²⁴ ‘A-Paal, weewógé' mbwóg, etāngéné atyéem á'sō wéε Kaisεε. Nlém mí bwám míme Dyōb áwōnne-'aá wε, mbélé asoó alongé á bad bésyāól ábe nyāābōō nyédé.’ ²⁵ Né-ōó, a-baányan, nyéwéd nlém á abum, áyāle nén ndúbpe meé mekan mésyāól mébēnléd ngáne bēlāngē me.

* **27:17** Donge á kálag dé'só áwóó, ekii éche ébwogke stíma á mendíb-te.

26 Epub étəngéné néε étinté syánē á nkin.”

27 Ambīd e e’pun dyōm ne é’niin nkuu, áde sédii sédíí á edīb é nkwě é Adria, dōo dyam melúde mé nkuu, bad ábe bédole stíma békámténé bán kapóg syáábōo sēkwogé abíd á nkin. 28 Héε bétédé nkōod míme bétádé chōm eche édélé áyāl boŋ bēbwēmē á edīb-te ányín ngáne edīb épédé achab ásē. Dōo bédíbté bán e’che bé edīb ásē é’dé móom mé méta méniin. Mwāmpīn ní pónde ámbīd e nē, bēmbwēm ámpē, bényín bán e’che bé edīb áse édé móom mé méta meláán. 29 Bévógé’áá mbwóg nén bán stíma ēke ebúl á meláa-tē, né-ōó, béntēd e’kii ábe bēbwōgnadté stíma é’niin, bēhūnēd bó ámbīd boŋ bébootéd akáne nén bán bīn é’sáa mehélé. 30 Héε bad ábe bédole’ stíma, bēbóótédé nzii ahēd ásob. Bēnsudéd bōle á mendīb-te, bēbāmtān bán békag ekii eche bēbwōgnadté stíma asuded á’sō é’ stíma. 31 Dōo Paale álāngéé mod ambáá á sánze ne sánze éche élyágé ásē aá, “Nzé ábén bad ábe bédole stíma béesē á stíma-tē hén, nyéelyágé nlém nén bán nyéēbē á alongé.” 32 Né-ōó, échē sánze énsēl míme nkōod míme ménchāā bōle bétédē bó é’hóo’.

33 Ade bin é’kwógé asáa, Paale anchán bó moosyáál aá bēdyē mwā ndyééd. Anláá bó aá, “Nyékedyě bōob, dyōm dé e’pun ne é’niin, ene pónde esyáál-le nyéedyēdēē chōmchōm. 34 Ncháa-ōó nyé nén mēé nyedyē ndyééd. Moonyoŋ atəngéné ndyééd adyé ábé ámīn. Ké mbum e esid póg éebóó’é.” 35 Ade Paale áamáá ahób nén, antéd ewele á’sō wēε bó moosyáál, aságnén Dyōb, ásāl áte boŋ ábootéd adyé. 36 Nén dénwēd bó nlém á abum, bó mod-téé adyé-’ε mwā ndyééd. 37 Mesongé mé bad bésyāāl ábe sēbédé á stíma-tē, mbédé mbwókēl ébe

móom saámbé ne ntóób.† 38 Ade moosyáál áamáá akód, bēnsyǝg ngun éche ébédé á stíma-té á edíb-te ábel boŋ stíma éhéle áte.

Stíma epáŋgé áte

39 Ade bīn é'kénlé, bad ábe bédole' stíma bēnkēnchemmé nkǝg mé edíb wéε bēbédé. Boŋ bēnnyīn nkin wéε stíma éhele etyéem. Dóo bétíídé nén bán nzé stíma ehēle ápē áhed, né bēbǝl áke ásoŋ yǝl áhed. 40 Bēnsēl nkǝd nīme ménchāā e'kii ábe bēbwǝgnéé stíma, bēhúnéd bó á mendíb-te, bēhūnē-ε besáŋkalaa bé e'ped bé mebámbé ábe é'hyǝmte stíma. Héε bépódté abad áte á péd e'só e stíma ábel boŋ epub éfīnte stíma á'sō. Héε sébóótédé áke á nkin. 41 Boŋ áde sékagké nē, dóo stíma ébómé yǝl á akúd dé nsíí á mendíb sé. Atyág áde ped e'só e stíma étyágé-'aá nē, stíma enkēnhēnlé áke ámpē, boŋ ped e mbíd embootéd apāŋted áte áyāle mendíb méhuéné'áá ngīne mébómé yǝl áhed. 42 Sánze êmbel ntīi bán bēwūū bad bé mbwǝg bésyāāl, ábel nén bó modmod béenyalé' á nkin se bésob. 43 Boŋ mod a mbáá a sánze ahedé'áá aá mósoŋ Paale alongé, né-óó, anláá sánze aá éebelé nē. Antīm aláá moosyáál aá bad ábe béhele anyal bóbó bésébe behéb á edíb-te bényal békag á nkin. 44 Aá ábe bó-ε belyágé ásē, bēchāŋned e'ped é' stíma bēhíde bó ámbíd. Né-'aá, sébélé boŋ sé moosyáál sépē á nkin ésebán dyamdyam ábele sé modmod.

---

† 27:37 Donje á kálag dé'só áwóó mbwókel ébe móom saámbé ne ntóób, donje-ε móom saámbé ne ntóób donje-ε áwóó mbwókel ébe móom saámbé ne rítáan.

28

Paale bédyéé á Malta

¹ Ade sé máá a pe á nkin ésebán dyam dé mbéb ábélé sé modmod, dóó sésónténé nén bán ene mbwóg echě edé á edíb-te wée sébédé, béchagéé chό bán Malta. ² Bad bé dyad ábe sétáné áhed bēnwōngēn sé. Mbúú embootéd achó, ahéb-pe ábē, né-ó, bēnkonéd muú bán séwále', békōb-pe sé nken. ³ Paale anlād ngēn é lõn áte á mbág. Ade áhāgkē chό á dū, dóó píí e nyə ébídé á mbág ní lõn-tē áde muú rínáné chό, boŋ ekób mó á ekáá etyág-ke áhed. ⁴ Ade ábē bad bé dyad bényíné ene nyə ekēnléné Paale á ekáá dóó bēlāngēé nhóg ne aníní bán, “Anén mod adii mod awé awúé' bad. Aponé kwééd á edíb-te boŋ kénē nkáásé ní Dyōb rídii ríkóbé mó.” ⁵ Boŋ Paale answág ekáá ahúnéd ene nyə á dū-te ésebán ene nyə ebele mó dyamdyam. ⁶ Bésíné'áá bán ábootéd achíd, ké'ε áhún ásē mpátepém áwê. Boŋ née békésinné káōŋ ésebán dyamdyam ábenlad mó, dóó bēhāŋléné mewēmtēn boŋ bétimé ahób bán, “Anén mod adii dyōb.”

⁷ Nzag ébédé benben ne wée sémbēē nê. Mod awé anwōŋ échē nzag béchágé'áá mó bán Publiosε. Mó abédé nkamlēne ambáá a ene mbwóg echě ebédé á edíb-te. Ankob sé nken achágéd-te sé bwâm. ⁸ Publiosε sáá abédé á anōŋ dé nkole, ahéb dēnsog mó, ekwaglēne-ε akób mó. Paale ankē áwē toŋ-tē, akáne', abán mó mekáá á nló, áđíd-te mó bwâm. ⁹ Ade bad béwógé nê bad bé nkole bēmpēe ábe bēbédé á dyad-tē wê, bēmpě wée Paale áđíd-te bó

bwâm. ¹⁰ Bêmbε sé ndε híin. Ade sébwógké eke, bēnhīi sé bwēm á stíma-tē ábe sébenlédté á nzii.

Paale bébidé á Malta bépédé á Roma

¹¹ Sêmadé á mbwóg e Malta ngɔn éláán bon sésālē stíma echē embíd á Alesandria. Béchágé'áá ene stíma bán, “Myöb míme médé Nhéd.” Sédé asyáó né ene stíma ekédyéé ádé hõm ene pónde e ahéb á ngine esyáál. ¹² Sēnkĕ, sépē á dyad á Sirakus. Sēmmād áwed e'pun é'láán. ¹³ Bootya hē dōó sékíi bon sépāg á dyad ámbáá a Regium. Néε bñn é'sāngé epub êmbootéd abíd á pēd e mbəŋ. Ambíd e e'pun é'be sēmpĕ á dyad á Putioli. ¹⁴ Sēndibéd bad áwed ábe bédúbpé Krístə. Bēnlāá sé bán sébē ne bó sōndé póg. Néε sékíi bon sépag á Roma. ¹⁵ Bānned ábe bédúbpé Krístə bēnwōg bán sēhúé', né-óó, bēmpĕ kááŋse á hõm áde béchágé'áá bán Dyɔn á Apioɔ, donge-'ε bésiné sé hõm áde béchágé'áá bán Ndáb é Beken Eláán. Ade Paale ányíne bó, anságnén Dyöb, nlém íwédndé-tε mó á abum.

Paale apedé á Roma

¹⁶ Ade sépédé á dyad á Roma bēntédé Paale bán ábē ne mó mwēn bon bēmbané sánze bán éno ne mó.

¹⁷ Ambíd e e'pun é'láán Paale anchélé bad bēmbáá bé Israel ábe bédé á dyad-tē wē á mbom. Ade bépédé anláá bó áá, “A-baányan bē Israel, menkēmbēnlé ábēd bad dyam dé mbéb ké ahóg, menkēmbēl-laá dyam dé mbéb ké ahóg tñgεne e'lem ábe ábesyánē betaa bélyógké syánē. Bon kénē, ábēd bad bēnkōb mε á Jerusalem bēbē-'ε mε á mekáá mε benkamlεne bé Roma. Né-óó ndé

hén néε mod a mbwəg. ¹⁸ Ade benkamlεε bé Roma bémáá με akáad, béhéde'áá με achene, áyāle bénkênkudté nzəm ké póg echê elúmté nén bán ntəngéné kwééd. ¹⁹ Bon bad bé Israel bénkênkwenténné bán bétéde με, né-əó, menhób μεé Kaisεε mós̄măd nímēm nkáá. Kénê-ε ménkênwóngé dyamdyam dé mbéb áhób təngene ábēm bad. ²⁰ Nén dó-'áá ákás̄ bon ríchēnlē nyé ábel bon syánē dékal. A mbále ndəá μεé nyébii nén bán nzé bengəbengəbē bédé mé á mekáá, né édií áyāle mod awě bad bé Israel bésúmé áyāl bán əpě.” ²¹ Héε ábê belyáged bəlāngεé Paale bán, “Séekūdēē kálag ké póg echê ebíde á Judeya áyāl echōŋ. Mod awe syánē ké nhóg-ke eébidēē áwed se əpēēn nlébtéd ké nhóg ké'ε ehób é mbéb áyāl echōŋ. ²² Bon séēdāŋ nímōŋ mewēmten awóg, áyāle sébíí nén bán hōm-téé bad béhóbe mam mé mbéb təngene echén epepé éche édií áte.”

²³ Né-əó, bəóbe Paale béntfi akag áde béhyě mó awóglεn. Echê epun épédé-'áá ndun e mod épē-ε wéε Paale ádyéé'áá. Paale ambootéd bó mekan mé nkamlεn ní Dyöb akale bootya mbwεmbwε kááŋ ne ngukél. Anwanén ábel bédúbe Yesue. Aběnládtáá e'ped ábe é'bidé á kálag e mbéndé e Mose ne á metelag mé bekal bé'dəádəŋ ábel bédúbe nén bán Yesue mó adé Krístəə. ²⁴ Bó donge á bad béndúbē mó, bon donge dénkéndúbéé bán chōm éche áhóbεé édé mbále. ²⁵ Né-əó, bēmbootéd apentεn áde békagké. Bédêkě, Paale anláá bó áá, “Edəádəŋ éche Esáá éntəngēn áde élánge nkal é'dəádəŋ Yesayaa mekan áá áláa ábēn betaa áá,

²⁶ ‘Kăg, éláa ábê bad wéé,

nyéēwōg nyêwóg-ke ámpē boŋ nyéesóŋténne
mbêd,

nyéēnñ nyénōn-ne ámpē boŋ nyéenyínné mbêd.

²⁷ Nhóbe nê áyāle ábén bad bélélé nlém á abum,

békólé nímab metúu,

bédíbé-’ε nímab mǐd.

Nzé enkēmbé nê, né nímab mǐd ményíinne’

nímab metúu méwógne’

nímab nlém-me ísōŋten.

Né bétimén me

né mǎchoód-te bó.’ ”

²⁸ Hée Paale ásógtéé nén aá, “Nyébíi-ōó nén

bán nkalan mé e’choóchoŋ níme Dyōb álómé,

alómé mó bōob wéε bad ábe béesě bad bé Israel.

Béwōglēn-ne mó.” * ³⁰ Paale andyεé áwed mwě

níbe á ndáb echě mwēn ásápé’áá. Bad bésyāēl ábe

béhyágé’áá áwē akobé’áá-’ε bó nken.

³¹ Akalé’áá nkalan mé nkamlen ní Dyōb áyāgtē-

’ε bad tñŋene Sāŋgú Yesu Krístəə ésebán abáa’

dyamdyam, modmod enkênkəŋ-’aá mó áhób

dyam.

---

* **28:28** Donje á kálag dé’só ábádé nchoo 29: Ade Paale áhóbé nén bad bé Israel ábe bēbédé áhed, bēnhidé bēn ne bēn, bébootéd-te apentēn bwāmbwam.

Mel̃ Mékōōlē
New Testament in Akoose (CM:bss:Akoose)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akoose

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akoose

bss

Cameroon

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akoose

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

0143729f-907e-5098-b6ce-63b1629b8e48